

**Hallituksen esitys eduskunnalle kemikaalilain ja
laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi kemikaalilaki. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia, terveydenhuoltolakeja, terveydensuojelulakia sekä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettua lakia.

Uusi kemikaalilaki olisi pääosin niin sanottu valvontalaki, sillä toiminnanharjoittajan velvoitteista säädetään suurelta osin Euroopan unionin asetuksilla. Uudella kemikaalilailla säädettäisiin valvontaviranomaisista ja näiden tehtävistä, oikeuksista ja velvollisuuksista.

Lailla keskitettäisiin kemikaalien markkinavalvontatehtävät Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Työsuojeluviranomaisen tehtävät painottuivat kemikaalin käytön olosuhteita ja työnantajan velvoitteita koskevaan valvontaan. Työsuojeluviranomainen voisi kuitenkin antaa markkinavalvonnassa tilapäisen kiellon. Kunnilta poistettaisiin nykyiset markkinavalvontatehtävät siirtämällä kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtävät Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoisivat kemikaalin käytön olosuhteita. Suomen ympäristökeskus valvoisi eräiden EU-asetusten sekä kansainvälisten sopimusten noudattamista. Tulli valvoisi maahantuonnin ja maastaviennin edellytysten täyttymistä. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus valvoisi hyvän laboratoriotäytäntöä noudattamista.

Valvontatehtävien lisäksi kemikaalilakiin sisällytettäisiin tarvittavat aineelliset säännökset toiminnanharjoittajan velvollisuuksista, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekistereistä, kemikaalien vähittäismyynnistä, käyt-

töturvallisuustiedotteen kielivaatimuksista, markkinoinnista, biosidivalmisteiden kansallisesta hyväksynnästä sekä salassapidosta. Lisäksi lailla säädettäisiin valvontaviranomaisten hallinnollisista keinoista, muista viranomaistehtävistä sekä toiminnanharjoittajan velvoitteiden rikkomisesta seuraavista rangaistuksista.

Lailla annettaisiin myös biosideja ja vaarallisten kemikaalien vientiä ja tuontia koskevien uusien EU-asetusten edellyttämät kansalliset säännökset.

Biosideja koskevan uuden EU-asetuksen johdosta esityksessä ehdotetaan rikoslain terveysrikosta ja ympäristön turmelemista koskevia säännöksiä muutettavaksi. Ympäristön turmelemista koskevaa säännöstä muutettaisiin myös kemikaalien vientiä ja tuontia koskevan EU-asetuksen johdosta. Lisäksi rikoslain terveysrikosta ja ympäristön turmelemista koskeviin säännöksiin lisättäisiin viittaus lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettuun lakiin.

Terveydenhuoltolain ympäristöterveydenhuoltoa koskevasta säännöksestä poistettaisiin viittaus kemikaalilakiin.

Terveydensuojelulakiin lisättäisiin viittaus biosideja koskevaan uuteen EU-asetukseen.

Työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain muuttoksella tarkennettaisiin teknisten laitteiden turvallisuuden valvontaa koskevia säännöksiä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2014 talousarvioehdotukseen.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013 samaan aikaan kun EU:n uutta biosideja koskevaa asetusta aletaan soveltaa.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	5
1 JOHDANTO.....	5
2 NYKYTILA	6
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	6
EU:n kemikaalilainsäädäntö.....	6
REACH-asetus	6
CLP-asetus	7
Biosididirektiivi.....	7
Biosidiasetus.....	7
Pesuaineasetus	8
PIC-asetus.....	8
POP-asetus	9
Elohopean vientikieltoasetus.....	9
Asetus akkreditoinnista ja markkinavalvonnasta	9
Kemikaalilain valvontaviranomaiset.....	10
Markkinavalvonta.....	10
Tullivalvonta	10
Olosuhdevalvonta.....	11
Toimivaltaiset viranomaiset	11
Neuvontapalvelu.....	11
Ympäristövaliokunnan kannanotto.....	11
Kemikaalilain yleiset velvollisuudet	12
Huolehtimisvelvollisuus	12
Selvilläöovelvollisuus	12
Valintavelvollisuus.....	12
Päällys ja tiedonantovelvollisuus	12
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö	13
Muiden maiden lainsäädäntö.....	13
EU:n lainsäädäntö ja Euroopan kemikaalivirasto.....	15
Kemikaalineuvottelukunta.....	16
2.3 Nykytilan arviointi	16
Toiminnanharjoittajia koskevat velvoitteet	16
Kemikaalilain mukainen valvonta.....	17
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	18
3.1 Tavoitteet	18
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	18
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	19
Kemikaalilaki	19
Laki rikoslain 44 luvun 1 §:n ja 48 luvun 1 §:n muuttamisesta	21
Laki terveydenhuoltolain 21 §:n muuttamisesta.....	21
Laki terveydensuojelulain 3 ja 21 §:n muuttamisesta	21

	Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 4 luvun muuttamisesta.....	21
4	ESITYKSEN VAIKUTUKSET	21
4.1	Taloudelliset vaikutukset	21
	Siirrettäviin tehtäviin nykyisin käytettävät resurssit	22
	Siirron aiheuttamat lisäresurssitarpeet ja perustelut	22
	Kuntataloudelliset vaikutukset	23
4.2	Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	24
4.3	Terveys- ja ympäristövaikutukset	24
4.4	Vaikutukset yrityksiin	24
5	ESITYKSEN VALMISTELU	25
5.1	Kemikaalilain kokonaisuudistusta valmisteleva työryhmä	25
5.2	Sidosryhmäkysely	25
5.3	Lausunnot.....	25
6	SUHDE MUIHIN ESITYKSIIN	29
	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	30
1	LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	30
1.1	Kemikaalilaki.....	30
	1 luku Yleiset säännökset	30
	2 luku Valvontaviranomaiset ja niiden tehtävät	33
	3 luku Muut viranomaistehtävät	38
	4 luku Toimintaa ohjaavat yleiset periaatteet ja toiminnanharjoittajan velvollisuudet	39
	5 luku Biosidivalmisteiden hyväksyminen	42
	6 luku Eräitä biosidivalmisteita koskevia säännöksiä	45
	7 luku Valvonta	48
	8 luku Muutoksenhaku ja tietojen salassapito	51
	9 luku Rangaistussäännökset	52
	10 luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset	54
1.2	Laki rikoslain 44 luvun 1 §:n ja 48 luvun 1 §:n muuttamisesta	56
	44 luku Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista	56
	48 luku Ympäristörikoksista	56
1.3	Laki terveydenhuoltolain 21 §:n muuttamisesta	56
1.4	Laki terveydensuojelulain 3 ja 21 §:n muuttamisesta	56
1.5	Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 4 luvun muuttamisesta	56
2	TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET	57
3	VOIMAANTULO	58
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	59
	LAKIEHDOTUKSET	61
	Kemikaalilaki	61
	Laki rikoslain 44 luvun 1 §:n ja 48 luvun 1 §:n muuttamisesta	79
	Laki terveydenhuoltolain 21 §:n muuttamisesta.....	82
	Laki terveydensuojelulain 3 ja 21 §:n muuttamisesta	83
	Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 4 luvun muuttamisesta.....	84
	LIITE 86	
	RINNAKKAISTEKSTIT	86
	Laki rikoslain 44 luvun 1 §:n ja 48 luvun 1 §:n muuttamisesta	86

Laki terveydenhuoltolain 21 §:n muuttamisesta.....	90
Laki terveydensuojelulain 3 ja 21 §:n muuttamisesta	91
Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistiminnasta annetun lain 4 luvun muuttamisesta.....	93

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Suomen kemikaalilainsäädäntö on vuodesta 1989 perustunut Euroopan unionin kemikaaleja koskevaan sääntelyyn. EU:ssa kemikaalilainsäädäntö on aiemmin annettu direktiiveinä, joiden täytäntöönpanosta säädetään kansallisesti kemikaalilaissa (744/1989) ja sen nojalla annetuissa alemmanasteisissa säädöksissä. Nyt EU-tason sääntely on muuttunut asetus pohjaiseksi, eli EU-asetuksilla säädetään suoraan toiminnanharjoittajia velvoittavat säännökset eikä niitä täytäntöönpanna enää erikseen kansalliseen lainsäädäntöön. Kansallisesti säädetään kuitenkin mahdolliset poikkeukset EU-asetusten noudattamisesta, kansallisten viranomaisten tehtävät asetusten valvonnassa ja muussa toimeenpanossa sekä EU-asetusten mukaisten toiminnanharjoittajan velvoitteiden rikkomisesta seuraavat rangaistukset. Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön eli uusien EU-asetusten kansallisesta täytäntöönpanosta säädetään kemikaalilaissa. EU:ssa on myös annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 765/2008 tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta, jäljempänä *asetus akkreditoinnista ja markkinavalvonnasta* (ns. AMS- tai NLF-asetus). Asetus akkreditoinnista ja markkinavalvonnasta koskee markkinavalvontaa koskevien säännösten osalta myös kemikaalivalvontaa. Asetuksen kanssa samaan aikaan annettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 768/2008/EY tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvistä yhteisistä puitteista ja päätöksen 93/465/ETY kumoamisesta.

Kemikaalilain soveltamisalaan kuuluvat seuraavat Euroopan unionin kemikaali-asetukset:

1) kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY

ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006, jäljempänä *REACH-asetus*,

2) aineiden ja seosten luokituksista, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1272/2008, jäljempänä *CLP-asetus*,

3) biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 528/2012, jäljempänä *biosidiasetus*,

4) pesuaineista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 648/2004, jäljempänä *pesuaineasetus*,

5) vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 649/2012, jäljempänä *PIC-asetus*,

6) pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 850/2004, jäljempänä *POP-asetus*,

7) metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisuudesta varastoinnista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1102/2008, jäljempänä *elohopean vientikieltoasetus*.

Uudessa kemikaalilaissa säädettäisiin edellä mainitun Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön kansallisesta täytäntöönpanosta sekä eräistä kansallisista velvoitteista, joita toiminnanharjoittajien olisi noudatettava Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön lisäksi tai joissa poiketaan Euroopan unionin kemikaalilainsäädännöstä.

EU:n REACH- ja CLP-asetusten mukainen kemikaalin määrittelmä kattaa käytännössä kaikki kemikaalit, joita ei ole erikseen suljettu pois asetusten soveltamisalasta (kuten radioaktiiviset aineet, joista on omaa erillistä sääntelyä). Kun kemikaali täyttää EU-asetusten mukaiset edellytykset, sen markkinoille saattamista voidaan rajoittaa ainoastaan

käyttämällä asetuksissa säädettyjä niin sanottuja suojalausekkeita ja niiden mukaisia EU-menettelyjä. Suojalausekkeiden käyttämiseksi kemikaalilakiin esitetään mahdollisuus rajoittaa myös EU-sääntelyn mukaisia kemikaaleja.

EU:ssa nykyisin voimassa oleva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/8/EY biosidituotteiden markkinoille saattamisesta, jäljempänä *biosididirektiivi*, korvautuu lähi-vuosina EU:n uudella biosidiasetuksella. Biosidiasetusta aletaan EU:ssa soveltaa 1 päivänä syyskuuta 2013. Biosidiasetusta sovellettaisiin asteittain tämän hetkisen arvi-on mukaan vuoteen 2025 mennessä asetuksen siirtymäaikasäännösten mukaisesti. Uusi kemikaalilaki tulisi voimaan samana päivänä kuin EU:n biosidiasetusta aletaan soveltaa, koska kemikaalilaissa säädettäisiin myös EU:n biosidiasetuksen valvonnasta ja rangaistuksista. Kemikaalilakiin sisällytettäisiin EU:n biosidiasetuksen siirtymäajan ajaksi nykyisin voimassa olevat kansalliset säännökset. Biosididirektiivin mukaisissa menettelyissä eli tällä lailla kumottavan vuoden 1989 kemikaalilain 25 §:n nojalla vireille tul-leiden hakemusten käsittelyyn sovelletaan edelleen siirtymäaikana kansallisia säännöksiä, joilla on täytäntöön pantu biosididirektiivi. Vielä voimassa olevan biosididirektiivin ja kemikaalilain muutoksen (1198/1999) siirtymäsäännöksen 2 momentin nojalla sekä muiden kansallisten säännösten mukaisten hakemusten käsittelystä säädettäisiin kemikaalilain siirtymäsäännöksissä.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

EU:n kemikaalilainsäädäntö

Suomessa noudatettava kemikaalilainsäädäntö perustuu Euroopan unionin kemikaaleja koskeviin säädöksiin, joiden täytäntöönpanosta säädetään kemikaalilaissa. EU:ssa kemikaalisäädökset on aiemmin annettu direktiiveinä, joiden täytäntöönpanosta säädetään kemikaalilaissa ja sen nojalla. Euroopan unionin kemikaalilainsäädäntö on kuitenkin

muuttunut tai muuttumassa asetus pohjaiseksi, jolloin kansalliseen sääntelyyn varaan jää lähinnä viranomaisten tehtäviä koskevia säännöksiä. Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön lisäksi Suomessa säädetään kansallisesti kemikaalituoterekisteriin tehtävistä ilmoituksista ja vähittäismyyntiä koskevista rajoituksista sekä eräiden biosidivalmisteiden hyväksymisestä. EU-asetukset ovat sellaise-naan voimassa kaikissa EU-maissa ja kemikaaleja valmistavien, markkinoille saattavien ja käyttävien toiminnanharjoittajien velvoitteet perustuvat pääosin suoraan EU-asetuksiin.

Kemikaalilakia on muutettu uusien EU-asetusten johdosta useaan kertaan, ja yhteensä lakia on sen antamisen jälkeen muutettu jo yli 40 kertaa.

REACH-asetus

REACH-asetus on Euroopan parlamentin ja neuvoston antama asetus N:o 1907/2006 kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista. Asetus tuli voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2007. Lyhenne REACH tulee sanoista Registration, Evaluation, Authorisation and restriction of Chemicals. REACH-asetuksella korvataan noin 40 eri säädöstä ja se on suoraan sovellettavaa, EU:n jäsenmaita ja toiminnanharjoittajia sitovaa lainsäädäntöä.

Tärkeimpänä tavoitteena asetuksella on varmistaa terveyden- ja ympäristönsuojelun korkea taso, tehostaa EU:n kemianteollisuuden kilpailukykyä, edistää vaihtoehtoisten menetelmien kehittämistä aineiden vaarojen arvioimiseksi sekä taata tavaroiden vapaa liikkuvuus Euroopan unionin sisämarkkinoilla.

Keinoina tavoitteiden toteuttamisessa ovat aineiden rekisteröinti Euroopan kemikaalivirastolle (Helsingissä sijaitseva European Chemicals Agency, ECHA), tiettyjen aineiden arviointi, vaarallisimpien aineiden lupamenettely sekä kemikaalien valmistuksen, markkinoille saattamisen ja käytön rajoitukset. Järjestelmä perustuu aineiden ja kemikaaliseosten sisältämien aineiden sekä tiettyissä tapauksissa myös esineissä olevien aineiden riskinhallintaan. Asetus sisältää myös käyttöturvallisuustiedotetta, toimitusketjussa

tiedottamista ja riskinhallintaohjeita koskevia säännöksiä. REACH-asetuksessa markkinoille saattamisella tarkoitetaan kaikkea toimitamista tai tarjoamista kolmannelle osapuolelle joko maksua vastaan tai maksutta. Määritelmä eroaa esimerkiksi biosidiasetuksen markkinoille saattamisen määritelmästä.

CLP-asetus

CLP-asetus on Euroopan parlamentin ja neuvoston antama asetus (EY) N:o 1272/2008 kemikaalien luokituksista, merkinnöistä ja pakkaamisesta. Lyhenne CLP tulee sanoista Classification, Labelling and Packaging of substances and mixtures. Asetus tuli voimaan 20 päivänä tammikuuta 2009. CLP-asetusta aletaan soveltaa vaiheittain 1 päivään kesäkuuta 2015 mennessä. Siirtymäaikojen jälkeen CLP-asetus korvaa EU:n aiemmat kemikaalien luokitusta, merkintöjä ja pakkaamista koskevat direktiivit.

CLP-asetuksella pannaan EU:ssa täytännön maailmanlaajuisesti yhdenmukaistettu kemikaalien luokitus- ja merkintäjärjestelmä GHS (Globally Harmonised System of classification and labelling of chemicals), joka on hyväksytty YK:n alaisuudessa. Järjestelmän tavoitteena on, että kemikaalien luokituksessa ja merkinnöissä käytettäisiin samoja periaatteita koko maailmassa, sekä vaarallisten aineiden kuljetuksessa että kemikaalien käytössä, jolloin kemikaaliturvallisuus paranee ja kemikaalikauppa yli rajojen helpottuu. CLP-asetuksessa on huomioitu sekä GHS-järjestelmän keskeiset osat että joitakin EU:n väistyvän kemikaalien luokitusta merkintöjä ja pakkaamista koskevan lainsäädännön osia, joita ei YK:ssa ole yhdenmukaistettu. CLP-asetuksen markkinoille saattamista koskeva määritelmä on sama kuin REACH-asetuksessa.

Biosididirektiivi

Biosidivalmisteiden eli eliöntorjunta-aineiden markkinoille saattamisesta säädetään biosidituotteiden markkinoille saattamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 98/8/EY, jäljempänä *biosididirektiivi*.

Biosidivalmiste on yhtä tai useampaa tehoainetta sisältävä kemiallinen tai biologinen valmiste, joka on tarkoitettu tuhoamaan, torjumaan tai tekemään haitattomaksi haitallisia eliöitä, estämään niiden vaikutusta tai rajoittamaan muulla tavoin niiden esiintymistä. Tehoaine voi olla kemiallinen aine tai pieneliö.

Biosidivalmisteet jaetaan 23 eri valmisteryhmään käyttötarkoituksensa mukaan. Biosideja ovat esimerkiksi desinfiointiaineet, tuholaistorjunta-aineet, teollisuudessa käytettävät säilytys- ja suoja-aineet sekä alusten kiinnittymisenestoaineet.

Markkinoille saattaminen tarkoittaa tuotteen myyntiä, maahantuontia ja varastointia, lukuun ottamatta tullin alueella tapahtuvaa varastointia ennen hävittämistä tai vientiä EU-alueen ulkopuolelle.

Biosidiasetus

Biosididirektiivi kumotaan EU:n uudella biosidiasetuksella (EU) N:o 528/2012. Asetus on tullut voimaan 17 päivänä heinäkuuta 2012 ja sitä sovelletaan 1 päivästä syyskuuta 2013 alkaen. Biosidiasetuksen soveltamisalaan liittyvistä muutoksista aiempaan direktiiviin verrattuna merkittävä on sen laajentaminen biosidivalmisteita sisältävien esineiden markkinoille saattamiseen sekä säännökset näitä koskeviksi merkintävaatimuksiksi. Merkintöjen avulla on tarkoitus informoida kuluttajia siitä, että esine on käsitelty biosidivalmisteella sekä tuottaa tietoa valvonnan tarpeisiin. Merkintöjä koskevia säännöksiä sovelletaan sekä EU:ssa valmistettaviin että EU:n ulkopuolelta tuotaviin esineisiin.

Biosidiasetuksessa käytetään termiä ”asettaminen saataville markkinoilla”, joka noudattaa akkreditoinnista ja markkinavalvonnasta annetun asetuksen määritelmää. Termillä tarkoitetaan biosidivalmisteiden tai käsitellyn esineen toimittamista liiketoiminnan yhteydessä jakelua tai käyttöä varten joko maksua vastaan tai maksutta.

Markkinoille saattaminen tarkoittaa biosidiasetuksessa tuotteen asettamista ensimmäistä kertaa saataville EU:n markkinoilla.

Asetuksessa säädetään myös yhdenmukais-tetuista menettelyistä biosidivalmisteiden hyväksymistä varten. Lupien vastavuoroista tunnustamista eri jäsenmaiden välillä koskevat säännökset on muotoiltu uudelleen ja niitä on selkeytetty. Tämä koskee erityisesti jäsenvaltioiden välisten taikka jäsenvaltioiden ja hakijoiden välisten kiistojen ratkaisua.

Jäsenvaltioiden myöntämien lupien lisäksi valmisteet voidaan hyväksyä myös unionin tasolla. Tämä keskitetty hyväksymisjärjestelmä on uutta. Sitä sovelletaan aluksi valmistaisiin, jotka sisältävät uusia tehoaineita, sekä tiettyihin valmisteryhmiin. Myöhemmin soveltamisalaa laajennetaan vaiheittain kattamaan suurempi joukko valmisteryhmiä. Uusia tehoaineita sisältävien valmisteiden keskitetyn hyväksymisen odotetaan edistävän alan tutkimusta ja innovaatioita. Uutta yksinkertaistettua lupamenettelyä sovelletaan biosidivalmistukseen, jos siihen sisältyvä tehoaine tai sisältyvät tehoaineet on lueteltu asetuksen liitteessä I, valmiste ei sisällä huolta aiheuttavia aineita eikä sen käsittely tai käyttö edellytä henkilönsuojainten käyttöä. Hyväksymismenettelyihin liittyviä teknisiä, tieteellisiä ja hallinnollisia tehtäviä hoitaa ja koordinoi Euroopan kemikaalivirasto, mutta varsinaisen arviointityön tekevät edelleen jäsenmaiden toimivaltaiset viranomaiset. Tätä varten asetuksessa annetaan tarvittavat menettely- ja kemikaaliviraston organisaatiota koskevat säännökset. Lisäksi kemikaalivirasto huolehtii organisointiin liittyvistä ja teknisistä tehtävistä arvioitaessa hakemuksia, jotka koskevat tehoaineiden hyväksymistä. Kemikaaliviraston yhteyteen perustetaan biosidivalmistekomitea, joka huolehtii tietyistä kemikaalivirastolle asetuksen nojalla annetuista tehtävistä.

Biosidiasetuksen ohella sovelletaan siirtymäaikana vanhan, nyt annettavalla lailla kumottavan vuoden 1989 kemikaalilain mukaisia kansallisia menettelyjä. Asetuksen siirtymäaikana komissio jatkaa markkinoilla olevien tehoaineiden riskinarviointia työohjelman mukaisesti. Sitä mukaa kun kukin yksittäinen tehoaine on arvioitu ja lisätty komission hyväksytyjen tehoaineiden luetteloon, sovelletaan tehoaineen hyväksymismenettelyihin asteittain biosidiasetusta. Arviointiohjelma päättynee arviolta vuoteen 2025 men-

nessä, jolloin biosidiasetusta aletaan soveltaa täysimääräisesti.

Pesuaineasetus

Pesuaineista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 648/2004 sisältää säännökset pesuaineiden sisältämien pinta-aktiivisten aineiden biohajoavuudesta ja näihin aineisiin sovellettavista rajoituksista ja kielloista, pesuaineiden pakkausmerkinnöistä sekä tiedoista, jotka valmistajien on pidettävä viranomaisten ja lääkintähenkilöstön saatavilla. Asetuksen tavoitteena on turvata pesuaineiden vapaa liikkuvuus sisämarkkinoilla ja samalla varmistaa ympäristönsuojelun ja ihmisen terveyden suojelun korkea taso. EU:n pesuaineasetuksella kumottiin aiemmin annetut direktiivit 73/404/ETY ja 73/405/ETY, joilla rajoitettiin hitaasti biohajoavia aineita sisältävien pesuaineiden markkinoille saatamista ja käyttöä.

PIC-asetus

Suomi ja EU allekirjoittivat vuonna 1998 kansainvälisen niin sanotun Rotterdamin yleissopimuksen niin sanotusta PIC-menettelystä (Prior Informed Consent, eli tietoon perustuva ennakkosuostumus). Tämä tarkoittaa, että Rotterdamin sopimuksen osapuolet sitoutuvat siihen, että sopimuksen piiriin kuuluvia kemikaaleja ei viedä maihin, jotka ovat kieltäneet tuonnin. Osapuolet sitoutuvat myös siihen, että ne ilmoittavat kohdemaahan kansallisesti kiellettyjen tai ankarasti säänneltyjen kemikaalien viennistä.

Yleissopimuksen toimeenpanosta EU:n alueella säädetään vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston antamalla asetuksella (EU) N:o 649/2012 eli PIC-asetuksella, jota sovelletaan 1 päivästä maaliskuuta 2014 lähtien. Asetuksen liitteessä I on lueteltu tällä hetkellä menettelyn piirissä olevat kemikaalit. Uusi PIC-asetus korvaa aikaisemman vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 689/2008, jota sovelletaan 28 päivään helmikuuta 2014 saakka.

EU:n PIC-asetus koskee muitakin kemikaaleja kuin yleissopimus vaatii. Lisäksi EU so-

veltaa PIC-menettelyä vientiin myös sellaisiin maihin, jotka eivät ole yleissopimuksen osapuolia.

EU-asetuksen liitteessä 1 kemikaalit on jaettu kolmeen ryhmään. Ryhmän 1 kemikaaleista toiminnanharjoittajan pitää tehdä vienti-ilmoitus. Ryhmien 2 ja 3 kemikaalien viennissä noudatetaan lisäksi PIC-menettelyä, mikä tarkoittaa sitä, että vienti on sallittu ainoastaan, jos vastaanottajamaa on suostunut tuontiin.

Vienti-ilmoitus on tehtävä myös tietyistä kasvinsuojeluaineista, jotka ovat kiellettyjä tai joiden käyttöä on ankarasti rajoitettu Suomessa kansallisilla päätöksillä. Luettelo näistä kemikaaleista on tiettyjen vaarallisten kemikaalien maastavientiä koskevasta ilmoituksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (15/2005).

POP-asetus

Pysyvistä orgaanisista yhdisteistä annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 850/2004 eli POP-asetuksella pyritään tiettyjen pysyvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen vähentämiseen, minimoimiseen ja lopulta poistamiseen. POP-asetuksella on EU:ssa pantu täytäntöön Tukholman yleissopimus ja YK:n Euroopan talouskomission (UNECE) kaukokulkeutumissopimuksen pysyvistä orgaanisista yhdisteistä tehty pöytäkirja. Pysyvillä orgaanisilla yhdisteillä tarkoitetaan aineita, jotka ovat ympäristössä hyvin pysyviä, elollisiin organismeihin kertyviä, myrkyllisiä sekä kaukokulkeutuvia eli sellaisia, että ne voivat siirtyä tuhansia kilometrejä valmistus- ja käyttöpaikaltaan. Näistä osaa on käytetty teollisuuskemikaalina, kuten PCB-yhdisteet, tai käytetään edelleen kehitysmaissa torjunta-aineena, kuten malariasääskien torjuntaan tarkoitettu DDT. Säädos koskee käyttöprosesseissa syntyneitä ja vapautuneita kemikaaleja, kuten dioksiineja ja furaaneja, joita syntyy Suomessa erityisesti energiantuotannossa hiilen poltosta ja eräissä teollisissa prosesseissa. Lisäksi dioksiineja vapautuu meriveteen sedimenteistä, joihin niitä on kertynyt aiemmin toiminnassa olleiden teollisuuslaitosten prosesseista.

Jäsenvaltioissa on ensisijaisesti harkittava vaihtoehtoisia prosesseja, tekniikoita tai käytäntöjä,

joilla saavutetaan sama hyöty, mutta joissa ei muodostu tai joista ei pääse ympäristöön edellä tarkoitettuja pysyviä orgaanisia yhdisteitä. Asetus ei kuitenkaan rajoita soveltamasta ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi annettua neuvoston direktiiviä 96/61/EY, joka on pantu täytäntöön Suomessa ympäristönsuojelulaille (86/2000).

Elohopean vientikieltoasetus

Elohopean vientikieltoasetuksen (EY) N:o 1102/2008 tavoite on vähentää ihmisten ja ympäristön riskiä altistua elohopealle vähentämällä elohopean tarjontaa maailmanmarkkinoilla. Elohopea ja sen yhdisteet ovat erittäin myrkyllisiä ihmisille, ekosysteemeille sekä luonnonvaraisille eläimille ja kasveille. Tavoitteiden toteuttamiseksi elohopean vientikieltoasetuksessa säädetään metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeaa sisältävien yhdisteiden ja seosten vientikielto unionista sen ulkopuolelle sekä katsotaan jätteeksi olemassa olevissa käyttökohteissa käytön loputtua jäljellä oleva metallinen elohopea ja säädetään sen turvallisesta sijoittamisesta. Asetus on osa elohopean haittoja vähentäviä kansainvälisiä toimia.

Asetus akkreditoinnista ja markkinavalvonnasta

Asetuksella akkreditoinnista ja markkinavalvonnasta (EY) N:o 765/2008 on vahvistettu yleiset puitteet EU-maissa tehtävälle markkinavalvonnalle. Markkinavalvonnan lisäksi asetuksella säädetään akkreditoinnista, kolmansista maista tuotavien tuotteiden valvonnasta ja CE-merkinnästä. Asetuksen tarkoituksena on täydentää ja tehostaa voimassa olevaa lainsäädäntöä. CE-merkintärikkomuksista annetulla lailla (187/2010) on kansallisesti täytäntöönpantu akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevassa asetuksessa edellytetyt rangaistussäännökset. Yksityiskohtaisemmat säännökset markkinavalvonnasta sisältyvät EU-asetuksiin, sektoridirektiiveihin ja niiden täytäntöönpanemiseksi annettuun kansalliseen lainsäädäntöön. Asetuksella akkreditoinnista ja markkinavalvonnasta on säädetty ensimmäistä kertaa unionin ta-

solla akkreditoinnista ja markkinavalvonnan vähimmäisvaatimuksista jäsenmaissa. Kemikaalilainsäädäntöön sovelletaan akkreditoinnista ja markkinavalvonnasta annettua asetusta markkinavalvontaa koskevien säännösten osalta, mutta ei akkreditointia ja CE-merkintää koskevien säännösten osalta.

Kemikaalilain valvontaviranomaiset

Kemikaalilainsäädännön valvonnasta on säädetty kemikaalilaissa. Kemikaalilakia ja sen soveltamisalaan kuuluvia EU-säädöksiä (REACH-asetus, CLP-asetus, pesuaineasetus, PIC- ja POP-asetukset, biosididirektiivi, elohopean vientikieltoasetus) valvoo tai valvontaa ohjaa nykyisin 7 viranomaista, kukin omalla toimialallaan.

Markkinavalvonta

Kemikaalilain mukaista markkinavalvontaa suorittavat nykyisen kemikaalilain mukaisesti Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, aluehallintoviraston työsuojeluvastuualue ja kunnan kemikaalivalvontaviranomainen. Valvonta kohdistuu kemikaalien markkinoille saattajiin ja toimittajiin sekä näiden varastoissa oleviin kemikaaleihin.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo valmistettavia ja markkinoille saatettavia kemikaaleja ja kemikaaleja sisältäviä esineitä ja biosidivalmisteita koskevien velvoitteiden noudattamista. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto myös ohjaa valtakunnallisesti kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen sekä aluehallintovirastojen valvontaa, lukuun ottamatta aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen valtakunnallista ohjausta. Aluehallintoviraston Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue puolestaan ohjaa ja valvoo kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tekemää valvontaa. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto laatii lain valvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja kuntien kemikaalivalvontaviranomaisten toimien yhteensovittamiseksi valtakunnallisen kemikaalilain valvontaohjelman. Kunnan tulee laatia ja hyväksyä kemikaalilain valvontasuunnitelma (kunnan valvontasuunnitelma) siten, että valvonta on laadukasta ja terveyshaittoja, palo- ja räjähdysvaaroja sekä ympäristöhaittoja ehkäisevää.

Aluehallintovirasto arvioi kuntien valvontasuunnitelmat sekä niiden toteutumista. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ohjaa ja valvoo kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen toimintaa kemikaalilain säännösten noudattamisen valvonnassa, kun on kyse kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta.

Aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä hoitavan vastuualueen tehtäviin kuuluu markkinavalvonnan osalta erityisesti valvoa REACH-asetuksen II osastossa tarkoitettujen rekisteröinti- ja ilmoitusvelvoitteiden ja IV osastossa tarkoitettujen tiedottamista koskevien velvoitteiden sekä 67 artiklassa tarkoitettujen rajoitusten noudattamista. Aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä hoitava vastuualue valvoo lisäksi työssä käytettävien ja valmistettavien kemikaalien luokitusta, merkintöjä ja pakkaamista koskevien säännösten noudattamista sekä kemikaaleista tehtävien ilmoitusten toimittamista.

Ellei laissa toisin säädetä työsuojeluviranomaisen ja kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtävänä on lisäksi valvoa, että biosidivalmisteiden markkinoille luovuttaminen ja käyttö on kemikaalilain ja sen nojalla annettujen säädösten mukaista.

Suomen ympäristökeskus valvoo EU:n PIC-asetuksen ja Rotterdamin yleissopimuksen noudattamista, kun kemikaaleja viedään Suomesta.

Kemikaalilain valvontaviranomaiset valvovat lisäksi EU:n pesuaineasetuksen ja POP-asetuksen noudattamista kukin toimialallaan.

Tullivalvonta

Tulli on akkreditoinnista ja markkinavalvonnasta annetussa asetuksessa mainittu ulkorajavalvontaviranomainen, joka yhteistyössä markkinavalvontaviranomaisten kanssa tekee unionin markkinoille tulevien tuotteiden tarkastuksia.

Tulli on kemikaalilain valvontaviranomainen. Tulli valvoo kemikaalien Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön mukaisia maahantuonnin, maastaviennin ja kauttakulun edellytyksiä. Tullilla on mahdollisuus toimia sekä oma-aloitteisesti että muun markkinavalvontaviranomaisen yhteydenoton perusteella. Tullin tehtävänä on myös

valvoa lakisäateisiä vienti-, tuonti- ja kauttakulurajoituksia, joissa Tulli on määrätty valvontaviranomaiseksi. Yksi tällainen rajoitus on elohopean vientikieltoasetus. Tulli valvoo myös, että eräitä REACH-asetuksen 67 artiklassa tarkoitettuja kieltoja ja rajoituksia on noudatettu tuotaessa aineita ja niitä sisältäviä valmisteita ja esineitä Euroopan unionin ulkopuolelta Suomeen.

Olosuhdevalvonta

Kemikaalilain mukaista olosuhdevalvontaa, eli kemikaalin käyttöön ja säilyttämiseen liittyvien olosuhteiden turvallisuutta koskevien säännösten valvontaa suorittavat työsuojelun näkökulmasta aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue, ja ympäristönsuojelun näkökulmasta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue valvoo kemikaalin työssä käyttämisestä aiheutuvan terveyshaitan sekä palo- ja räjähdysvaaran ehkäisemistä ja torjumista koskevien säännösten noudattamista. Aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä suorittava vastuualue valvoo olosuhdevalvonnan osalta erityisesti REACH-asetuksen V osastossa tarkoitettujen jatkokäyttäjän velvoitteiden, VII osastossa tarkoitettujen luvanvaraisten aineiden käyttöä koskevien velvoitteiden sekä 67 artiklassa tarkoitettujen rajoitusten noudattamista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvoo lain nojalla kemikaaleista aiheutuvien ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta annettujen säännösten noudattamista kemikaaleja käsittelevissä laitoksissa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvoo aineen käytölle esitettyjä käyttöolosuhteita ja turvallisuustoimenpiteitä koskevan REACH-asetuksen 37 artiklan, luvanvaraisten aineiden käyttöä koskevan VII osaston ja aineen rajoituksia koskevan 67 artiklan säännösten noudattamista. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo REACH-asetuksen noudattamista kemikaalien ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi ympäristönsuojelulain mukaisen valvonnan yhteydessä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallasta tässä tehtävässä säädetään ympäristönsuojelulain 13 luvussa.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, Fimea, valvoo kemikaalien testauksessa noudatettavan hyvän laboratoriokäytännön toteutumista.

Toimivaltaiset viranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on EU:n REACH- ja CLP-asetusten, biosididirektiivin sekä pesuaineasetuksen mukainen toimivaltainen viranomainen.

Suomen ympäristökeskus toimii EU:n PIC- ja POP-asetusten toimivaltaisena viranomaisena ja valvoo osaltaan näiden noudattamista.

Neuvontapalvelu

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto vastaa EU:n REACH- ja CLP-asetusten edellyttämän neuvonnan järjestämisestä. REACH- ja CLP-asetusten neuvontapalvelu auttaa toiminnanharjoittajia löytämään ja ymmärtämään REACH- ja CLP-asetuksen mukaiset velvoitteensa, muttei sellaisenaan pyri ratkaisemaan yrityskohtaisia ongelmia. REACH-asetuksesta kysytyt kysymykset koskevat muun muassa soveltamisalaa ja poikkeuksia, maahantuontia ja valmistusta, ainoaa edustajaa, esirekisteröintiä, rekisteröintiä, kemikaaliturvallisuusraporttia, käyttöturvallisuustiedotetta ja altistumisskenaariota, jatkokäyttäjää, aineita esineissä sekä lupamenettelyä. CLP-asetuksesta kysytyt kysymykset koskevat muun muassa asetuksen soveltamisalaa ja poikkeuksia, toimijoiden velvollisuuksia, luokitusta, merkintöjä sekä luokitusten ja merkintöjen luetteloa.

Ympäristövaliokunnan kannanotto

Eduskunta otti vastauksessaan REACH-asetuksen täytäntöönpanoa varten annettuun hallituksen esitykseen laiksi kemikaalilain muuttamisesta (HE 50/2008) vp kantaa kemikaalilain valvonnan hajanaisuuteen. Ote YmV mietinnöstä 4/2008 vp:

”Valiokunta toteaa edellä esitettyyn viitaten, että valvontajärjestelmä on monimutkainen ja voi johtaa epäselvyyksiin siitä, mille viranomaiselle valvontavastuu tai -oikeus kulloinkin kuuluu. Valvonnan hajanaisuus on tullut esille myös lakiehdotuksen valmiste-

lussa, mutta tässä vaiheessa on pidetty tarkoituksenmukaisimpana saattaa REACH-asetuksen välttämättä edellyttämät täytäntöönpanotoimet vain mahdollisimman pian voimaan. Alue- ja paikallishallinnon uudistushankkeen yhteydessä on tarkoitettu arvioida toimintoja ja tehostaa hallinnon tuottavuutta. Kemikaaliasioiden hallinnon asianmukaisen järjestämisen ja kehittämisen vaihtoehtoista on selvitys parhaillaan käynnissä. Valiokunta pitää edellä esitetyn perusteella välttämättömänä, että valvontajärjestelmän toimivuutta ja selkeyttämismahdollisuuksia arvioidaan uudelleen heti, kun se on toiminnallisesti mahdollista. Samassa yhteydessä on tarpeen selvittää mahdollisuutta yhdistää säännöksiä ympäristölupamenettelyyn, mikä saattaa vähentää erillisvalvonnan tarvetta.”

Kemikaalilain yleiset velvollisuudet

Kemikaalilaissa on neljä yleistä velvollisuutta; huolehtimisvelvollisuus, selvilläolovelvollisuus ja valintavelvollisuus, sekä päällystä ja tiedonantovelvollisuutta koskeva pykälä. Yleiset velvollisuudet on sisällytetty myös lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käytön turvallisuudesta (390/2005), jäljempänä *kemikaaliturvallisuuslaki* ja osittain ympäristönsuojelulakiin. Nykyisen kemikaalilain yleisiä velvollisuuksia koskevat säännökset on valmisteltu aikana ennen Suomen EU-jäsenyyttä ja ennen ympäristönsuojelulain säätämistä.

Huolehtimisvelvollisuus

Nykyisen kemikaalilain 15 §:ssä säädetyllä huolehtimisvelvollisuudella on alun perin tarkoitettu toiminnanharjoittajan velvoitetta perehtyä käytössä olevan kemikaalin ominaisuuksiin ja turvalliseen käsittelyyn ja tähän liittyvään ohjeistukseen. Yleistä ympäristön puhdistusvelvoitetta on alkuperäisessä hallituksen esityksessä kemikaalilaiksi (HE 93/1988 vp) perusteltu sillä, että ympäristönsuojelulainsäädännöstä kyseinen velvollisuus silloin puuttui. Nykyisin kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin sääntely sisältyy kemikaaliturvallisuuslakiin, ja käyttöturvallisuustiedotetta koskeva sääntely REACH-asetukseen. Myös työsuojelulain-

säädännössä on tältä osin aiempaa tarkempaa sääntelyä.

Selvilläolovelvollisuus

Nykyisen kemikaalilain 16 §:ssä säädetty selvilläolovelvollisuus viittaa erityisesti kemikaalin luokitukseen ja merkintöihin tarvittavien ominaisuustietojen hankintaan. Näistä on annettu tarkempaa sääntelyä, kuten kemikaaliasetuksen (675/1993) 6 § ja kemikaalien luokitusperusteista ja merkintöjen tekemisestä annettu sosiaali- ja terveysministeriön asetus (807/2001). Luokitus- ja merkintäsääntely korvautuu kokonaan EU:n CLP-asetuksella sen siirtymäajan päättyessä 1 päivänä kesäkuuta 2015.

Valintavelvollisuus

Nykyisen kemikaalilain 16 a §:ssä säädetyistä valintavelvollisuudesta ei ole tarkempaa alempiasteista sääntelyä. Valintavelvollisuuden mukaan toiminnanharjoittajan on silloin, kuin se on kohtuudella mahdollista, valittava käytettävissä olevista vaihtoehtoista se kemikaali tai menetelmä, josta aiheutuu vähiten vaaraa. Velvoitteen soveltamisessa otetaan huomioon riskinarvioinnin ohella taloudelliset ja tekniset mahdollisuudet valita tarjolla olevista vaihtoehtoista sopivin. Valintavelvollisuus on ohjeelliseksi tarkoitettu säännös, jonka noudattamatta jättämiseen ei liity sanktiouhkaa. Valintavelvollisuuden noudattaminen jää toiminnanharjoittajan harkinnan ja toiminnan varaan, koska kemikaalin markkinoille saattajilla tai muilla tahoilla ei yleensä ole riittävästi tietoja käyttötilanteesta ja käytettävissä olevista vaihtoehtoista niiden soveltuvuuden arvioimiseksi. Valintavelvollisuus sisältyy YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssin vuonna 1992 hyväksymän toimintaohjelman (niin sanottu Agenda 21) periaatteisiin.

Päällystä ja tiedonantovelvollisuus

Nykyisen kemikaalilain 17 §:ssä säädetty päällystä ja tiedonantovelvollisuutta koskeva säännös on annettu vaarallisten kemikaalien merkintöjä ja pakkaamista koskevien säännösten johdosta. Päällystä ja tiedonantovel-

vollisuutta koskevilla säännöksillä on täytännön pantu aiempaa direktiivipohjaista EU:n kemikaalilainsäädäntöä, mikä on vaatinut kansallisen täytännönpanon. Siirryttäessä direktiiveistä EU-asetuksiin tilanne muuttuu, koska CLP-asetukseen sisältyy siirtymäajan jälkeen merkintöjä ja pakkaamista koskevat säännökset, ja REACH-asetukseen toiminnanharjoittajan tiedonantovelvoitteet (käyttöturvallisuustiedote ja tietojen toimittaminen toimitusketjussa).

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Muiden maiden lainsäädäntö

Ruotsi

Viranomaisvalvonnan rakenne. Ruotsissa kemikaaleja ja niiden valvontaa koskeva sääntely sisältyy ympäristökaaren (Miljöbalken 808:1998) 14 ja 26 lukuun sekä niiden nojalla annettuihin asetuksiin. Ruotsissa kemikaalien valvonnasta vastaavat useat eri viranomaiset keskus-, alue- sekä paikallishallinnon tasolla kemikaalin käyttötarkoituksesta riippuen. Päävastuu kemikaalien käytön valvonnasta on keskitetty ympäristöministeriön (Miljödepartementet) ohjauksessa olevaan keskushallinnon kemikaalivalvontavirastoon (Kemikalieinspektionen, KEMI). KEMI valvoo, että kemikaalituotteiden maahantuojat, valmistajat, jakelijat ja muut toiminnanharjoittajat noudattavat kemikaaleja koskevia säännöksiä ja määräyksiä ja on myös toimivaltainen viranomaisena suorittamaan tarkastuksia. KEMI tukee lääninhallituksia ja kunnallisia ympäristön- ja terveydensuojelulautakuntia niille kuuluvassa kemikaalivalvonnassa. Lisäksi KEMI tekee yhteistyötä muiden valvontaviranomaisten ja erityisesti luonnonsuojeluviraston (Naturvårdsverket, NVV) kanssa koskien kemikaalien käyttöä. Elinkeinoministeriön (Näringsdepartementet) ohjauksessa toimiva työympäristövirasto (Arbetsmiljöverket, AV) valvoo kemikaalien käyttöä työpaikoilla ja suorittaa valvonnassaan tarkastuksia työpaikoilla. Lääninhallitusten tehtävä kemikaalivalvonnassa on valvoa kemikaalien käyttöä toiminnassa, joka edellyttää ympäristölupaa ja

valvoa kemikaalituotteiden käyttöä ja ohjata kuntia kemikaalien valvonnassa. Kunnalliset ympäristön- ja terveydensuojelulautakunnat valvovat paikallisesti, että kemikaalien jälleenmyyjät, käyttäjät, valmistajat ja maahantuojat noudattavat säännöksiä. Lautakunnilla on myös toimivalta suorittaa tarkastuksia valvonnassaan. Ruotsissa kemikaalivalvonnan suurimpana ongelmana pidetään valvonnan päällekkäisyyttä ja epämääraisyyttä ja tätä ongelmaa pyritään ratkaisemaan selkeyttämällä valvontaa muuttamalla ympäristökaaren 26 lukua valvonnasta.

Hallinnolliset pakkokeinot. Ruotsissa valvontaviranomaisilla on mahdollisuus antaa kieltopäätöksiä ja rajoitusmääräyksiä elinkeinonharjoittajille. Valvontaviranomaisilla on toimivalta eri lakien nojalla kieltää päätöksillään kemikaalia sisältävän tuotteen luovuttaminen markkinoille ja määrätä tuotteen palautusmenettelystä sekä määrätä tiedottamaan kemikaalien aiheuttamasta vaarasta ja tekemään kemikaali vaarattomaksi. Viranomaiset voivat antaa määräyksiä ja kieltopäätöksiä myös kiireellisinä, jotta terveydelle ja ympäristölle aiheutuvia vakavia haittoja voidaan ehkäistä. Ruotsin kemikaalisääntely ei sisällä säännöksiä viranomaisten mahdollisuuksista määrätä uhkasakkoa. Viranomaisilla on mahdollisuus määrätä teettämishuika ja sakko kieltopäätösten ja määräysten tehostamiseksi.

Ruotsissa valvontaviranomaisilla on ympäristökaaren 26 luvun 2 §:n nojalla velvollisuus ilmoittaa lain rikkomuksista poliisille tai syyttäjäviranomaiselle, jos epäillään rikosta.

Biosidivalmisteiden käyttäjiltä vaadittava pätevyys. Ruotsissa ammattikäyttöön tarkoitettujen tuholaisen torjuntaan käytettävien valmisteiden käytön edellytyksenä on viranomaisen järjestämän nelipäiväisen kurssin ja työharjoittelujakson suorittaminen. Lisäksi vaarallisimpia kaasutettavia aineita käyttävien pitää suorittaa erillinen kaasuttajakurssi ja käytännön harjoitukset. Molemmat kurssit järjestää Socialstyrelsen ja pätevyystodistukset ovat voimassa viisi vuotta.

Tanska

Viranomaisvalvonnan rakenne. Tanskassa kemikaaleista ja niiden valvonnasta säännel-

lään kemikaalilaissa (Bekendtgørelse af lov om kemiske stoffer og produkter 878:2010) ja sen nojalla annetuissa asetuksissa. Tanskassa kemikaalien valvonta on, kuten Ruotsissa, pääasiassa keskitetty yhteen valvontaviranomaiseen eli kemikaalivalvontavirastoon (Kemikalieinspektionen). Kemikaalivalvontavirasto on osa Tanskan ympäristöministeriön (Miljøministeriet) ympäristöhallinnon yksikköä (Miljøstyrelsen, MST). Kemikaalivalvontavirastolla on toimivalta suorittaa tarkastuksia ja sen tehtäviin kuuluu kemikaalien maahantuojien, valmistajien, jakelijoiden ja muiden, jotka ovat vastuussa kemikaalien saattamisesta markkinoille, ohjaaminen ja valvominen. Kemikaalivalvontavirasto ohjaa ja valvoo kuntien toimintaa kemikaalien valvonnassa. Työministeriön (Beskæftigelsesministeriet) ohjauksessa toimiva työvalvontavirasto (Arbejdstilsynet) valvoo säännösten ja määräysten noudattamista työpaikoilla ja alueelliset työvalvontavirastot suorittavat tarkastuksia työpaikoilla. Työvalvontavirasto on yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa kemikaalilainsäädännön toimeenpanossa ja se tekee myös yhteistyötä paikallisella tasolla kuntien ja muiden valvontaviranomaisten kanssa kemikaalivalvonnassa. Paikallistasolla kunnanhallitus (Kommunalbestyrelsen) ja mahdollisesti muut toimivaltaiset viranomaiset valvovat kemikaalilainsäädännön ja määräysten noudattamista. Kunnanhallituksella on toimivalta suorittaa tarkastuksia.

Hallinnolliset pakkokeinot. Myös Tanskassa kemikaalien valvontaviranomaisilla on valtuudet kieltää ja rajoittaa toimijoita kemikaalituotteiden käytössä ja markkinoille luovuttamisessa ja päättää kemikaalin palautusmenettelystä. Lisäksi valvontaviranomainen voi määrätä kemikaalien aiheuttamasta vaarasta tiedottamisesta ja vaarattomaksi tekemisestä sekä väliaikaisista toimenpiteistä. Kieltojen ja rajoitusten tehosteeksi viranomaiselle ei ole lain nojalla annettu mahdollisuutta määrätä uhkasakkoa mutta teettämishuika on yksi viranomaisten käytössä oleva hallinnollinen pakkokeino.

Biosidivalmisteiden käyttäjiltä vaadittava pätevyys. Kaikkien ammatikseen jyräijöiden torjuntaa tekevien henkilöiden on suoritettava By- og Landskabsstyrelsenin järjestämä

neljän päivän kurssi. Lisäksi vaarallisimpia kaasutettavia tuholaiten torjuntaan tarkoitettuja aineita käyttävien pitää suorittaa erillinen kaasuttajakurssi ja käytännön harjoitukset. Kaasuttajatutkiminto suoritetaan Ruotsissa.

Norja

Viranomaisvalvonnan rakenne. Norjassa kemikaaleista säännellään ympäristönsuojelulaissa (Lov om vern mot forurensninger og om avfall 6:1981) ja laissa tulipalojen, räjähdysten ja vaarallisten aineiden aiheuttamien onnettomuuksien ehkäisemisestä sekä pelastustoimen tehtävistä (Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver 20:2002). Norjan kemikaalien käytön valvonta toimii periaatteessa samalla tavalla kuin Suomessa eli valvonnasta vastaavat useat eri viranomaiset. Norjassa on suunniteltu valvonnan keskittämistä tulevaisuudessa yhteen viranomaiseen, jotta kemikaalien valvonnasta tulisi yhtenäisempää ja yhdenmukaisempää. Pyrkimyksenä on valvontaviranomaisten tiivis yhteistyö kemikaalien käytön valvonnassa, jotta kemikaaleja koskevan sääntelyn noudattamista pystyttäisiin valvomaan ja kontrolloimaan parhaalla mahdollisella tavalla. Myös tarkastusten suorittamisessa pyritäisiin tekemään yhteistyötä. Norjassa keskuhallinnon tasolla kemikaalivalvontaviranomaisina toimivat työvalvontavirasto (Arbejdstilsynet, AT), Öljynvalvontavirasto (Petroleumstilsynet, Ptil), ilmasto- ja saastuttamisvirasto (Klima- og forurensningsdirektoratet, Klif) sekä yhteiskuntaturvallisuuden ja valmiuden virasto (Directoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, DSB). Näistä päävastuu on ilmasto- ja saastuttamisvirastolla Klif ja työvalvontavirastolla (AT). Klif on ympäristöministeriön ohjaukseen kuuluva keskusvirasto, joka on vastuussa kemikaalilainsäädännön valvonnasta ja ohjauksesta. Klif ohjaa ja valvoo läänien ympäristönsuojeluyksiköitä ja sillä on toimivalta tehdä tarkastuksia. AT toimii työministeriön (Arbeidsdepartementet) ohjauksessa ja se koordinoi terveyteen, ympäristöön ja turvallisuuteen liittyvää kemikaalisäännösten toimeenpanoa ja valvoo säännösten noudattamista työpaikoilla. AT:n alueelliset valvontavirastot (re-

gionale arbeidstilsyn) suorittavat tarkastuksia työpaikoilla. Myös muilla keskushallinnon valvontaviranomaisilla on toimivalta tehdä tarkastuksia omalla valvonta-alueellaan. Alueellisella tasolla läänin (fylkeskommune) maaherra (fylkesmannen) on vastuussa kemikaaleja koskevien säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta. Maaherralla on toimivalta suorittaa tarkastuksia ja alueelliselta tasolta ohjataan kuntia kemikaalien valvonnan toteuttamisessa. Myös kunnat suorittavat tarkastuksia valvoessaan säännösten ja määräysten noudattamista.

Hallinnolliset pakkokeinot. Norjassa valvontaviranomaisten mahdollisuuksia antaa kieltö- ja rajoituspäätöksiä sekä käyttää muita hallinnollisia pakkokeinoja ei määritellä yksityiskohtaisesti kemikaaleja sääntelevässä ympäristönsuojelulaisissa. Ympäristönsuojelulaki kieltää saastuttamisen yleisellä tasolla ja velvoittaa saastuttajia toimimaan lain mukaisesti. Valvontaviranomaisilla on silti mahdollisuus muiden lakien ja asetusten nojalla kieltää ja rajoittaa toiminnanharjoittajaa kemikaalien maahantuonnissa, myynnissä ja muussa käyttämisessä sekä käyttää muita hallinnollisia pakkokeinoja, jotta päätöksiä ja määräyksiä noudatettaisiin. Viranomaisilla on myös mahdollisuus määrätä uhkasakko päätösten tehostamiseksi.

Biosidivalmisteiden käyttäjiltä vaadittava pätevyys. Ammatikseen tuholaistorjuntaa tekevien henkilöiden on suoritettava Folkehelseinstituttetun järjestämä kahden viikon kurssi. Lisäksi vaarallisimpia kaasutettavia aineita käyttävien pitää suorittaa erillinen kaasutajakurssi ja käytännön harjoitukset. Kaasutajatutkinto suoritetaan Ruotsissa.

EU:n lainsäädäntö ja Euroopan kemikaalivirasto

Kemikaalilainsäädäntö on EU:ssa harmonisoitua lainsäädäntöä, jota on tarkoitus noudattaa kaikissa EU-maissa samalla tavalla. Muualla tässä esityksessä on kuvattu Euroopan unionin kemikaalilainsäädäntöä tarkemmin.

Euroopan kemikaalivirasto on perustettu REACH-asetuksella asetuksen teknisten, tieteellisten ja hallinnollisten näkökohtien huo-

mioimiseksi ja joissain tapauksissa täytäntöönpanemiseksi sekä näiden toimien yhdenmukaisuuden varmistamiseksi EU-tasolla. Euroopan kemikaalivirasto antaa tieteellistä ja teknistä neuvontaa sekä toiminnanharjoittajille että viranomaisille REACH- ja CLP-asetusten soveltamisesta. Euroopan kemikaalivirastossa on tällä hetkellä noin 500 työntekijää, ja EU:n uuden biosidiasetuksen toimeenpanon myötä määrä kasvaa lähivuosina vielä noin sadalla henkilöllä. Euroopan kemikaalivirastossa on kolme komiteaa; riskinarviointikomitea, sosioekonomisen analyysin komitea ja jäsenmaiden komitea sekä valvontafoorumi. Virastolla on myös valituslautakunta ja hallintoneuvosto. Valituslautakuntaan lukuun ottamatta näissä kaikissa toimielimissä on nimetty vähintään yksi jäsen Suomesta.

Euroopan kemikaaliviraston komiteat ja valvontafoorumi työskentelevät REACH- ja CLP-asetuksen mukaisissa tehtävissä, ja tulevaisuudessa myös PIC-asetuksessa ja biosidiasetuksessa säädetyllä tavalla. REACH-asetuksella on säädetty komiteoiden ja valvontafoorumi perustamisesta, tehtävistä ja toimivallasta. EU:n CLP-asetuksella ja biosidiasetuksella tehtäviä on täydennetty ja lisätty. Komiteat ja valvontafoorumi ovat osa Euroopan kemikaaliviraston toimintaa, jossa suomalainen jäsen on sidottu REACH-asetuksessa ja komiteoiden työjärjestyksissä säänneltyihin toimintatapoihin. Komiteoiden ja valvontafoorumin jäsenet antavat ilmoituksen etunäkökohdistaan, joiden voidaan katsoa heikentävän heidän riippumattomuuttaan. Riskinarviointikomitean, sosioekonomisen arvioinnin komitean ja valvontafoorumin osalta REACH-asetus erikseen kieltää jäsenmaata antamasta näiden komiteoiden jäsenille tai tieteellisille tai teknisille neuvonantajille ja asiantuntijoille ohjeita, jotka ovat ristiriidassa näiden henkilöiden tehtävien kanssa tai kemikaaliviraston tehtävien, vastuualueiden tai riippumattomuuden kanssa. Sen sijaan jäsenvaltion on asetuksen mukaan tuettava komiteoiden ja valvontafoorumin jäseniä käytettävissään olevilla tieteellisillä ja teknisillä resursseilla. Lisäksi kunkin jäsenmaan toimivaltaisten viranomaisten on autettava komiteoita ja valvontafoorumia sekä niiden työryhmiä.

Komiteoiden ja valvontafoorumin osalta todetaan REACH-asetuksen artikloissa 85.5 ja 86.2, että komiteaan ja valvontafoorumiin nimitettyjen jäsenten on huolehdittava siitä, että kemikaaliviraston ja valvontafoorumin tehtävät ja jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten toiminta koordinoidaan asianmukaisesti.

Suomessa Euroopan kemikaaliviraston komiteatyöhön nimetyt henkilöt ovat nykyisin kaikki Turvallisuus- ja kemikaaliviraston virkamiehiä. Hallintoneuvostossa on jäsenenä ministeriön (ympäristöministeriö tai sosiaali- ja terveysministeriö) edustaja.

REACH- ja CLP-asetuksen sekä PIC-asetuksen liitteitä muutetaan komitologiamenettelyssä, jossa REACH-asetuksella perustettu niin sanottu REACH-komitea käsittelee komission ehdotukset liitteiden muutoksiksi. REACH-komiteassa puheenjohtajana toimii komission edustaja, ja jäsenmaat tuovat esii omat näkemyksensä. REACH-komiteassa voidaan tuoda esille poliittisesti Suomen kannalta tärkeitä asioita EU-lainsäädännön soveltamisessa. REACH-komiteaan myös siirretään eräitä Euroopan kemikaaliviraston komiteoiden käsittelyssä ratkaisemattomaksi jääviä asioita, kuten asiakirja-arvioinnin perusteella tehtävä päätös tilanteessa, jossa jäsenvaltioiden komitea ei pääse yksimielisyyteen. REACH-komitean kokouksiin osallistuu pääsääntöisesti sosiaali- ja terveysministeriön tai ympäristöministeriön edustaja.

Kemikaalineuvottelukunta

Kemikaalineuvottelukunta on sosiaali- ja terveysministeriön alaisena toimiva neuvottelukunta, joka on toiminut yhtäjaksoisesti vuodesta 1970 lähtien, aiemmin nimellä myrkkyaasiain neuvottelukunta. Kemikaalineuvottelukunnassa ovat edustettuina kaikki kemikaalivalvonnan kannalta keskeiset viranomaiset sekä kaupan, teollisuuden, työntekijöiden, tutkimuslaitosten ja eräiden kansalaisjärjestöjen edustajat. Kemikaalineuvottelukunnassa ja sen kolmessa jaostossa käsitellään Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön kehittämiseen ja toimeenpanoon liittyviä asioita sekä jaetaan tietoa muista ajankohtaisista, kemikaaliriskien hallintaa koske-

vista asioista. Neuvottelukunta myös ylläpitää verkkosivuja, joilla on ajantasaiset tiedot Suomessa voimassa olevista kemikaaleja (tuotteina) koskevista säädöksistä sekä Euroopan unionin kemikaalisäädöksistä. Verkkosivuilta on myös saatavilla kemikaalineuvottelukunnan julkaisemaa tiedotus- ja koulutusmateriaalia.

2.3 Nykytilan arviointi

Toiminnanharjoittajia koskevat velvoitteet

Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön uudistuessa on tarpeen pohtia kansallisen kemikaalilain säännösten tarpeellisuus ja tarkoituksenmukaisuus kokonaan uudelleen. Toiminnanharjoittajia koskevat velvoitteet tulevat lähes kokonaan suoraan sovellettavista EU-asetuksista. EU:n kemikaalisäätely on erittäin vaativa kokonaisuus, joka edellyttää erityisesti kemikaaleja markkinoille saatavilta yrityksiltä huomattavan panostuksen lainsäädännön velvoitteiden omaksumiseen ja noudattamiseen. REACH-asetuksen rekisteröintivelvoite koskee erityisesti kemiallisia aineita valmistavia ja EU-alueelle maahan tuovia yrityksiä. REACH-asetuksen rajoitus- ja lupamenettelyt koskevat mitä tahansa toiminnanharjoittajaa, joka valmistaa, käyttää tai saattaa markkinoille mainittujen menettelyjen kohteena olevia aineita. Myös CLP-asetuksen luokitus-, merkintä- ja pakkaamisvelvoitteet koskevat kaikkia toiminnanharjoittajia, jotka saattavat markkinoille vaaralliseksi luokiteltavia kemikaaleja. Mikäli kemikaali täyttää kyseisten EU-säädösten mukaiset velvoitteet, sen markkinoille saattamista ei EU-asetusten vapaan liikkuvuuden säännösten mukaisesti saa kansallisesti kieltää tai rajoittaa. Asetuksissa on kuitenkin suojalausekkeet, joiden nojalla jäsenvaltio voi väliaikaisesti antaa kansallisia kieltoja tai rajoituksia, mikäli katsoo kemikaalin aiheuttavan riskiä terveydelle tai ympäristölle, vaikka se täyttäisikin EU-säätelyn velvoitteet. Tällöin jäsenvaltion on toimittava asetuksissa säädetyllä tavalla ja ilmoitettava komissiolle suojalausekkeen käytöstä. Komissio voi hyväksyä tai hylätä jäsenvaltion

antaman kiellon tai rajoituksen. Hyväksyttyään jäsenvaltion väliaikaisen toimenpiteen, komissio samalla asettaa kyseiselle jäsenvaltiolle määräajan, jonka kuluessa jäsenvaltion on tehtävä EU-asetukseen perusteltu muutos ehdotus, mikäli kemikaalin aiheuttaman riskinhallinnan katsotaan edellyttävän toimia EU:n laajuisesti.

Kokonaisuudessaan Euroopan unionin kemikaalisääntely on hyvin laajaa ja kattavaa, ja sen tarkoituksena on terveyden ja ympäristön suojeleminen sekä kemikaalien vapaa liikkuvuus EU-alueella. Pääosin EU-asetuksilla harmonisoidun EU-sääntelyn suoran sovellettavuuden ja vapaan liikkuvuuden periaatteen vuoksi ei voida säännellä kansallisesti harmonisoituihin EU-asetuksiin nähden ”ylimääräisiä” säännöksiä. Työntekijöiden, terveyden ja ympäristön suojelemiseksi voidaan kuitenkin antaa kansallisia säännöksiä REACH-asetuksen 128 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Uuden kemikaalilain soveltamisala tulisi siksi rajata vain EU:n kemikaalisääntelyn kansalliseen toimeenpanoon ja niihin kansallisiin lisävelvoitteisiin, joiden katsotaan olevan Suomessa välttämättömiä. Mikäli havaitaan puutteita kemikaalilainsäädännön tuomassa suojeleminen tasossa, tulisi myös suomalaisten pyrkiä vaikuttamaan ensisijaisesti EU-lainsäädännön kehittämiseen. EU:n POP-asetus, PIC-asetus ja elohopean vientikieltoasetus on annettu EU:n perustamissopimuksen ympäristönsuojelua koskevan artiklan nojalla, jolloin jäsenmailla on mahdollisuus säätää vähimmäisvaatimuksia tiukempia säädöksiä.

Kansallinen, osittain EU-asetusten lisäksi sovellettava kemikaaleja koskeva velvoite on nykyisin velvollisuus toimittaa Suomessa markkinoille tai käyttöön saatettavia vaarallisia kemikaaleja koskevat tiedot Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kemikaalituoterekisteriin (niin sanottu kemikaali-ilmoitus). Velvoite perustuu osittain EU:n CLP-asetuksen säännökseen seoksen koostumustietojen ilmoittamisesta, mutta kansallisesti tiedot edellytetään myös aineista. Velvoite koskee toiminnanharjoittajaa, joka vastaa vaarallisen kemikaalin tai vaarallista ainetta sisältävän seoksen ensimmäisestä markkinoille tai käyttöön saattamisesta Suomessa. Tiedot perustuvat käyttöturvallisuustiedotteeseen, joka

toiminnanharjoittajan on kyseisistä kemikaaleista joka tapauksessa tehtävä REACH-asetuksen 31 artiklan mukaisesti. Lisäksi toimitetaan tiedot kemikaalin vuosittaisesta valmistus- ja maahantuontimäärästä. Tämä velvoite on tarpeen säilyttää EU-sääntelyn lisänä, jotta Suomen markkinoilla ja Suomessa käytössä olevien vaarallisten kemikaalien tiedot ovat viranomaisten käytössä. Nykyisen kemikaalilain nojalla on myös tehtävä varoitusmerkinnät sekä markkinoille (esimerkiksi myyntiä varten) että käyttöön (esimerkiksi yrityksen sisällä valmistetun kemikaalin käyttö edelleen toisen kemikaalin valmistusta varten) saatettavaan kemikaaliin. EU:n uudessa CLP-asetuksessa säädetään pelkästään markkinoille saatettavien vaarallisten kemikaalien merkinnöistä.

Kemikaalilain yleisten velvollisuuksien merkitys ei enää EU-asetusten aikana ole sama kuin aikaisemmin ennen Suomen EU-jäsenyyttä. Yleisten velvoitteiden kirjaaminen velvoittavina EU-sääntelyn toimeenpanoa koskevaan kansalliseen lakiin voisi sekoittaa lain soveltamisalan suhdetta muihin kemikaaleja koskeviin säädöksiin.

Metanoli aiheuttaa Suomessa edelleen useita, joinakin vuosina jopa useita kymmeniä kuolemaan johtavia myrkytystapauksia, kun metanolipitoisia lasinpesunesteitä juodaan alkoholin korvikkeena. Suomessa on pyritty ehkäisemään näitä myrkytyksiä vuonna 2011 voimaan tulleella vaatimuksella myrkyllisten kemikaalien säilyttämisestä lukitussa tilassa vähittäismyynnissä. On kuitenkin tarpeen edelleen kehittää sääntelyä siten, että metanolimyrkytykset saataisiin Suomessa loppumaan. EU:n komissio on kuitenkin lausunnossaan edellyttänyt, ettei vähittäismyynnistä voi säätää siltä osin, kuin aineelle on jo annettu REACH-asetuksen liitteen XVII mukainen rajoitus.

Kemikaalilain mukainen valvonta

Uusien EU-asetusten tullessa kokonaan sovellettaviksi on kemikaalilainsäädännön valvontaan alettu kiinnittää entistä enemmän huomiota. Puutteellisen valvonnan on pelätty synnyttävän harmaita kemikaalimarkkinoita, joilla uuden ja vaativan EU-sääntelyn vel-

voitteita ei edes yritetä noudattaa. Tehokkaan valvonnan avulla voidaan edistää uuden lainsäädännön velvoitteiden tuntemusta ja noudattamista, ja sitä kautta terveyden ja ympäristön suojelun tason parantumista.

Nykyisen kemikaalilain mukaisesti valvonta on hajautettu monelle eri taholle, ja valvontatehtävät ovat osittain päällekkäiset. Kunnissa kemikaalivalvontaviranomaisen tehtäviä hoitavalla henkilöllä on käytännössä useita muitakin tehtäviä kuin pelkkää kemikaalivalvontaa. Helsingissä on maan parhaat kunnallisen kemikaalivalvonnan resurssit, mutta siitä huolimatta Helsingin kaupunginhallitus on vuonna 2011 tehnyt sosiaali- ja terveysministeriölle esityksen, että ministeriö selvittäisi mahdollisuuksia siirtää kunnallinen kemikaalien markkinavalvonta kunnilta valtion viranomaiselle.

Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueella on erittäin laaja toimialue. Työsuojeluviranomaisen vastuulla on Suomessa laajin tehtäväkokonaisuus kemikaalivalvonnassa, koska työsuojeluviranomainen vastaa sekä markkinavalvonnasta että olosuhdevalvonnasta. Käytännössä muutamaa erillistä valvontahanketta lukuun ottamatta aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueet tekevät kemikaalilain mukaista markkinavalvontaa lähinnä muun työsuojeluvälön yhteydessä.

Valvontaviranomaisia on paljon ja toimivaltojen rajat ovat osin epäselvät. Ottaen huomioon EU:n uuden kemikaalilainsäädännön huomattavan haastavuuden erityisesti kemikaalien markkinoille saattamista koskevien velvoitteiden osalta, on erittäin hankalaa toimia tehokkaasti valvonnassa, ellei valvontatyötä tekevällä henkilöllä ole mahdollisuutta perehtyä asiaan täysipäiväisesti ja seurata EU:n kemikaalilainsäädännön kehittymistä ja eri säännösten tarkoituksesta tehtyjä tulkintoja päätoimisesti.

Euroopan unionin kemikaalilainsäädännössä maahantuonnilla tarkoitetaan Euroopan unionin ulkopuolelta tapahtuvaa tavaroiden tuontia EU-alueelle. Kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011), joka on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012, tullille säädetään mahdollisuus valvoa Euroopan unionin jäsenmaista tulevia kulutustavaroita tietyin edellytyksin. Nykyisessä kemikaalilaissa tul-

lille ei ole säädetty vastaavaa toimivaltaa sisämarkkinoiden valvomiseksi kulutustavaroitten kemiallisten ominaisuuksien osalta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Tavoitteena on, että uusi kemikaalilaki sisältäisi yksiselitteiset ja selkeät säännökset lain soveltamisalasta, eri viranomaisten tehtävistä, hallinnollisista keinoista, rangaistuksista sekä perustuslain edellyttämistä lainsäätötoimenpiteistä aineellisista säännöksistä sekä ase- ja räjähdysainelaitteiden valmistuksesta.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Kemikaalilain valmistelussa on valvonnan osalta selvitetty mahdollisuudet siirtää markkinavalvontaa koskevat tehtävät kunnalta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Toinen vaihtoehto olisi ollut säilyttää valvonta kunnallisena, ja kehittää keskusviranomaisen ohjaus- ja valvontatehtävää vielä nykyistä ohjaavammaksi ja käytännönläheisemmäksi. Tällöin kunnallista valvontaa olisi voitu toteuttaa hankeluonteisena, eli keskusviranomaisen aloitteesta ja aluehallintoviraston ohjauksessa tehtävinä yksittäisinä hankkeina. Tätä ei kuitenkaan ole nähty tarkoituksenmukaiseksi, koska on resurssien käytön kannalta tehokkaampaa keskittää keskusviranomaisen resurssit suoraan itse valvontatehtävään kuin valvonnan hallinnointiin.

Kemikaalilain soveltamisalan osalta on käsitelty sitä, tulisiko kemikaalilain olla hyvin laaja ja kattaa kaikki kemikaaleihin liittyvät tilanteet ja ongelmat, tai tulisiko sen olla tarkkarajainen ja soveltamisalaltaan selkeä. Erityisesti kemikaalilain ja kuluttajaturvallisuuslain välistä suhdetta on tarkasteltu siltä osin, tulisiko kuluttajatuotteisiin sisältyviä kemikaaliosioita sisällyttää kemikaalilain soveltamisalaan. Tällöin olisi tullut kyseeseen lähinnä kuluttajaturvallisuuslaissa jo säänneltyjen, kuluttajatuotteita koskevien tiedotus- ja riskienhallintamenettelyjen kirjaaminen sellaisenaan kuluttajaturvallisuuslain lisäksi päällekkäisenä sääntelynä myös kemikaalila-

kiin. Sekä kuluttajaturvallisuuslain että kemikaalilain säännösten valvonnasta vastaa markkinoilla olevien tuotteiden turvallisuuden osalta Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Esityksessä ehdotetaan, että kemikaalilain soveltamisala rajataan Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön kansalliseen täytäntöönpanoon ja eräisiin kansallisiin lisävelvoitteisiin. Siltä osin kuin kemikaalilainsäädäntö ei sisällä säännöksiä, sovellettaisiin mitä kuluttajaturvallisuuden osalta kuluttajaturvallisuuslaissa, työsuojelun osalta työturvallisuuslaissa (738/2002) ja ympäristönsuojelun osalta ympäristönsuojelulaissa sekä muualla lainsäädännössä säädetään. Tällä katsotaan saavutettavan sekä lainsäädännöllinen selkeys että riittävä turvallisuustaso. Soveltamisalaa koskevaa rajausta on käsitelty myös tämän esityksen 2 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Biosidisäätelyn osalta on käsitelty vaihtoehtoisena mallina myös biosididirektiivin ja biosidiasetuksen kansallisen täytäntöönpanon säätämistä erillisessä laissa biosidivalmisteista. Tällöin olisi kuitenkin säädetty kemikaalilain kanssa päällekkäistä sääntelyä valvonnan, viranomaisten keinojen ja velvollisuuksien sekä biosidivalmisteiden etikettien kielivaatimusten ja toimintaa ohjaavien yleisten periaatteiden osalta. Biosidisäätely on täten tarkoituksenmukaista säilyttää osana kemikaalilakia.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Kemikaalilaki

Kemikaalilain soveltamisala rajattaisiin koskemaan laissa määritellyn Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön kansallista täytäntöönpanoa sekä kansallisia kemikaaliriskien hallinnan edellyttämiä velvoitteita.

Uudella kemikaalilailailla säädettäisiin erityisesti Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön täytäntöönpanosta Suomessa. Kemikaalilain soveltamisalaan kuuluisivat seuraavat EU-säädökset: REACH-asetus, CLP-asetus, biosidiasetus ja biosididirektiivi, pesuaineasetus, PIC-asetus, POP-asetus sekä elohopena vientikieltoasetus. Lailla säädettäisiin valvontaviranomaisten tehtävistä mainittujen säädösten valvonnassa.

Lisäksi lailla säädettäisiin mainittujen EU-säädösten toimivaltaisista viranomaisista, REACH-, CLP- ja biosidiasetuksen neuvontapalvelusta, eräiden biosidivalmisteiden käyttäjiltä edellytettävistä toiminnanharjoittajan pätevyysvaatimuksista, asiakirjojen toimittamisesta biosidivalmisteesta, käyttöturvallisuustiedotteen kielivaatimuksista sekä markkinoinnista. Lisäksi lain siirtymäsäännöksissä säädettäisiin eräistä vaarallisten valmisteiden luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/45/EY, jäljempänä *seosdirektiivin*, mukaisista velvoitteista, joita voidaan soveltaa siihen asti, kunnes CLP-asetusta aletaan täysimääräisesti soveltaa 1 päivänä kesäkuuta 2015.

Luvussa 5 käsiteltäisiin kansallisia menettelyitä, joita sovelletaan biosidiasetuksen siirtymäaikana. Sekä biosididirektiivi että biosidiasetus antavat jäsenmaille mahdollisuuden jatkaa ennen biosididirektiivin soveltamista voimassa olleita kansallisia hyväksymismenettelyjään. Suomessa tällaisia menettelyjä on säädetty suojauskemikaaleille (puunsuoja-aineet, limantorjuntakemikaalit), kiinnitysmisenesto- eli antifouling-aineille ja biosidille torjunta-aineille (jyrsijämyrkyt, eräät hyönteismyrkyt ja karkotteet). Menettelyjä voidaan jatkaa niiden valmisteiden osalta, jotka sisältävät vain niin sanottuja vanhoja tehoaineita, kahden vuoden ajan kyseisen biosidivalmisteeseen sisällyttämisen viimeisen hyväksyttävän tehoaineen hyväksymispäivästä. Biosidiasetuksen mukaan siirtymäaika kestää 14 päivään toukokuuta 2014 saakka, mutta sitä voidaan tarvittaessa jatkaa. Tämän hetken arvion mukaan siirtymäaika tultaneen jatkamaan jopa vuoteen 2025 saakka, jotta niin sanottujen vanhojen tehoaineiden arviointiohjelma saadaan valmiiksi. Tässä luvussa olisi lisäksi tarpeen määritellä erikseen biosidivalmiste, koska kansallisia hyväksymismenettelyjä sovelletaan vain osaan biosidivalmisteita. Luku 5 voidaan kokonaisuudessaan kumota siirtymäajan päätyttyä.

Luvussa 6 säädettäisiin biosidiasetuksen soveltamisen lisäksi kansallisista velvoitteista, joita sovellettaisiin biosidiasetuksen toimeenpanoon, luvussa 5 tarkoitettuihin kan-

sallisiin menettelyihin ja siirtymäsäännöksen tarkoitamiin menettelyihin.

Lailla säädettäisiin kemikaalihaittojen ehkäisemiseksi myös Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekistereistä, toiminnanharjoittajan toimintaa ohjaavista yleisistä periaatteista, kemikaalitietojen toimittamisesta, sekä vähittäismyyntiä koskevista olosuhdevaatimuksista.

Uuteen kemikaalilakiin ei enää nykyisestä laista poiketen esitettäisi yleisiä velvollisuuksia vahvasti velvoittavina säännöksinä, vaan yleisinä, toimintaa ohjaavina ja huolehtimisista, selvilläoloa ja vähemmän vaarallisen kemikaalin valintaa koskevin periaatteina. Euroopan unionin kemikaalilainsäädännössä annetaan kemikaalien valmistusta, markkinoille saattamista ja käyttöä koskevat yksityiskohtaiset säännökset. Kansallisesti EU-sääntelystä voitaisiin poiketa käyttämällä EU-asetusten suojalausekkeita, mikäli kansallisesti todettaisiin kemikaalin aiheuttavan sellaista riskiä, jota ei voida hyväksyä, vaikka tuote olisi laillisesti saatettu EU:n markkinoille. Kumottavan vuoden 1989 kemikaalilain selvilläolovelvollisuutta sekä päällystä ja tiedonantovelvollisuutta koskevien pykälien nojalla annetut alemmanasteiset säädökset jäisivät ehdotettavan uuden kemikaalilain siirtymäsäännösten nojalla kuitenkin voimaan CLP-asetuksen siirtymäajanloppuun asti, eli 1 päivään kesäkuuta 2015 saakka.

Kemikaalilain mukainen markkinavalvonta keskitettäisiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon. Uusi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on vahva organisaatio, jolla on osaamista huolehtia koko maan kattavalla tasolla kemikaalien markkinavalvontaa koskevista asioista. Suuri osa kemikaaleista tulee markkinoille isojen toimijoiden, keskusliikkeiden tai maahantuojien kautta, ja siten yhdessä paikassa valmistajan tai maahantuojan luona suoritettu valvontatoimenpide auttaa poistamaan koko maan markkinoilta lainsäädännön vastaisia kemikaaleja. Valvonnan keskittäminen tehostaa säännöstenvastaisuuksiin puuttumista yhtenäisellä tavalla ja yhdellä kertaa koko maan kattavasti.

Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tekemän valvonnan tehokkuuden ja tasapuolisuuden kasvattaminen edellyttäisi merkittävää lisäpanostusta keskushallintotasolta tule-

vaan ohjaukseen ja valvontahankkeiden organisointiin. Ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista käyttää keskushallinnon voimavaroja valvonnan hallintointiin, vaan resurssit tulisi kohdentaa itse valvontaan. Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtävä tulisi siksi poistaa kokonaan ja siirtää Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Samalla poistuisi tarve ylläpitää aluehallintoviraston Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueella kemikaalivalvonnan osaamista. Uuteen kemikaalilakiin ei siten esitetä enää tehtäviä kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle. Muutos tarkoittaa samalla sitä, että terveydenhuoltolain 21 §:stä poistetaan viittaus kemikaalilakiin, ja ympäristöterveydenhuollon yhteisestä valtakunnallisesta valvontaohjelmasta poistetaan kemikaalilakia koskeva osuus.

Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen tehtävistä työntekijän suojeluun liittyvä olosuhdevalvonta on ratkaisevan tärkeässä roolissa kemikaaleista aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisemiseksi, eikä tätä tehtävää nykyisten organisaatioiden puitteissa voi hoitaa muu taho kuin aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue. Sen sijaan EU:n uuden kemikaalilainsäädännön mukainen markkinavalvonta ja siihen liittyvien päätösten tekeminen edellyttävät onnistuakseen päätoimista, vain kemikaalien markkinavalvontaan keskittyvää toimijaa. Siksi aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen valvontatehtävä tulisi kohdentaa vain kemikaalien käytön olosuhteita ja kemikaaleista aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisemistä koskevien työnantajan velvoitteiden noudattamiseen. Mikäli työsuojelutarkastaja havaitsisi selkeitä rikkomuksia markkinavalvonta-asioissa, olisi niistä mahdollista tehdä ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, joka ryhtyisi toimiin puutteiden tai laiminlyöntien korjaamiseksi. Työsuojelutarkastajalla olisi kuitenkin mahdollisuus kieltää tuotteiden markkinoille saattaminen väliaikaisesti.

ELY-keskusten ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten tehtäviä tarkennettaisiin siten, että niistä säädettäisiin nykyistä yksityiskohtaisemmin. Tehtävä säilyisi nykyisenkaltaisena, kemikaalien käyttöön ja käytön olosuhteisiin ympäristönsuojelun näkökulmasta keskittyvänä valvontana.

Tulli valvoisi EU:n ulkopuolelta tulevia kemikaaleja tai kemikaaleja sisältäviä esineitä taikka biosidivalmisteita. Lisäksi Tulli valvoisi EU:n sisämarkkinoiden osalta maahantuonnin yhteydessä niitä kemikaaleja taikka kemikaaleja sisältäviä esineitä, joiden maahantuontia on rajoitettu tai maahantuonti on kielletty REACH-asetuksen liitteen XVII nojalla sekä tämän lain ja biosidiasetuksen mukaisten biosidivalmisteen hyväksymistä ja käsittelyjen materiaalien tuontia koskevien velvoitteiden noudattamista.

Suomen ympäristökeskus valvoisi edelleen POP-asetuksen, PIC-asetuksen ja Rotterdamin yleissopimuksen velvoitteiden noudattamista, ellei valvontatehtävää laissa erikseen säädetä muiden valvontaviranomaisten tehtäväksi.

Lisäksi lailla säädettäisiin viranomaisten kiello- ja rajoitusmenettelyistä, valvontakeinoista, muutoksenhausta, salassapitosäännöksistä, rangaistuksista sekä lain siirtymäsäännöksistä. Siirtymäsäännös on tarpeen eräiden EU:n kemikaalilainsäädännön ja kansallisten menettelyiden rinnakkaisen toimeenpanon ajan.

Esitys liittyy valtion vuoden 2014 talousarvioehdotukseen. Vuoden 2014 alusta Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon esitetään lisäresursseja uudessa kemikaalilaissa säädettyjen valvontatehtävien toimeenpanoon.

Uuden kemikaalilain on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan kuin EU:n uutta biosidiasetusta aletaan soveltaa, 1 päivänä syyskuuta 2013.

Laki rikoslain 44 luvun 1 §:n ja 48 luvun 1 §:n muuttamisesta

Esitysehdotuksella ehdotetaan rikoslain 44 ja 48 luvun terveys- ja ympäristörikosten tunnusmerkistöjä koskeviin säännöksiin sisällytettäväksi viittaukset uuteen EU:n biosidiasetukseen ja PIC-asetukseen sekä kemikaaliturvallisuuslakiin.

Laki terveydenhuoltolain 21 §:n muuttamisesta

Terveydenhuoltolakia esitetään muutettavaksi siten, että ympäristöterveydenhuoltoa koskevasta 21 §:stä poistettaisiin viite kemi-

kaalilakiin. Muutoksen myötä kemikaalien markkinavalvonta ei enää kuuluisi kunnan ympäristöterveydenhuollon tehtäviin eikä kunta enää tuottaisi vastaavia palveluita.

Laki terveydensuojelulain 3 ja 21 §:n muuttamisesta

Terveydensuojelulakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että terveydensuojelulain (763/1994) 21 §:n 2 momenttiin lisättäisiin viittaus talousveden desinfiointiaineiden hyväksymiseen EU:n biosidiasetuksen mukaisesti.

Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 4 luvun muuttamisesta

Lakia työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta esitetään muutettavaksi työsuojeluviranomaiselle kuuluvien markkinavalvontatehtävien osalta. Ehdotetun kemikaalilain mukaan sosiaali- ja terveysministeriön markkinavalvontatehtävät siirtyvät kemikaalien osalta Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtäväksi. Ministeriön toimivaltaan jäisi voimassa olevan lain 2 §:ssä tarkoitetun tuotteen turvallisuuden valvonnassa vain kone, työväline, henkilön-suojain tai muu tekninen laite. Työsuojelutarkastajalle jäisi teknisen laitteen lisäksi ehdotetun kemikaalilain 10 §:n mukaan oikeus kieltää myös kemikaalin tai kemikaalia sisältävän laitteen tai esineen edelleen luovutus. Lopullisen päätöksen tältä osin tekisi ministeriön sijasta Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Menettely vastaa muutoin nykyistä menettelyä. Tästä ehdotetaan säädettäväksi lain 18 §:n 5 momentissa. Työsuojeluviranomaisen muusta velvollisuudesta ilmoittaa valvontaviranomaiselle tuotteen turvallisuudessa havaitsemastaan epäkohdasta tai puutteellisuudesta säädetään voimassa olevan lain 49 §:ssä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Kemikaalien markkinavalvonta esitetään keskitettäväksi Turvallisuus- ja kemikaalivi-

rastoon. Valvontaa varten tarvittaisiin lisää resursseja, koska Turvallisuus- ja kemikaaliviraston olisi kyettävä hoitamaan kemikaalivalvontaa koko Suomen alueella. Nykyisin näitä tehtäviä hoidetaan osittain myös aluehallinnossa ja kunnissa.

Siirrettäviin tehtäviin nykyisin käytettävät resurssit

Tarkkaa arviota kuntien kemikaalivalvontaan käyttämistä resursseista on vaikea tehdä. Aluehallintovirastoilta saatujen tietojen mukaan vuonna 2010 kunnat käyttivät markkinavalvontaan ainakin viisi henkilötyövuotta (5 htv). Tämä arvio voi olla alimitoitettu, koska kaikkia hajanaisia tehtäviä ei välttämättä ole raportoitu. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston arvion mukaan kuntien kemikaalivalvontaviranomaisten lukumäärästä sekä toisaalta koulutukseen osallistuvien kuntaviranomaisten määrästä voidaan kemikaalien markkinavalvonnassa arvioida olevan kunnissa käytössä vähintään 10 henkilötyövuotta (10 htv). Ympäristöterveydenhuollon viranomaistietojärjestelmästä saadaan kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtäviin käytettävän resurssin kokonaismääräksi arvio 12,25 henkilötyövuotta (12,25 htv). Suomen Kuntaliiton tekemän julkaisun Ympäristöterveydenhuollon kustannukset ja maksullisuus (2012) mukaan kunnissa käytetään kemikaalilain mukaiseen markkinavalvontaan arviolta 1–2 miljoonaa euroa vuodessa.

Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueella tehtävään markkinavalvontaan käytetään Suomessa sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosaston arvion mukaan 0,5–1 henkilötyövuotta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa käytetään nykyisin kemikaalilain mukaisiin markkinavalvontatehtäviin noin neljä henkilötyövuotta (4 htv). REACH- ja CLP-asetusten mukaisen neuvontapalvelun ylläpitoon käytetään noin kolme henkilötyövuotta (3 htv). Jos kaikki markkinavalvontaa koskevat tehtävät keskitetään tämän esityksen mukaisesti kunnalta ja aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelta Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon, virasto tarvitsisi työhön lisää henkilöresursseja.

Siirron aiheuttamat lisäresurssitarpeet ja perustelut

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tarvittaisiin viraston oman arvion mukaan viiden henkilötyövuoden (5 htv) lisäresurssi kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselta siirrettävien, ja kolmen henkilötyövuoden (3 htv) lisäresurssi aluehallintovirastolta siirrettävien tehtävien hoitamiseen. Lisäksi EU:n uusi biosidiasetus aiheuttaa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston arvion mukaan kahden henkilötyövuoden (2 htv) lisäresurssitarpeen (neuvontapalvelu + esineiden sisällyttäminen säädöksen piiriin ja tästä aiheutuva soveltamisalan laajennus). Turvallisuus- ja kemikaaliviraston oman arvion mukaan lisäresurssitarve on siten yhteensä 10 henkilötyövuotta.

Ottaen huomioon valtionalouden säästöavoitteet, hallitus esittää Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle yhteensä 5 henkilötyövuoden lisäystä. Kunnissa siirtyvään tehtävään käytettävänä henkilötyövuosimääränä käytetään kuntien ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston työmäärän arvioiden keskiarvoa 7,5 henkilötyövuotta. Siirto aiheuttaisi vaikutuksia vuoden 2014 budjettiin ja valtionalouden kehyksiin.

Riittävien resurssien turvaaminen kemikaalilainsäädännön valvontaan ja muuhun toimeenpanoon on erittäin tärkeää terveyden ja ympäristön suojelun kannalta. EU:ssa on voimassa kokonaan uusi kemikaalilainsäädäntö, jolla pyritään ihmisten terveyden ja ympäristön suojelun korkeaan tasoon, ja samalla edistämään eurooppalaista kilpailukykyä ja innovaatioita. Kokonaan uudistuneen lainsäädännön velvoitteet aiheuttavat yrityksille merkittävää hallinnollista taakkaa. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston järjestämä maksuton neuvontapalvelu sekä toimiva viranomaisvalvonta ovat avainasemassa, kun valtion käytössä olevin keinoin varmistetaan lainsäädännön tavoitteiden toteutuminen.

Kemikaalivalvonta on nykyisin lähtökohteisesti aliresursoitua, eikä valvontaa voida tehdä tehokkaasti. Keskittämällä valvontatehtävä Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon valvonnan tehokkuutta voidaan tehostaa ja edistää merkittävästi jo 5 henkilötyövuoden lisäyksellä. Koska kemikaalilainsäädäntö on teknisesti monimutkaista ja muuttuu jatku-

vasti, voidaan kokopäivätoimisesti kemikaalilainsäädäntöön ja sen valvontaan keskittyvän viranhaltijan työpanoksen arvioida olevan suurempi kuin sellaisen viranhaltijan, jonka tehtäviin kuuluu useiden muidenkin lakien valvontaa.

Biosidiasetuksen mukaisiin kokonaan uusiin tehtäviin eli neuvontapalvelun järjestämiseen ja ylläpitoon, ja biosidivalmisteilla käsiteltyjen esineiden valvontaan tarvittaisiin lisäresursseja yhteensä kahden henkilötyövuoden (2 htv) verran. Nykyisessä taloustilanteessa lisäresursseja ei voida esittää, mutta asiaa on tarkasteltava uudestaan kun biosidiasetuksen soveltaminen on alkanut. Suomessa valtaosa biosidivalmisteita markkinoivista toiminnanharjoittajista on pieniä ja keskisuuria yrityksiä, joille hyväksymisveloitteet ovat uusia. Näiden yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi maksuton neuvontapalvelu katsotaan välttämättömäksi. Biosideilla käsiteltyjen esineiden valvonta on kokonaan uusi ja erityisen haasteellinen tehtävä, johon liittyvän työn käynnistäminen ja tehokas toteutus edellyttäisi lisäresursseja. Kumottavan vuoden 1989 kemikaalilain mukaiset menettelyt jatkuvat vielä vähintään kymmenen vuoden ajan, joten niistä vapautuvat henkilöresurssit eivät ratkaise biosidiasetuksen toimeenpanosta aiheutuvaa henkilöresurssitarvetta.

Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen valvontatehtävä esitetään kohdennettavaksi vain kemikaalien käytön olosuhteita ja työnantajan velvoitteita kemikaaleista aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisemiseksi koskevien velvoitteiden noudattamiseen. Työsuojelun vastuualueen markkinavalvontatehtävä esitetään siirrettäväksi Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon. Työsuojelutarkastajalla säilyisi kuitenkin mahdollisuus kieltää työsuojelun valvontalain nojalla merkittävän riskin aiheuttavien tuotteiden markkinoille saattaminen väliaikaisesti. Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen tehtäviin kuuluu nykyisin valvoa sekä kemikaalien markkinoille saattamista että kemikaalien käyttöä. Kemikaalien markkinoille saattamisen valvontaan käytettävä resurssi on työsuojelun vastuualueella ollut noin 0,5—1 henkilötyövuotta. Säännösten selkeyttäminen ja tarpeettoman päällekkäisen toimivallan poistaminen

uudesta kemikaalilaista voi kuitenkin käytännössä lisätä työsuojeluviranomaisen osallistumista kemikaaliturvallisuuden kokonaisvalvontaan, ja siten jopa lisätä henkilöresurssien tarvetta.

Siirrettäviksi esitettävät resurssit momentteittain: kuntien valtionosuusmomentilta 28.90.30 siirrettäisiin 375 000 euroa työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintamenoihin (mom. 32.40.05). Lisäksi määrärahaa siirrettäisiin aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueilta (mom. 33.70.01) 40 000 euroa.

Tullille on uudella kemikaalilailla toimeenpantavissa EU-asetuksissa säädetty useita uusia vastuita. Kemikaalilailla toimeenpantava biosidiasetus edellyttää, että kulutustavaroissa ei saa käyttää sellaisia biosideja, joita ei ole hyväksytty EU:ssa. Valvonta siis kiristyy kulutustavaroiden sisältämien biosidien osalta. Tämä lisää Tullin valvontatehtäviä, sillä myös Tulli on kulutustavaroiden turvallisuuden valvonnassa valvontaviranomainen. Lisäksi kemikaalilailla säädetään Tullille velvoitteita biosidien lisäksi muun muassa muiden kemikaalien ja niitä sisältävien esineiden sisämarkkinavalvonnassa. Myös biosidien kansallisten hyväksymisten valvonta tulee lisäämään Tullin tehtäviä.

Tullin lisääntyneet velvollisuudet kemikaalien valvonnassa edellyttävät riittäviä resursseja sekä tietojenvaihdon että valvonnan toteuttamiseksi ja tiiviin yhteistyön luomiseksi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ja muiden kemikaalilain valvontaviranomaisten kesken. Riittävät resurssit ovat tehokkaan valvonnan edellytys, jotta kemikaalien ja niitä sisältävien esineiden vapaata liikkuvuutta ei estettäisi tarpeettomasti. Uusien tehtävien hoitaminen edellyttää lisäresursointia, joka mahdollistaa Tullin tehtävien asianmukaisen hoitamisen.

Kuntataloudelliset vaikutukset

Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtäviin käytetään koko maassa arviolta 5—10 henkilötyövuotta. Ehdotettavaan uuteen kemikaalilakiin ei enää sisällytetäisi kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtävää lainkaan, vaan kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen nykyiset tehtävät siirrettäisiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Siirto

toteutettaisiin siirtämällä kuntien valtionosuuksista 375 000 euroa Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon. Samalla poistuisi tarve ylläpitää kuntia ohjaavan aluehallintoviraston Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueella kemikaalivalvonnan osaamista. Tämä säästyvä, vaikkakin melko pieni resurssi voitaisiin käyttää kuntalaisten terveyttä paremmin palvelevien valvontatehtävien ohjaamiseen.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

REACH-asetuksen 121 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on asetettava asetuksen toimivaltaisten viranomaisten käyttöön riittävät resurssit, jotta nämä voivat niiden ja muiden käytävissä olevien resurssien avulla suorittaa REACH-asetuksen mukaiset tehtävänsä oikea-aikaisesti ja tehokkaasti. Tehtävien suorittaminen edellyttää toimivaltaisten viranomaisten lisäresursointia asetuksen toimeenpanon edetessä. Kaikkien jäsenmaiden on sitouduttava työhön ja varattava riittävät resurssit, jotta REACH-asetuksen tavoite terveyden ja ympäristönsuojelun korkeasta tasosta, kemikaalien turvallisesta käsittelystä ja kemikaalien vapaasta liikkuvuudesta EU-alueella voidaan käytännössä saavuttaa.

Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön täytäntöönpanon onnistumisen edellytyksenä on myös se, että jäsenvaltiot huolehtivat velvoitteiden noudattamisen valvonnasta. Kemikaalien valmistajien ja maahantuojien toimintaan kohdistuvaan valvontaan liittyy kansallisten intressien (kemikaaleista kuluttajille ja työntekijöille aiheutuvien terveyshaittojen sekä ympäristöhaittojen ehkäiseminen Suomessa) lisäksi velvoite huolehtia omalta osaltamme, että EU:n sisämarkkinoille ei pääse vaatimusten vastaisia kemikaaleja sen seurauksena, että Suomessa toiminnanharjoittajien toimintaa ei valvota riittävän tehokkaasti.

Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön noudattamisen valvonta Suomessa ja sen johdosta tehtävät päätökset voivat heijastua myös EU:n sisämarkkinoilla ja estää kemikaalien ja niitä sisältävien esineiden vapaan liikkumisen. Valvontapäätökset on tehtävä siten, että ne rajoittavat kemikaalien tai niitä sisältävien esineiden vapaata liikkuvuutta

vain silloin, kun viranomaiset ovat todenneet, että lainsäädäntöä ei ole noudatettu. Kemikaalilain vastaisen toiminnan lopettamiseksi käytettyjen keinojen tulee olla oikeasuhteisia, tehokkaita ja varoittavia havaittuun laiminlyöntiin tai rikkomukseen nähden.

Valvontaviranomaisten määrän vähentäminen keskittämällä markkinavalvontatehtävien hoitaminen Turvallisuus- ja kemikaalivirastoihin selkeyttäisi kemikaalivalvontaa nykytilanteesta. Nykyisten valvontaviranomaisten määrä vähenee, kun kunnilta poistuu kemikaalien markkinavalvontatehtävät. Tällöin myös aluehallintoviraston Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueen kuntien ohjausvastuu poistuisi kemikaalilain osalta.

Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen tehtävä kemikaalivalvonnassa keskittyisi jatkossa kemikaalien käytön olosuhteiden valvontaan työpaikoilla työssä, jossa työnantaja on velvollinen noudattamaan työturvallisuuslakia. Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueetta ohjaa sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosasto.

4.3 Terveys- ja ympäristövaikutukset

Valvonnan selkeys ja tehokkuus ovat yritysten toiminnan lisäksi avainasemassa Euroopan unionin uuden kemikaalilainsäädännön toimeenpanossa. Tehokas, osaava ja ennakkoiva valvonta edistää uuden lainsäädännön tavoitteiden, eli terveyden ja ympäristön suojelun korkean tason varmistamista.

4.4 Vaikutukset yrityksiin

Euroopan unionin uuden kemikaalilainsäädännön noudattaminen on yrityksille haasteellista ja edellyttää panostusta ja perehtymistä muuttuneen lainsäädännön vaatimuksiin. Lainsäädännön toimeenpanon valvonta on avainasemassa arvioitaessa toimeenpanon ja uuden EU-sääntelyn tavoitteiden toteutumista. Viranomaisten valvontaroolien ja tehtävien selkeytyessä toiminnanharjoittajilla on paremmat mahdollisuudet selvittää valvontaan ja lainsäädännön toimeenpanoon liittyviä asioita viranomaisen kanssa.

Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tekemä valvonta on ollut maksullista. Markkinavalvonnan siirtyessä Turvallisuus- ja

kemikaalivirastolle markkinavalvonnasta tulee toiminnanharjoittajille maksutonta.

Kansallisten, Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön lisäksi noudatettavien lisävelvoitteiden kirjaaminen kemikaalilakiin mahdollisimman yksiselitteisesti edistää näiden velvoitteiden noudattamista.

Biosidiasetus velvoittaa jäsenmaita perimään kustannuksia vastaavat maksut biosiditehoaineiden ja -valmisteiden arviointi- ja hyväksymismenettelyistä. Vastaava vaatimus on ollut jo biosididirektiivissä. Suomessa maksuista säädetään työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella Turvallisuus ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista. Biosidiasetuksen mukaisesti myös Euroopan kemikaalivirasto ECHA perii maksut omista suoritteistaan. Tämä nostaa yritykselle arviointi- ja hakumenettelyistä aiheutuvia kustannuksia merkittävästi.

Eräiden biosidivalmisteiden käyttöä koskeva koulutus ja tutkinto (pätevyysvaatimus) olisivat uusia vaatimuksia, josta aiheutuu yrityksille kustannuksia. Ne aiheutuisivat noin viikon mittaiseen vapaaehtoiseen koulutukseen osallistumisesta, pakolliseen tutkintoon osallistumisesta, rekisteröintimaksuista sekä työajan menetyksestä. Kurssi nyky muodossaan maksaa noin 500 euroa ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekisteröintimaksut vastaavissa kylmäalan ilmoituksissa ovat 70—190 euroa. Ammattimaista tuholaiistorjuntaa tekee Suomessa arviolta 40—50 yritystä. Suurin osa yrityksistä on pieniä, muutaman työntekijän yrityksiä.

Eriyistytutkinnon suorittaminen tiettyjen valmisteiden käytön edellytyksenä on jo osa nykyistä kemikaalilainsäädäntöä. Eriyistytutkintoa edellyttäviä biosidivalmisteita käyttäisi Suomessa arviolta alle 20 henkilöä. Eriyistytutkinnon edellyttämä koulutus ei Suomessa toistaiseksi järjestetä, vaan valmisteiden käytön edellytyksenä on kyseisen biosidivalmisteen valmistajan tai muun Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymän tahon järjestämään koulutukseen osallistuminen ja sen suorittaminen hyväksytysti.

Tuholaistorjujan pätevyyden osoittamisesta ja yritysten rekisteröinnistä olisi hyötyä yrityksille. Esimerkiksi elintarviketeollisuuden auditointien yhteydessä tuholaiistorjuntayritykset tarvitsisivat sertifikaatteja siitä, että ne

ovat hyväksytyttä ammattilaisia. Tällä hetkellä tuollaisia sertifikaatteja ei voida antaa, koska yritykset eivät ole viranomaisen kontrollissa.

5 Esityksen valmistelu

5.1 Kemikaalilain kokonaisuudistusta valmisteleva työryhmä

Esitystä on valmisteltu työryhmässä, jossa on ollut edustettuna sosiaali- ja terveysministeriö, ympäristöministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, aluehallintovirastot, aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualue, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä tullilaitos.

Työryhmän työstä on tiedotettu kemikaaliviraston neuvottelukunnassa ja työturvallisuussääntönsä valmistelevässä neuvottelukunnassa. Kunnille työstä on tiedotettu aluehallintovirastojen kautta.

5.2 Sidosryhmäkysely

Hankkeen taustaksi on vuodenvaihteessa 2010—2011 toteutettu sidosryhmäkysely, jolla on kartoitettu kemikaalivalvonnan eri toimijoiden näkemyksiä valvonnan toimivuudesta ja kehittämistarpeista. Kyselyn perusteella sekä viranomaisten että yritysten näkökulmasta kemikaalivalvontaa tulisi keskittää nykyisestä monille eri tahoille hajautetusta viranomaismallista, ja valvontaviranomaisten roolien ja keskinäisen koordinoinnin tulisi olla selvempää. Valvonnan tulisi olla tehokasta, keskitettyä sekä osaavaa. Yritysten näkökulmasta valvonnan toimivuus olisi tarpeen, jotta Suomeen ei uuden haastavan kemikaalilainsäädännön noudattamisesta aiheutuvien vaikeuksien vuoksi syntyisi harmaita kemikaalimarkkinoita, joilla lainsäädännön velvoitteita ei edes yritetä noudattaa.

5.3 Lausunnot

Lausunnot on pyydetty seuraavilta tahoilta: sosiaali- ja terveysministeriö/työsuojeluviranomainen, työ- ja elinkeinoministeriö, puolustusministeriö, oikeusministeriö, ulkoasiainministeriö, sisäasiainministeriö, ympä-

ristöministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, valtiovarainministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, Suomen ympäristökeskus, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Elintarviketurvallisuusvirasto, Sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontavirasto, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, Tullihallitus, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Työterveyslaitos, Opetushallitus, Liikenteen turvallisuusvirasto, Kuluttajavirasto, aluehallintovirastot, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, Helsingin kaupunki, Mikkelin kaupunki, Kuopion kaupunki, Tampereen kaupunki, Vantaan kaupunki, Turun kaupunki, Oulun kaupunki, Haapaveden kaupunki/ Ympäristöpalvelut Helmi, Pihtiputaan ja Viitasaaren yhteiset kuntapalvelut/Wiitaunioni, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Akava ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry, Valtion työmarkkinalaitos, Kunnallinen työmarkkinalaitos, Elinkeinoelämän keskusliitto, Kemiateollisuus ry., Suomen Yrittäjät ry, Öljyalan Keskusliitto, Kaupan Liitto, Päivittäistavarakauppa ry PTY, Teknisen Kaupan ja Palveluiden yhdistys ry., Maaseudun työnantajaliitto, Suomen Apteekkariliitto, TEAM Teollisuusalojen Ammattiliitto ry, Ympäristö- ja terveysalan tekniset ry, Eläinlääkärihygienikkojen yhdistys ry, Suomen Luonnonsuojeluliitto ry, Kasvinsuojeluseuran asunto- ja elintarvikehygienian jaosto sekä Koulutuskeskus Salpaus.

Lausunnonantajat, jotka ovat ottaneet kantaa kemikaalien markkinavalvontatehtävien keskittämiseen Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon, ovat kannattaneet keskittämistä. Monet lausunnonantajat ovat kuitenkin esittäneet huolensa siitä, kuinka virastolle turvataan riittävät resurssit koko maan kattavaan, osaavaan ja vaikuttavaan valvontaan. Useat tahot ovat myös ottaneet kantaa työ- ja elinkeinoministeriön edustajan työryhmän työhön jättämään eriävään mielipiteeseen kemikaalilain soveltamisalan suhteesta kuluttajaturvallisuuslakiin. Edustaja katsoi, että lain soveltamisalaa tulisi muuttaa toisenlaiseksi. Muu työryhmä katsoi yksimielisesti, että lainsäädännöllinen selkeys ja riittävä turvallisuustaso saavutetaan nimenomaan esitysluonnoksessa esitetyllä tavalla. Esitysluonnoksessa olevaa lähestymistapaa tukevat, ja

samalla työ- ja elinkeinoministeriön eriävää mielipidettä vastustavat Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Kemiateollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Teknologiateollisuus ry ja Öljy- ja kaasualan keskusliitto. Kemiateollisuus ry vastustaa jyrkästi eriävässä mielipiteessä työ- ja elinkeinoministeriön ehdotusta, koska se muuttaisi sekä kemikaalilain että kulutustarvikkeiden valvonnan soveltamisalat erilaisiksi kuin muissa EU:n jäsenmaissa. Järjestön mukaan kuluttajaturvallisuuden taso laskeisi, kun nykyisin kuluttajaturvallisuuslaissa säädettyjen haitan ja vaaran kriteerien soveltaminen jäisi epäselväksi. Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa edustajansa jättämää eriävää mielipidettä.

Liikenne- ja viestintäministeriö ja Liikenteen turvallisuusvirasto kiinnittävät huomiota siihen, että lain valvonnassa saatujen tietojen luovuttaminen tulisi sallia Liikenteen turvallisuusviraston lisäksi kaikille muillekin vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitetuille valvontaviranomaisille. Maa- ja metsätalousministeriö esittää, että kemikaalien vähittäismyyntiä koskevassa pykälässä myynti rajattaisiin vain apteekkeille myös sellaisten kemikaalien osalta, joita voidaan käyttää laittomana kasvunestäjänä eläintuotannossa. Lisäksi ministeriö esittää, että Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen rooli eräiden biosidivalmisteiden käytöstä mahdollisesti aiheutuvien jäämien enimmäismäärien arvioinnissa huomioitaisiin annettavassa valtioneuvoston asetuksessa.

Oikeusministeriö kiinnittää lausunnossaan huomiota markkinoinnin käsitteeseen, joka sisältää mainostamisen. Ministeriö esittää tarkennuksia muun muassa viranomaisrekistereitä, muutoksenhakua ja rangaistussäännöksiä koskeviin pykäliin ja niiden perusteluihin. Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää, että käsitteet koulutuksen järjestäjä ja tutkinnon järjestäjä korvataan muilla käsitteillä, koska nämä käsitteet ovat ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa jo määriteltyjä käsitteitä. Näin erotettaisiin selkeästi, etteivät tuholaihorjujan koulutus ja tutkinto ole opetushallinnon alaisia. OKM huomauttaa, että tutkinto voisi olla ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu näyttötutkinto. Puolustusministeriö esittää kemikaalilakiin kokonaan uutta lukua Euroopan

unionin kemikaalilainsäädännön soveltaminen puolustushallinnossa. Lukuun siirrettäisiin nykyisen maanpuolustusta koskevista poikkeuksista kemikaalilainsäädännön soveltamisessa annetun valtioneuvoston asetuksen (996/2010) sisältö, ja kyseinen asetus kumotaisiin. Työ- ja elinkeinoministeriö yhtyy ministeriönsä edustajan työryhmäraporttiin esittämään eriävään mielipiteeseen kemikaalilain soveltamisalasta ja katsoo, että kemikaalilain soveltamisalan tulisi olla EU-säätelyä laajempi. Ministeriö esittää lakiesityksen taloudellisia vaikutuksia koskevia perusteluja täydennettäväksi ja toteaa, että jollei riittäviä lisäresursseja kyetä turvaamaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, tulee pidättäytyä antamasta virastolle uusia tehtäviä. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö esittää yksityiskohtaisiin perusteluihin lisättäväksi, että Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla olisi toimivalta ohjeiden antamiseen omalla toimialallaan. Työsuojeluhallinnolla ei ole huomauttamista säädöksiin sinänsä. Työsuojeluhallinto toteaa, että säädösten muotoilussa ja HE:n perusteluissa tulee ottaa huomioon muut lausunnot.

Ympäristöministeriö toteaa, että se pitää toiminnanharjoittajille asetettujen yleisten velvollisuuksien sisältöä tärkeänä. Ministeriö tukee ratkaisua keskittää kemikaalien markkinavalvonta Tukesille ja pitää tärkeänä, että resurssit tehtävään sekä biosidiasetuksesta aiheutuvien uusien tehtävien hoitoon turvataan. Valtiovarainministeriö pitää myönteisenä esityksen tavoitetta selkeyttää lain soveltamisalaa ja eri viranomaisten valvontaan liittyviä tehtäviä ja toteaa, että muutokset sallivat valvontaa suorittavien viranomaisten resurssien paremman kohdentamisen sekä valvontaa tekevien virkamiesten osaamisen kehittämisen. Ministeriö esittää tarkennettavaksi, kuinka kunnissa ja aluehallinnossa hoidettavien tehtävien lakkauttaminen tulisi vaikuttamaan kuntien valtionosuuksiin ja kuinka tämä vastaavasti otettaisiin huomioon Turvallisuus- ja kemikaaliviraston resursseissa. Lisäksi ministeriö kiinnittää huomiota Tullille biosidiasetuksesta aiheutuvien uusien tehtävien resurssivaikutusten arviointitarpeeseen esityksen perusteluissa.

Tullihallitus toteaa, että virka-apua ei voi antaa, ellei viranomaisella ole toimivaltaa

nimenomaisessa valvontatilanteessa, ja siksi viranomaisten keskinäiset vastuut tulisi rajata säätämällä ensisijaisesta ja toissijaisesta vastuusta kussakin tehtävässä. Tullihallitus kiinnittää biosidien osalta huomiota käsitteiden ”asettaminen saataville markkinoilla” ja ”markkinoille saattaminen” käyttöön. Käsitteiden käytön tulee olla vastata biosidiasetusta. Tullin valvontatehtävän kannalta tulee selvittää, onko tarkoitus valvoa vain liiketoiminnan yhteydessä tapahtuvaa markkinoille saattamista vai kohdistuuko valvonta myös yksityishenkilöihin.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toteaa, että lakiesitys selkeyttää viranomaisten työnjakoa ja toimivaltuuksia. Tehtävien keskittäminen tehostaa viranomaistoimintaa, parantaa toiminnan vaikuttavuutta, vähentää tehtävistä aiheutuvia kustannuksia ja on asiakkaiden kannalta selkeämpi. Virasto pitää välttämättömänä, että uusien tehtävien hoitamiseen tarvittavat talous- ja henkilöresurssit varmistetaan.

Elintarviketurvallisuusvirasto toteaa, että lainsäädännöllinen selkeys saavutetaan rajaamalla kemikaalilain soveltamisala EU:n kemikaalilainsäädäntöön ja eräisiin kansallisiin lisävelvoitteisiin, ja kuluttajaturvallisuuslain, työturvallisuuslain ja ympäristönsuojelulain soveltamiseen muilta osin.

Suomen ympäristökeskus esittää tarkennuksia PIC- ja POP-asetusta koskeviin perusteluihin ja toteaa, ettei keskus enää kannata esitetyssä ympäristönsuojelulain muutoksessa olevaa otsonikerrosta heikentäviä aineita koskevan valvontatehtävän siirtoa Suomen ympäristökeskuksesta Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto esittää lausunnossaan esityksen perusteluja täydennettäväksi lakimuutoksen vaikutuksilla ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman laatimiseen.

Aluehallintovirastojen Peruspalvelut, luvat ja oikeusturva -vastuualueiden lausunnoissa tuodaan esille tuki kemikaalien markkinavalvontatehtävien poistamiseen kunnilta. Etelä-Suomen aluehallintovirasto korostaa tuho-laistorjuntaan liittyvien tutkintojen tarpeellisuutta. Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus esittää lausunnossaan niin sanotun tuote-VOC-asetuksen (837/2005) val-

vonnan siirtämistä ympäristöviranomaisilta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ja pitää lakiin esitettyjä yleisiä periaatteita ja luokittelemattoman kemikaalin pakkausvaatimusta ympäristövalvonnan kannalta tarpeellisina. Keskus esittää lisäksi lain salassapitosäätöjen tarkistamista siten, että toiminnanharjoittajan kemikaaleja koskeva ympäristötieto ei olisi salassa pidettävää.

Suomen Kuntaliitto ry:n mielestä esitys yksinkertaistaa moniportaista valvontaa ja hallintoa sekä parantaa valvontaviranomaisten asiantuntemusta. Liiton mielestä kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten kemikaalivalvonnan kehittämiseksi ja varmistamiseksi tulisi syventää viranomaisten yhteistyötä. Lisäksi tulisi lisätä mahdollisuutta käyttää eri virastojen asiantuntijoita valvontatehtävissä.

Helsingin kaupunki toteaa, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle esitetty valvontatehtävä on vastaava kuin mitä kemikaaliturvallisuuslaissa on annettu Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Tästä mahdollisesti aiheutuvien ristiriitaisuuksien estämiseksi olisi tarpeen antaa yksityiskohtainen valvontaohje kemikaalilain mukaiseen valvontaan. Kaupunki huomauttaa, ettei esityksen voimaantulo- ja siirtymäsäännöksissä ole mainintaa, miten vireillä olevien valvontasuojeluiden kanssa menetellään uuden lain tullessa voimaan. Helsingin kaupunki toteaa, että kemikaalilain soveltamisalan selkeys edistää lain käyttöä kemikaaleista aiheutuvien haittojen ehkäisemisessä ja valvonnassa. Oulun kaupunki kannattaa kemikaalilain markkinavalvonnan siirtämistä pois kunnilta, mutta muistuttaa, että kemikaalien valmistusta ja maahantuontia sekä markkinointia harjoitetaan koko maassa ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tulee huolehtia myös Pohjois-Suomen markkinavalvonnasta. Turun kaupunki toteaa, että kunnan tekemässä valvonnassa merkittävä osa työpanoksesta kuluu lainsäädäntöön perehtymiseen ja lainsäädännön muutosten seurantaan. Turun kaupunki myös toteaa, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävää koskeva kohta lakitekstissä on lainkäyttäjälle vaikeasti avautuva. Vantaan kaupunki kannattaa biosidivalmisteiden käyttöön liittyvää koulutusta ja

tutkintoa, mikä parantaa nykyistä tilannetta mm. asuinhuoneistojen tuholaiistorjunnan kannalta. Kaupunki huomauttaa, että nykyisen valvontasuunnitelman mukaisten tavoitteiden perusteella esityksessä esitettyjä valvonnan lisähenkilötarpeita voidaan pitää alimitoitettuina.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos toteaa, että kemikaalilainsäädännön uudistuksen yhteydessä tulisi taata sektoritutkimuslaitosten tiedon saanti tarvittaessa myös luottamukselliseksi luokitelluista tiedoista asiantuntijatoimintaan viranomaisten kanssa. Työterveyslaitos pitää tärkeänä, että Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ja työsuojeluviranomaiselle taataan riittävät resurssit, ja huolehditaan työsuojeluviranomaisen kemikaalilain vaatimuksiin liittyvästä osaamisesta.

Ammattiliitto PRO toteaa, että lainsäädännön selkeyttäminen on tärkeä tavoite ja esittää, että sekä käyttöturvallisuustiedote että myös kemikaalin käsittelyn varsinaiset työohjeet edellytettäisiin toimitettavaksi käyttäjälle suomeksi ja ruotsiksi. Liitto pitää myös tärkeänä, että viranomaiset tiedottavat lakimuutoksista näkyvästi ja että Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle taataan riittävät osaamis- ja valvontaresurssit. Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK korostaa riittävän osaamisen merkitystä työsuojeluviranomaisen tekemässä valvonnassa ja toteaa, että työsuojeluviranomaisen olosuhdevalvonnassaan havaitsemia muita valvonnan kannalta tärkeitä seikkoja ja niihin puuttumista varten on tärkeää olla käytettävissä selkeä ohjeistus. TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry toteaa lausunnossaan, että työsuojelun valvontaviranomaiset muodostavat kattavan verkoston, joka tavoittaa eri yritykset. Liitto pitää tärkeänä, että vaikka työsuojeluviranomaisen tehtäviin ei enää kuulu markkinavalvontavastuuta, on mahdollista toimia, jos työsuojelutarkastuksella havaitaan puutteita tuotteissa. TEAM myös korostaa lausunnossaan selkeän ohjeistuksen tarvetta valvonnassa, jotta valvonta on kattavaa. TEAM edellyttää työsuojelun valvontaviranomaisten niin määrällisten kuin laadullistenkin resurssien kehittämistä. Liitto tähdentää, että valvontaa ei voi toteuttaa etätöyönä vaan tarvitaan kohteessa tapahtuvaa fyysisistä tarkastustoimintaa. Toimihenkilökeskusjärjestö STTK viittaa lau-

sunnossaan Ammattiliitto PRO:lta saamaansa lausumaan.

Kaupan Liitto pitää hyvänä kemikaalivalvontatehtävien keskittämistä, ja esittää, että yritysten yhdenvertaisen kohtelun vuoksi lisäksi PIC- ja POP-asetusten valvonta siirretään Suomen ympäristökeskuksesta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Tätä siirtoa tukevat myös Teknisen Kaupan ja Palveluiden Yhdistys ry sekä Päivittäistavarakauppa ry PTY, jotka esittävät, että käyttöturvallisuustiedotteen kielivaatimusta koskeva pykälä on epäselvä, ja että on tärkeää, että Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on mahdollisuus antaa poikkeuksia myrkyllisten kemikaalien ja metanoliseosten vähittäismyyntikiellosta. Teknisen Kaupan ja Palveluiden Yhdistys ry huomauttaa myös, ettei perusteluiden taloudellisia vaikutuksia koskevassa osiossa ole viitattu muihin kuin biosidien käyttäjätutkinnosta aiheutuviin kustannuksiin, jotka ovat vähäisiä verrattuna muihin yrityksille biosidimenettelyistä aiheutuviin kustannuksiin. Lisäksi yhdistys toteaa, ettei voida puhua tuho- ja laistorjujan tutkinnosta, jos sen sisältöä ei ole erikseen määritelty.

Apteekkariliitto pitää tärkeänä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle esitettyä mahdollisuutta myöntää poikkeuksia kemikaalien luovuttamiseen vähittäismyynnistä, koska tässä vaiheessa on vaikea hahmottaa, mihin myrkyllisten kemikaalien vähittäismyynnin rajaaminen apteekkeihin käytännössä vaikuttaa. Kemianteollisuus ry pitää ehdotuksen tavoitteita hyvinä ja kannatettavina, mutta esittää, että PIC- ja POP-asetusten valvontaa koskevat asiat siirrettäisiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon. Tätä ehdottavat myös Teknologiateollisuus ry, Elinkeinoelämän keskusliitto ja Metsäteollisuus ry. Kemianteollisuus ry esittää, että olosuohdevalvontaa koskevat säännökset voitaisiin kokonaisuudessaan siirtää pois kemikaalilaista, ja toteaa toimintaa ohjaavia periaatteita sekä luokittelemattoman kemikaalin pakkaamista koskevien pykäliden olevan epäselviä. Kemianteollisuus ry toteaa, että koska mahdollisia tuho- ja laistorjujan koulutuksen tai tutkinnon järjestäviä tahoja ei Suomessa juuri ole, lakiin tulisi lisätä poikkeusjärjestelyjen mahdollisuus, jos tällaisia tahoja ei jatkossakaan olisi. Koulutettavia henkilöitä ja tutkinnon suorittajia on

Suomessa vähän, joten Kemianteollisuus ry epäilee, ettei koulutuksen järjestäminen olisi taloudellisesti järkevää. Kemianteollisuus ry myös viittaa, että Norja ja Tanska järjestävät koulutuksen Ruotsissa. Lisäksi Kemianteollisuus ry pitää luokittelemattoman kemikaalin pakkaamisvaatimusta kohtuuttomana ja tarpeettomana. Elinkeinoelämän keskusliitto ja Teknologiateollisuus ry viittaavat lausunnoissaan Kemianteollisuus ry:n lausuntoihin ja korostavat erityisesti luokittelemattoman kemikaalin pakkaamisvaatimuksen kohtuuttomuutta käytännössä. Myös Metsäteollisuus ry toteaa, että luokittelemattoman kemikaalin pakkaamista koskeva pykälä johtaisi erikoisiin tilanteisiin sen ehdottomuuden ja tulkinnanvaraisuuden takia, ja heikentäisi kotimaisen teollisuuden kilpailukykyä suhteessa keskeisiin kilpailijamaihin. Öljy- ja kaasualan keskusliitto toteaa lausunnoissaan, että se on pitkään suhtautunut kriittisesti metanolipitoisten tuulilasinpesunesteiden vähittäismyyntiin huoltoasemilta, eikä sillä ole huomautettavaa esitettyyn metanolin rajoittamisesta koskevaan pykäläehdotukseen. Liitto myös toteaa, että kemikaalien vähittäismyyntiasetuksen (573/2011) säännöksiä pakkaamattoman kemikaalin luovuttamisesta ei tule tiukentaa.

Lausunnoissa esitetyt huomiot on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon esityksen viimeistelyssä.

Lisäksi esitysehdotus on käsitelty kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa 13 päivänä marraskuuta 2012.

6 Suhde muihin esityksiin

Ympäristöministeriössä on valmisteilla ympäristönsuojelulain kokonaisuudistus. Uudistuksessa on tarkoitus määritellä toiminnanharjoittajan yleiset velvollisuudet. Korkein hallinto-oikeus on tapauskäytännössään perustellut päätöstään viittaamalla kemikaalilain toiminnanharjoittajan velvollisuuksiin. Ehdotettavan kemikaalilain 19 §:n mukaan toiminnassa, jossa käytetään kemikaaleja, olisi otettava huomioon eräitä huolehtimisperiaatteita, joiden tarkoituksena olisi ehkäistä kemikaalien aiheuttamia vaaroja ja haittoja. Kun nämä velvollisuudet määritellään ympäristönsuojelulakiin sen kokonais-

uudistustyössä, tulisi siinä yhteydessä selvittää, tarvitaanko vastaavia määrittelyjä enää

ehdotettavassa kemikaalilaissa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Kemikaalilaki

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Lain tarkoitus. Kemikaalilain tarkoituksena olisi terveyden ja ympäristön suojeleminen kemikaalien aiheuttamilta vaaroilta ja haitoilta. Keinoina suojelussa olisivat soveltamisalaa koskevassa 6 §:ssä tarkoitetuissa sääöksissä määritellyt toiminnanharjoittajan oikeudet ja velvoitteet, joiden valvonnasta säädettäisiin ehdotettavassa uudessa kemikaalilaissa.

2 §. Lain soveltamisala. Kaikki materiaalit, esineet, seokset (valmisteet) ja kemialliset tekijät koostuvat erilaisista kemikaaleista. Osa kemikaaleista on ihmisten tarkoituksella valmistamia, ja osa on luonnosta peräisin olevia tai erilaisten prosessien ja reaktioiden tuloksena syntyviä. Koska koko maailma koostuu kemikaaleista, on kemikaalilaissa oltava selkeä soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön. Kemikaaleja koskevaa sääntelyä on jossain muodossa lähes kaikilla hallinnaloilla.

Ehdotettavan pykälän 1 momentissa kemikaalilain soveltamisala rajattaisiin kosemaan 6 §:ssä määritellyn Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön kansallista täytäntöönpanoa sekä kemikaalilaissa nimenomaisesti säädettyjä, toiminnanharjoittajaa ja viranomaisesta koskevia kansallisia velvoitteita. Lain soveltamisala olisi siten yksiselitteinen ja tarkkarajainen, ja laki olisi soveltamisalansa puitteissa kemikaaleja koskeva erityislaki. Suomessa on voimassa pääosin EU-asetuksiin perustuva Euroopan unionin kemikaalilainsäädäntö.

Lisäksi kemikaalilaissa säädettäisiin eräistä toiminnanharjoittajaa koskevista kansallisista velvoitteista, joita olisivat kemikaalilmoituksia, markkinointia ja kemikaalitietojen kielivaatimuksia sekä vähittäismyyntiä

koskevat säännökset, kansalliset EU:n biosidiasetuksen siirtymäaikana sovellettavat säännökset sekä eräisiin biosidivalmisteiden käytön edellyttämiin tutkintoihin liittyvät säännökset. Lain soveltamisalaa kuuluisi markkinavalvonnan osalta myös EU:n akkreditoinnista ja markkinavalvonnasta annettu asetus, siltä osin kuin Euroopan unionin kemikaalilainsäädännössä ei ole samaa asiaa koskevia, tarkempia säännöksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan lakia sovelletaan myös sellaisiin biosidivalmisteisiin, joiden teho perustuu pieneliöön.

3 §. Lain soveltaminen puolustushallinnossa. Pykälässä säädettäisiin kemikaalilain soveltamisesta puolustushallinnossa sekä vapautuksista REACH- ja CLP-asetuksen noudattamisesta erityisissä tapauksissa tiettyjen aineiden tai seosten osalta puolustushallinnossa. Pykälä perustuisi periaatteeseen, jonka mukaan maanpuolustuksen kannalta välttämättömissä yksittäistapauksissa voidaan poiketa REACH- ja CLP-asetusten ja kemikaalilain säännöksistä, mutta tällöin velvoitettaisiin puolustushallinto huolehtimaan poikettavista säännöksistä vastaavista velvoitteista itsen siten kuin pykälän nojalla annettavissa asetuksissa säädettäisiin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin EU:n CLP- ja REACH-asetusten noudattamiseen kohdistuvista poikkeamista puolustushallinnossa. REACH-asetuksen 2 artiklan 3 kohdan ja CLP-asetuksen 1 artiklan 4 kohdan mukaisesti jäsenvaltiot voivat sallia vapautuksia asetuksen noudattamisesta, jos se on tarpeen maanpuolustuksen vuoksi. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset näitä poikkeuksia koskevista menettelyistä.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan poikkeus liittyisi aineen tai seoksen valmistajalta vaadittaviin tietoihin, joita on toimitettava käyttäjälle. Puolustusvoimien käyttöön tulevien aineiden ja seosten ominaisuuksia ja näihin liittyviä tietoja ei ole kaikilta osin saatavana

riittävän kattavasti liikesalaisuuden taikka toimittajavaltion salassapitosäädösten johdosta. Ainetta tai seosta käsitteleville henkilöille olisi kuitenkin annettava tarvittavat turvallisuusohjeet aineen tai seoksen käyttöön liittyvistä suojaustoimenpiteistä. Momentin 2 kohdan mukaan asetuksessa säädettäisiin vapautuksista REACH-asetuksen VII osaston edellyttämästä lupamenettelystä puolustushallinnon itse käyttämien tai puolustushallinnon tilauksesta käytettävien aineiden tai seosten osalta. Momentin 3 kohdan mukaan asetuksessa säädettäisiin vapautuksesta aineiden ja seosten merkinnöistä sekä ilmoitusten tekemisestä silloin, kun aineet tai seokset on tarkoitettu puolustusvoimien käyttöön. Puolustusvoimilla on varastoissa merkittäviä määriä aineita ja seoksia, jotka olisi luokiteltava ja merkittävä samoin kuin niistä olisi tehtävä asetuksen mukaiset ilmoitukset. Varastoissa olevia aineita ei olisi tarpeen merkitä ja luokitella CLP-asetuksen uusien velvoitteiden mukaisesti. Näistä aineista ja seoksista olisi kuitenkin annettava tarpeelliset turvallisuustiedot aineen tai seoksen käyttäjälle. Näihin aineisiin ja seoksiin sisältyy myös salassa pidettävää tietoa, jota ei voida luovuttaa ulkopuolisille tahoille. Momentin 4 kohdan mukaan voitaisiin poiketa tietojen toimittamisesta kemikaalilain 2 luvun mukaisille valvontaviranomaisille siltä osin, kun kyseiset tiedot eivät ole salassa pidettäviä julkisuuslain taikka kansainvälisistä tietoturvalvelvoitteista annetun lain (588/2004) nojalla.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdan edellytykset salassapidolle täyttyvät tai asiakirjat ovat salassa pidettäviä kansainvälisistä tietoturvalvelvoitteista annetun lain perusteella. Lisäksi momentissa säädettäisiin muista edellytyksistä, joissa 2 momentissa tarkoitetuista säännöksistä olisi syytä poiketa maanpuolustuksen takia. Momentissa kuvatut tilanteet tulisivat poikkeuksien soveltamisalaan.

Lisäksi 4 momentissa säädettäisiin yleisestä huolehtimisvelvollisuudesta, kun kemikaalilakia tai Euroopan unionin kemikaalilainsäädäntöä sovellettaisiin. Puolustushallinnon rakennuslaitos muun muassa hoitaa kemikaalivarastoja sekä muita toimitiloja, joissa

poikkeussäätelyn tarkoittamia kemikaaleja käsitellään.

4 §. *Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön noudattamista koskevat poikkeukset.* Pykälässä säädettäisiin valtioneuvoston toimivallasta säätää poikkeuksia REACH-asetuksen rajoituksista sen mukaan, kuin REACH-asetuksen liitteen XVII kussakin kohdassa erikseen kansalliseen säätelyyn on jätetty harkintavaltaa. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tällöin säätää poikkeuksia REACH-asetuksen 67 artiklassa tarkoitettuja vaarallisia aineita, seoksia ja esineitä koskevien rajoitusten noudattamisesta sekä antaa tällöin kemikaalien aiheuttamien terveys- ja ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi tarpeellisia säännöksiä. Näillä säännöksillä varmistettaisiin, että REACH-asetuksen tavoite terveyden ja ympäristön suojelemisen korkeasta tasosta täyttyy.

5 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Muu kuin tässä laissa tarkoitettu, kemikaaliturvallisuuteen liittyvä säätely sisältyisi muun muassa ympäristönsuojelun osalta ympäristönsuojelulakiin (86/2000), työsuojelun osalta työturvallisuuslakiin (738/2002), onnettomuuksien ehkäisyn osalta kemikaaliturvallisuuslakiin ja kuluttajan terveyden ja omaisuuden suojelun osalta kuluttajaturvallisuuslakiin (920/2011) sekä terveydensuojelulakiin (763/1994). Mikäli kemikaalin katsottaisiin aiheuttavan riskiä, jota ei voida hyväksyä, vaikka se täyttää kemikaalilain ja Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön vaatimukset, kemikaalilaissa säädetyt viranomaiskeinoja voitaisiin tarvittaessa soveltaa EU:n kemikaaliasetuksissa tarkoitettujen suojalausekkeiden mukaisesti, jos ei muulla lainsäädännöllä katsota voitavan puuttua asiaan.

Ehdotettavan pykälän 1 momentissa kemikaaleja koskevista muista laeista pykälässä mainittaisiin sellaiset, joiden soveltamisalan kanssa kemikaalilakia voidaan usein tarkastella rinnakkain. Kosmetiikkaa, kasvinsuojeluaineita, jätteitä, radioaktiivisia aineita, lääkkeitä ja eläinlääkkeitä, elintarvikkeita, terveydenhuollon laitteita ja tarvikkeita sekä vaarallisten aineiden kuljetuksia säännellään muissa laeissa ja EU-asetuksissa, ja näiden suhde kemikaalilakiin määräytyy kunkin kemikaalilain soveltamisalaan kuuluvan EU:n

kemikaaliasetuksen soveltamisalaa koskevasa artiklassa. Joitakin Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön velvoitteita sovelletaan edellä mainittuihin kemikaaliryhmiin, ja joitakin ei. Tästä soveltamisesta säädetään 6 §:ssä tarkoitettussa Euroopan unionin kemikaalilainsäädännössä. Esimerkiksi ainoastaan kasvinsuojeluainekäyttöön hyväksytyt tehoaineet katsotaan rekisteröidyksi REACH-asetuksen 15 artiklan mukaisesti, mutta niille edellytetään REACH-asetuksen mukainen käyttöturvallisuustiedote ja CLP-asetuksen mukainen luokitus ja merkinnät.

Ehdotettavan pykälän 2 momentissa viitataan kuluttajaturvallisuuslakiin. Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011) sisältää kulutustavaroitten ja kuluttajapalvelusten turvallisuuteen liittyviä säännöksiä. Nykyisen, esitetyllä lailla kumottavan vuoden 1989 kemikaalilain suhde kuluttajaturvallisuuslakia edeltäneeseen kulutustavaroitten ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettuun lakiin (75/2004) on ollut osin epäselvä. Uudessa kuluttajaturvallisuuslaissa säädetään, että ”Terveydelle vaarallisena pidetään kulutustavaraa, joka rakenteessaan tai koostumuksessaan olevan vian tai puutteellisuuden, tavaran annettujen totuudenvastaisten, harhaanjohtavien tai puutteellisten tietojen taikka harhaanjohtavan ulkomuotonsa vuoksi voi aiheuttaa vamman, myrkytyksen, sairauden tai muun vaaran terveydelle.” (10 §). Vaarallisesta kulutustavaraa on ilmoitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, joka toimii kuluttajaturvallisuuslain valvontaviranomaisena. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto olisi myös kemikaalilain valvontaviranomainen. Sillä on siten laaja toimivalta puuttua vaaraa aiheuttavien tuotteiden markkinointiin, mikäli riski arvioidaan sellaiseksi että se edellyttää viranomaisen puuttumista asiaan. Kemikaalilakia sovellettaisiin edellä kuvatusti Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön toimeenpanoon ja nimettyihin kansallisiin velvoitteisiin, ja kuluttajaturvallisuuslakia tarvittaessa tilanteisiin, joissa kemikaalilaissa tai Euroopan unionin kemikaalilainsäädännössä ei ole soveltuvia säännöksiä. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto soveltaa valvonnassaan molempia lakeja. EU-tasolla REACH-asetuksen ja tuoteturvallisuusdirektiivin välistä suhdetta on tarkasteltu komission selvityksessä, joka

liittyy REACH-asetuksen arviointiin. Komission teettämässä selvityksessä on todettu, että tuoteturvallisuusdirektiiviä ei sovelleta silloin, kun REACH-asetuksessa säännellään kyseisestä asiasta tarkemmin (kuten esimerkiksi syöpää aiheuttavien aineiden rajoitus kuluttajakemikaaleissa tai menettelyohjeet aineiden riskien arviointiin), mutta kyseisen direktiivin vaarallisten tuotteiden rajoittamista ja siihen liittyviä menettelyjä koskevia 5—18 artiklaa sovelletaan edelleen myös REACHin kattamiin aineisiin, seoksiin ja esineisiin, koska REACH-asetus ei sisällä vastaavia säännöksiä.

Kemikaalilain mukaiseen valvontaan sovelletaan lisäksi muun muassa hallintolakia (434/2003) ja lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), jäljempänä julkisuuslaki sekä kielilakia (423/2003). EU:n POP-asetuksen ja elohopean vientikieltoasetuksen valvontaan sovelletaan POP-yhdisteiden päästöjen ja jätteiden osalta ympäristönsuojelulakia sekä elohopean osalta jäte- ja ympäristönsuojelulakeja.

6 §. Määritelmät. Pykälässä määriteltäisiin lain soveltamisalan kannalta olennainen *Euroopan unionin kemikaalilainsäädäntö*. Tähän sisältyisivät ehdotettavan pykälän 1 kohdan a—g kohdissa tarkoitettut EU:n kemikaaliasetukset: REACH-asetus, CLP-asetus, biosidiasetus, pesuaineasetus, PIC-asetus, POP-asetus sekä elohopean vientikieltoasetus. EU:n kemikaalidirektiivit eivät sisältyisi termiin Euroopan unionin kemikaalilainsäädäntö, koska niiden toimeenpanoa varten kemikaalilaki itsessään sisältää siirtymäaikana sovellettavat säännökset. Ehdotettavan pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohdassa *kemikaalin* ja *esineen* määritelmien osalta lakiin otettaisiin viittaus REACH-asetuksen ja CLP-asetuksen mukaisiin määritelmiin, koska nämä kattavat kaikki kemikaalit ja kemikaalilain soveltamiseen liittyvät esineet. Ehdotettavan pykälän 4 kohdassa *käsitellyllä esineellä* tarkoitettaisiin kuitenkin biosidiasetuksessa määriteltyä biosidivalmisteella käsiteltyä esinettä. CLP-asetuksella muutettiin aiemmin käytössä ollut ”valmiste”-termi uudeksi ”seos”-termiksi. Ehdotettavan pykälän 1 momentin 5 kohdassa *vaarallisella kemikaalilla* tarkoitettaisiin CLP-asetuksen, tai siirtymäaikana voimassa olevan kemikaalien luokituksesta ja merkin-

nöistä annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaisesti vaaralliseksi luokiteltuja kemikaaleja sekä kemikaaleja, joista edellytetään REACH-asetuksen 31 artiklan mukaisesti käyttöturvallisuustiedote. Vaarallinen kemikaali olisi siten selvästi yksilöity määritelmä. Vaikka kemikaali ei täyttäisi vaarallisen kemikaalin kriteerejä, se saattaa kuitenkin aiheuttaa haittaa terveydelle tai ympäristölle. Ehdotettavan pykälän 1 momentin 6 kohdassa *Biosidivalmisteella* tarkoitettaisiin biosidiasetuksen mukaista biosidivalmistetta. Lisäksi erillinen biosidivalmisteen määritelmä on tarpeen EU:n biosidiasetuksen siirtymäajan aikana. Tämä kansallisten biosidisääntöjen mukainen määritelmä olisi säädetty erikseen luvussa 5. Ehdotettavan pykälän 1 momentin 7 kohdassa *toiminnanharjoittajalla* tarkoitettaisiin toimijaa, joka toimittaa tai käyttää kemikaaleja tässä laissa tai Euroopan unionin kemikaalilainsäädännössä tarkoitettulla tavalla. Yksittäinen kuluttaja ei kuitenkaan olisi toiminnanharjoittaja, vaikka kemikaaleja käyttäkin.

2 luku **Valvontaviranomaiset ja niiden tehtävät**

7 §. Ministeriöt. Kemikaalilaki kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Koska kemikaalilaki sisältää sekä terveyden että ympäristön suojelemista koskevaa sääntelyä, on lain valvonnan ylin johto ja ohjaus tarkoituksenmukaista säätää sekä sosiaali- ja terveysministeriön että ympäristöministeriön vastuulle. Ministeriöistä sosiaali- ja terveysministeriö vastaisi laissa mainituista tehtävistä kemikaaleista terveydelle aiheutuvien ja fyysikaalisten vaarojen osalta, ja ympäristöministeriö ympäristövaarojen osalta. Lailla kumottavaksi esitettävään vuoden 1989 kemikaalilakiin nähden ministeriöiden välinen toimivalta säilyisi ennallaan. Ministeriöiden uudeksi tehtäväksi lisättäisiin myös lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen.

8 §. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Pykälässä säädettäisiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle laaja toimivalta valvoa kemikaalilain ja sen nojalla annettujen sääntöjen sekä EU:n kemikaaliasetusten noudattamista. Edellä mainittuun valvonnan laajaan toimi-

valtaan sisältyy oikeus valvoa kemikaalilain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön noudattamista kemikaalien ja niitä sisältävien esineiden sekä biosidivalmisteiden ja niillä käsiteltyjen esineiden osalta, ellei tehtävää laissa ole säädetty toisen viranomaisen tehtäväksi. Edellisen lisäksi Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kuuluisi siirtymäkauden ajan kemikaalilain 5 luvussa tarkoitettujen biosidivalmisteiden valvonta. Uutena tehtävänä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tulisi POP-asetuksen 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen tuotantoa ja markkinoille saattamista koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamista koskeva valvonta.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtäviin kuuluisi lain kansallisten velvoitteiden valvonnassa erityisesti kemikaalilain 22 §:n mukaisten kemikaali-ilmoitusten valvonta ja lain 25 §:n vähittäismyyntiä koskevien velvoitteiden valvonta. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimivalta kemikaalien valvonnan osalta olisi ensisijainen, mikä tarkoittaa sitä, että kemikaalilaissa tarkoitettua valvonnasta vastaa aina Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, jollei kemikaalilaissa tehtävää ole säädetty toisen viranomaisen tehtäväksi. Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle olisi uudessa kemikaalilaissa keskitetty kemikaalien markkinavalvontatehtävät. Kemikaalien valvontatehtäviä ei kuitenkaan ole rajattu puhtaasti markkinavalvontaan siitä syystä, että markkina- ja olosuhdevalvonnan rajamaastossa voi olla niin sanottua harmaata aluetta, jolloin tehtävien kirjaaminen lakiin rajatusti aiheuttaisi sen, että millään viranomaisella ei olisi toimivaltaa asiassa. Tästä syystä lakiin on kirjattu Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtävät laajasti kattamaan POP-asetusta lukuun ottamatta pykälässä mainitut EU-asetukset kokonaisuudessaan, jolloin Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi tarvittaessa puuttua tapauksiin, joihin muilla viranomaisilla ei ole toimivaltaa. Tarkoitus ei kuitenkaan ole, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto hoitaisi sellaisia tehtäviä, joiden osalta muulle viranomaiselle on laissa säädetty toimivalta. Nyt kumottavaksi ehdotettavan vuoden 1989 kemikaalilain nojalla kemikaalien markkinavalvontatehtäviä hoitivat myös työsuojeluviranomaiset ja kunnat.

9 §. *Suomen ympäristökeskus.* Suomen ympäristökeskus valvoisi edelleen kansainvälisten Tukholman ja Rotterdamin yleissopimusten sekä niiden täytäntöönpanemiseksi annettujen EU-asetusten toimeenpanoa siltä osin kuin valvontaa ei ole säädetty muille viranomaisille. Rotterdamin yleissopimuksen ja PIC-asetuksen valvontaan osallistuu myös Tulli, ja POP-asetuksen valvontaan myös Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tulli, ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Suomen ympäristökeskus tekee toimivaltaisena viranomaisena yhteistyötä valvovien viranomaisten kanssa.

10 §. *Työsuojeluviranomainen.* Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin siitä, miltä osin kemikaalilain noudattamisen valvonta kuuluu työsuojeluviranomaisten toimivaltaan. Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin työsuojeluviranomaisen toimivallan rajat yhteneväksi työturvallisuuslain soveltamisen kanssa. Kemikaalilain tarkoittaman toiminnanharjoittajan olisi siten noudatettava kemikaalilakia ja Euroopan unionin kemikaalilainsäädäntöä huolehtiessaan työnantajana työntekijöidensä turvallisuudesta ja terveellisyydestä työssä työturvallisuuslain soveltamisalalla. Työsuojeluviranomaisen valvonta ei koskisi sotilaallisia harjoituksia eikä muuta toimintaa, johon ei sovelleta työturvallisuuslakia. Työnantaja on velvollinen huolehtimaan kemikaalilainsäädännön noudattamisesta johtamassaan ja valvomassaan työssä. Kemikaalilain velvollisuudet koskevat työnantajan lisäksi myös muuta työn teettäjää tai toiminnan järjestäjää, jonka alaisessa tai johtamassa työssä tai toiminnassa on noudatettava työturvallisuuslakia. Työturvallisuuslain tarkoittaman huolehtimisvelvollisuuden rajoissa kemikaalilainsäädännön toimeenpanosta ovat velvolliset huolehtimaan myös muut työturvallisuuslain tarkoittamat toiminnanharjoittajat, esimerkiksi yhteisellä työpaikalla toimivat työnantajat ja itsenäiset työnsuorittajat. Kemikaalilainsäädännön toimeenpano tapahtuisi ikään kuin osana työturvallisuuslakia työturvallisuuslain yleisiä periaatteita ja valvontamenetelyä noudattaen.

Ehdotetussa 6 §:ssä määritellyssä Euroopan unionin kemikaalilainsäädännössä on selvästi myös työnantajan huolehtimisvelvollisuuteen kuuluvia velvoitteita REACH-asetuksessa,

CLP-asetuksessa ja biosidiasetuksessa. REACH-asetuksen velvollisuudet koskevat suurelta osalta valmistajia ja maahantuojia. Työsuojeluviranomaisen valvonta kohdistuu jatko- tai loppukäyttäjänä toimivan työnantajan velvollisuuksiin huolehtia käytön turvallisuudesta. Johtavien työsuojelutarkastajien komitean (SLIC) vuoden 2008 muistion mukaan täytäntöönpanon valvonnan kannalta oleelliset käyttöön liittyvät REACH-asetuksen artiklat ovat 14(6), 37(5), 56(1) ja 56(2), 60(10) ja 67(1). Rekisteröintivelvollisuudesta huolehtiminen ei sellaisenaan ainaakaan yleisesti kuulu työnantajan tehtäviin. Työsuojeluviranomainen voi työnantajavelvollisuuksien noudattamista valvoessaan huomata puutteita myös valmistamista ja markkinoille saattamista koskevissa velvollisuuksissa kuten esimerkiksi aineen rekisteröinnissä, joista työsuojeluviranomainen on velvollinen ilmoittamaan asianomaiselle valvontaviranomaiselle. Muita suoraan työsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluvia voisi olla osaltaan ainakin REACH-asetuksen 17 ja 18 artiklan käytön olosuhdevaatimukset, 34 artiklan tiedottamisvelvollisuus, 35 artiklan vaatimukset työntekijöiden oikeudesta saada tietoja, aineista ja välineistä, joita he työssään käyttävät. Myös 37 (4 ja 5), 38 artikla, 56 ja 66 artiklat voivat tulla sovellettavaksi työnantajan tai muun työolosuhteiden turvallisuudesta vastuussa olevan toiminnassa. Vastaavasti työsuojeluviranomainen valvoisi CLP-asetuksen ja biosidiasetuksen noudattamista siltä osin kuin ne koskevat suoraan tai välillisesti työntekijän terveyttä tai turvallisuutta työpaikalla. Työsuojeluviranomaiselle ei siten enää kuuluisi kemikaalilainsäädännön säännösten noudattamisen valvonta muulta osin kuin työnantajan ja vastaavan loppukäyttäjän velvollisuuksien osalta.

Ehdotettavan pykälän 2 momentissa esitetään säädettäväksi, että työsuojeluviranomainen olisi kuitenkin velvollinen ilmoittamaan muulle valvontaviranomaiselle oman valvontansa yhteydessä havaitsemastaan kemikaalilainsäädännön rikkomisesta. Jos rikkomus koskee kemikaalien markkinoille tai käyttöön saattamista, tarkastaja voisi kieltää sen siksi, kunnes Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on ratkaissut asian.

Ehdotettu 3 momentti sisältäisi viittaus-säännökset työsuojeluviranomaisen valvontamenettelyä koskeviin säännöksiin. Asian siirtämiseen Turvallisuus- ja kemikaalivirastoille ja muuhun työsuojeluviranomaisen valvontaan sovelletaan lakia työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnista. Sosiaali- ja terveysministeriön kemikaalien markkinavalvontatehtävät ehdotetaan siirrettäväksi Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnista annettuun lakiin tehtäisiin tätä vastaavat muutokset. Momentissa ehdotetaan, että työsuojeluviranomaisen valvonnassa olisi lisäksi sovellettava, mitä tiedonsaannista toisilta viranomaisilta sekä salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta ehdotetussa 52 §:ssä säädetään.

11 §. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoisivat kemikaaleja käsittelevissä laitoksissa kemikaaleista aiheutuvien ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta annettujen säännösten noudattamista. Valvontatehtävä kohdistuisi toiminnanharjoittajan velvoitukseen huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatehtävät olisivat sen omalla toimialalla vastaavat kuin ELY-keskuksen. Toimivalta määräytyisi ympäristönsuojelulain mukaisesti.

Ympäristönsuojeluviranomaisten kemikaalilain mukaiseen valvontaan kuuluisi edelleen REACH-asetuksen aineiden käyttöä koskevien säännösten noudattaminen silloin, kun on kyse ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta. Käytöllä tarkoitetaan REACH-asetuksen 3 artiklan 24 kohdan mukaan prosessointia, formulointia, kulutusta, varastointia, säilytystä, käsittelyä, täyttämistä pakkauksiin, siirtoa pakkauksesta toiseen, sekoittamista, esineen tuotantoa tai mitä tahansa muuta käyttämistä. Valvonta koskisi aineen käytölle määriteltyjen käyttöolosuhteiden ja turvallisuustoimenpiteiden (14.6, 37.5 ja 37.6 artikla) noudattamista, luvanvaraisten aineiden käyttöä (VII osasto) ja aineiden käytön

rajoituksia (67 artikla). Tätä valvontaa täydentäisi POP-yhdisteiden käyttöä koskevien säännösten valvonta. Valvontatehtäviin kuuluisi myös tässä laissa tarkoitetun biosidivalmisteiden hyväksymispäätöksen mukaisen käytön valvonta ja biosidiasetuksen mukaisen biosidivalmisteiden käyttöä koskevien säännösten valvonta. Valvonta toteutettaisiin ympäristönsuojelulain laitostenvalvonnan yhteydessä. Valvontaa toteutettaisiin tekemällä tarkastuksia kemikaaleja valmistavien, varastoitujen ja käyttävien toiminnanharjoittajien tiloihin.

Ehdotettavan pykälän 2 momentin mukaan ELY-keskuksen tehtävänä olisi ohjata kunnan ympäristönsuojeluviranomaista kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja torjumisen valvonnassa.

12 §. *Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus.* Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen tehtäväksi laissa säädettäisiin hyvää laboratoriokäytäntöä koskeva valvonta, vastaavasti kuin nykyisessäkin kemikaalilaissa.

13 §. *Tulli.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Tullille säädettäisiin nykyistä kemikaalilakia vastaavasti laaja toimivalta valvoa 6 §:ssä tarkoitetun Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön sekä tämän lain biosidivalmisteita koskevien säännösten noudattamista kemikaalien ja niitä sisältävien esineiden maahantuonnin, maastaviennin sekä kauttakulun yhteydessä. Tullin toimivalta koskisi kaikkea maahantuontia, maastaviennin ja kauttakulkua sen mukaisesti, mitä kussakin EU-asetuksessa niistä säädetään.

Pykälän 2 momentissa edellä tarkoitettua laajaa yleistoimivaltaa on tarkennettu luettelomalla niitä tällä lailla täytäntöön pantavia asetuksia, joissa valvontaa voidaan tehdä EU:n ulkorajavalvonnan yhteydessä. Edellä 1 momentissa tullille on jo annettu laaja toimivalta, joten pykälän 2 momentin luettelo on lisätty mukaan selventämään, mitä eri asetuksissa säädetään kemikaalien tai kemikaalia sisältävien esineiden maahantuonnista Euroopan unionin ulkopuolelta sekä viennistä ja kauttakuljetuksesta.

Luettelo ei ole tyhjentävä vaan on mahdollista, että on muitakin sellaisia kemikaaleja koskevia säännöksiä, joissa Tullilla on valvontatehtäviä.

Pykälän 2 momentissa edellä 1 momentissa tarkoitettua yleistoimivaltaa käytettäessä tulliviranomaisen tehtävänä on nimenomaan sen selvittäminen, että Euroopan unionin kemikaalilainsäädännössä säädetty maahantuonnin, maastaviennin ja kauttakuljetuksen edellytykset ovat kunnossa. Näiden edellytysten arvioimiseksi Tullilla on oikeus saada tullilain (1466/1994) 14 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaisesti kaikki tarvittavat asiakirjat ja tiedot sen selvittämiseksi, että edellytykset maahantuontiin, maastavientiin sekä kauttakulkuun täyttyvät. Lisäksi tullilain 19 §:n mukaisesti tulliviranomaisella on oikeus saada virka-apua toiselta viranomaiselta tullilaitokselle kuuluvan tehtävän suorittamiseksi. Tämä tarkoittaa Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön noudattamisen valvonnassa sitä, että maahantuonnin ja maastaviennin edellytysten valvonnassa Tulli muun muassa selvittää tietoja, jotka ovat lueteltu momentin 1—7 kohdassa. Näissä kohdissa on lueteltu keskeisimmät Euroopan unionin kemikaalilainsäädännössä säädetty maahantuonnin ja maastaviennin edellytykset, joita Tulli valvoisi.

Tullin ja markkinavalvontaviranomaisten yhteistyöstä on säädetty akkreditoinnista ja markkinavalvonnasta annetussa asetuksessa. Tullin suorittamassa kemikaalivalvonnassa Tulli noudattaa mainitun akkreditointi- ja markkinavalvonta-asetuksen toimintamalleja.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan tullin tehtävänä olisi tarvittaessa selvittää, onko REACH-asetuksen II osastossa tarkoitettujen rekisteröinnit ja ilmoitukset tehty tuotaessa aineita ja niitä sisältäviä valmisteita ja esineitä Euroopan unionin ulkopuolelta. Yleinen rekisteröintivelvollisuus ja tietovaatimukset REACH-asetuksen II osaston 1 luvun 5 artiklan mukaan koskee aineita sellaisenaan, seoksia ja esineitä, joita ei siten saa valmistaa yhteisössä tai saattaa markkinoille, jollei niitä ole rekisteröity REACH-asetuksen II osaston asiaa koskevien säännösten mukaisesti kun rekisteröintiä edellytetään tai REACH-asetuksen II osaston 1 luvun 6, 7, 21 ja 23 artikloista muuta johdu. Tulliviranomainen voi tarvittaessa tarkistaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta, että rekisteröinti on kunnossa. Mikäli selviää, ettei vaadittavaa rekisteröintiä ole toimitettu Euroopan kemikaalivirastolle,

olisi Tullilla toimivalta puuttua asiaan, estää matkan jatkuminen ja siirtää asia Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, jolla on mahdollisuus kieltää tuotteen saattaminen markkinoille.

Momentin 2 kohdan mukaan Tulli voisi tarvittaessa selvittää, että REACH-asetuksen VII osastossa tarkoitettu lupa on annettu tuotaessa luvanvaraisia aineita ja niitä sisältäviä seoksia. REACH-asetuksen VII osaston 56 artiklan 1 kohdan mukaan valmistaja, maahantuojaja tai jatkokäyttäjä ei saa saattaa markkinoille käyttöön eikä itse käytä ainetta, joka sisältyy REACH-asetuksen liitteeseen XIV, ellei REACH-asetuksen VII osaston 56 artiklan 1 kohdan a—c kohdista ja 2 ja 3 kohdista muuta johdu. Tulliviranomainen voi tarvittaessa pyytää virka-apua Turvallisuus- ja kemikaalivirastoilta sen selvittämiseksi, tulisiko maahantuojalla olla lupa ja onko lupa olemassa. Mikäli tarvittavaa lupaa ei ole olisi Tullilla toimivalta puuttua maahantuontiin, estää matkan jatkuminen ja siirtää asia Turvallisuus- ja kemikaalivirastoille, jolla on mahdollisuus kieltää tuotteen saattaminen markkinoille.

Momentin 3 kohdan mukaan Tulli voisi tarvittaessa pysäyttää kuljetuksen ja tarkistaa, että REACH-asetuksen 67 artiklassa tarkoitettuja rajoituksia noudatetaan tuotaessa aineita ja niitä sisältäviä seoksia ja esineitä maahan. REACH-asetuksen 67 artiklassa tarkoitettulla markkinoille saattamisella tarkoitetaan REACH-asetuksen I osaston 2 luvun 3 artiklan 12 kohdan mukaisen määritelmän mukaan maahantuontia. Tulli valvoo ulkorajalla maahantuonnin osalta täten 67 artiklan mukaisesti kieltoja ja rajoituksia, jotka on lueteltu REACH-asetuksen liitteessä XVII.

Momentin 4 kohdan mukaan Tulli valvoisi, että POP-asetuksessa tarkoitettuja kieltoja ja rajoituksia noudatetaan tuotaessa asetuksen liitteissä I ja II tarkoitettuja aineita. Momentin 5 kohdan mukaan Tulli valvoisi, että PIC-asetuksen liitteessä I tarkoitettujen kemikaalien ja niitä sisältävien esineiden tuontia ja vientiä koskevia velvoitteita sekä liitteessä V tarkoitettujen kemikaalien ja esineiden vientikieltoa noudatetaan. Momentin 6 kohdan mukaan Tulli valvoisi elohopean vientikieltoasetuksen mukaisen vientikiellon noudat-

tamista. Momentin 7 kohdan mukaan Tulli valvoisi, että biosidiasetuksen velvoitteita biosidivalmisteen hyväksymisestä ja käsiteltyjen esineiden tuonnista noudatetaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Tullille toimivalta valvoa myös Euroopan unionin jäsenmaista tuotavia kemikaaleja ja kemikaaleja sisältäviä esineitä siltä osin, kun on kysymys REACH-asetuksen liitteessä XVII säädettyjen, kemikaalien valmistusta, markkinoille saattamista ja käyttöä koskevien rajoitusten noudattamisesta sekä biosidiasetuksen ja tämän lain mukaisten biosidivalmisteen hyväksymistä ja käsiteltyjen esineiden tuontia koskevien velvoitteiden noudattamisesta. REACH-asetuksen liitteessä XVII on säädetty yli 60 nimikettä, joita koskee liitteessä kullekin nimikkeelle yksityiskohtaisesti määritelty rajoitus tai kieltö. Tullin valvontatehtävä kohdistuisi käytännössä erityisesti yleiseen kulutukseen tarkoitettujen tuotteiden rajoitusten valvontaan. Tällaisia ovat esimerkiksi nikkelirajoitus koruissa ja muissa ihon kanssa kosketuksiin tulevissa esineissä, ftalaattirajoitus lastenhoitotarvikkeissa ja leluissa sekä atsovärien rajoitus tekstiileissä. Tulli voisi myös puuttua erityistä riskiä aiheuttavien, REACH-asetuksen liitteessä XVII rajoitettujen kemikaalien tuontiin muista EU-maista sekä esimerkiksi EU-laajuisten valvontahankkeiden tuloksena löytyvien, EU-maissa markkinoilla olevien, mutta REACH-asetuksen liitteen XVII vastaisten tuotteiden tuontiin EU:n sisämarkkinoilta. Lisäksi Tulli valvoisi biosidiasetuksen mukaisten biosidivalmisteen hyväksymistä ja käsiteltyjen esineiden tuontia koskevien velvoitteiden noudattamista sisämarkkinoilla.

Tullivalvonnan kohdistaminen vaatii EU:n sisäliikenteessä tarkastuskynnyksen edellyttämän perusteen, jotta tullia voi puuttua henkilöiden ja tavaroiden vapaaseen liikkumiseen EU:ssa. Tarkastuksen suorittaminen EU:n sisäliikenteessä tämän perusteella vaatii laadukasta ennakkotiedon saantia ja analysointia. Tästä johtuen tullivalvontatoimenpiteisiin ryhtymisen tulee aina perustua tapauskohtaiseen kokonaisharkintaan. Tarkastustoimenpiteiden toteuttamiset sisärajoilla ovat mahdollisia, kun kyseisessä yksittäistapauksessa kokonaisharkinnan jälkeen on epäiltävissä kiel-

toa tai rajoitusta koskevan säännöksen vastaisuutta.

Käytännössä tämä tarkoittaa tiivistä yhteistyötä erityisesti Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kanssa, sillä REACH-asetuksen liitteessä XVII säädettyjen nimikkeiden valvonta vaatii erityistä asiantuntemusta, jota tullilla välttämättä ei jokaisen nimikkeen kohdalta ole. Tapauksissa, missä toisella kemikaalivalvontaviranomaisella on tietoa mahdollisesta aineesta tai seoksesta, joka on matkalla mahdollisesti Suomeen sisärajojen kautta, on tullilla toimivaltuudet pysäyttää ja suorittaa tarvittavat tarkastustoimenpiteet toisen viranomaisen pyynnöstä. Mikäli tarkastustoimenpide tai esimerkiksi laboratorionäytteen ottaminen vaatii erityisasiantuntemusta, on tullilla mahdollisuus saada virka-apua toiselta viranomaiselta tullilaitokselle kuuluvan virkatehtävän suorittamiseksi.

Pykälän 4 momentin mukaan Tulli soveltaisi valvonnassaan tullilakia, ellei tässä laissa toisin säädetä.

14 §. Puolustusvoimat. Ehdotetun pykälän mukaan lakia lähtökohtaisesti sovellettaisiin puolustushallinnon toimintaan. Laissa Turvallisuus- ja kemikaalivirastoille ja muille valvontaviranomaisille säädetty valvontaan liittyvät tehtävät hoidettaisiin kuitenkin puolustusvoimien sisäisesti sotilaallisessa toiminnassa ja sen harjoittelussa, kriisinhallintatehtävissä sekä maanpuolustuksen kannalta salassa pidettävissä kohteissa. Pykälässä säädettäisiin puolustusministeriölle valtuus antaa asetuksella tarkempia säännöksiä momentissa tarkoitettun valvonnan järjestämisestä.

Puolustusvoimien ulkopuolisten tahojen pääsyoikeutta on yleisesti rajoitettu puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 14 ja 15 §:n nojalla puolustusvoimien kohteisiin. Ulkopuolisilla ei ole pääsyoikeutta kohteisiin, joissa harjoitetaan sotilaallista toimintaa, salassa pidettäviin kohteisiin eikä kriisinhallintakohteisiin. Puolustusvoimilla on omaa erityistä osaamista kemiallisten riskien tutkimisessa ja hallinnassa, jota ei ole saatavana siviilipuolelta. Yksityiskohtaisista valvontamenettelyistä ja lain soveltamisesta sotilaallisessa toiminnassa sekä sen harjoittelussa, kriisinhallintatehtävissä ja maanpuolustuksen kannalta salassa pidettävissä kohteissa säädettäisiin puolustusministeriön asetuksella.

Puolustushallinnon rakennuslaitoksen hallinnassa olevat maanpuolustuksen kannalta salassa pidettävät kohteet kuuluisivat tämän lain soveltamisalaan. Menettely vastaisi nykyisiä säädöksiä. Pykälässä säädettäisiin puolustusvoimien valtuudesta valvoa kemikaalilain noudattamista rajatuissa tilanteissa. Puolustushallinnon erivapaudet liittyisivät sotilaalliseen toimintaan tai sen harjoitteluun, maanpuolustuksen kannalta salassa pidettäviin kohteisiin sekä kriisinhallintatehtäviin.

3 luku Muut viranomaistehtävät

15 §. Toimivaltaiset viranomaiset. EU:n kemikaaliasetuksissa edellytetään, että jäsenvaltiot nimeävät kunkin asetuksen mukaisen toimivaltaisen viranomaisen. Toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä on huolehtia kussakin asetuksessa erikseen toimivaltaiselle viranomaiselle annetuista tehtävistä. Suomessa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle esitetään tehtäväksi huolehtia REACH-asetuksen 121 artiklassa, CLP-asetuksen 43 artiklassa, biosidiasetuksen 81 artiklassa ja pesuaineasetuksen 8 artiklassa tarkoitetuista toimivaltaisen viranomaisen tehtävistä. Lisäksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimisi kemikaalilain siirtymäsäännöksen mukaisesti biosidiasetuksen siirtymäaikana biosididirektiivissä tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena. Menettely vastaa kumottavan kemikaalilain mukaista sääntelyä. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimisi myös CLP-asetuksen 45 artiklassa tarkoitettuna nimettynä elimenä.

Suomen ympäristökeskus toimisi POP-asetuksen 15 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena sekä PIC-asetuksen 4 artiklan mukaisena nimettynä kansallisena viranomaisena. Suomen ympäristökeskus toimisi lisäksi kansainvälisen kaupan kohteena olevia tiettyjä vaarallisia kemikaaleja ja torjunta-aineita koskevan ilmoitetun ennakkosuostumuksen menettelystä tehdyssä Rotterdamin yleissopimuksessa tarkoitettuna nimettynä kansallisena viranomaisena. Menettely vastaa kumottavan kemikaalilain mukaista sääntelyä.

16 §. Kansallinen neuvontapalvelu. Pykälässä säädettäisiin REACH-, CLP- ja biosidiasetuksissa säädetyn kansallisen neuvontapalvelun järjestämisestä valmistajille, maa-

hantuojille, jatkokäyttäjille ja muille asianosaisille niistä tehtävistä ja velvollisuuksista, joita kullekin on määritelty mainittujen asetusten mukaan. Neuvontapalvelun järjestämisestä Suomessa vastaisi tämän pykälän mukaisesti Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

17 §. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekisterit. Ehdotettavan pykälän 1 momentissa säädettäisiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston pitämistä rekistereistä, joihin kerätään tietoja kemikaalilain mukaan tehtävistä ilmoituksista, biosidivalmisteiden hyväksymispäätöksistä sekä biosidivalmisteisiin liittyvän pätevyyden ja erityistutkinnon suorittaneista henkilöistä ja rekisteröidyistä biosidivalmisteilla tuholaiistorjuntaa tekevistä yrityksistä.

Ehdotettavan pykälän 2 momentissa luettelaisiin viraston tämän lain mukaiset rekisterit ja se, mitä tietoja niihin kerätään. Pykälän 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetaan esitettävän lain 22 §:n mukaisesti kerättäviä tietoja eli kemikaali-ilmoituksia ja näistä kemikaaleista kerättäviä käyttö- ja myyntimäärätietoja. Pykälän 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetaan EU:n CLP-asetuksen 45 artiklassa jäsenmaissa kerättäväksi edellytetyistä, seoksen koostumusta koskevia tietoja. Momentin 3 kohdassa tarkoitettu rekisteri sisältää nykyisin suojauskemikaalirekisterin, joka sisältää luettelon 26 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista valmisteista, antifouling-ainerekisterin, joka sisältää luettelon 26 §:n 1 momentin 2 kohdassa, ja biosidisten torjunta-aineiden rekisterin, joka sisältää tiedot 26 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista valmisteista ja biosididirektiivin mukaisten menettelyjen mukaisesti Suomessa hyväksytyistä valmisteista. Ehdotettu biosidirekisteri sisältäisi edellä mainittujen lisäksi tiedot biosidiasetuksen mukaisesti Suomessa hyväksytyistä valmisteista. Momentin 4 kohdassa tarkoitettu tutkinto- ja yritysrekisteri sisältäisi tiedot pätevyytensä osoittaneista ja erityistutkinnon suorittaneista henkilöistä sekä rekisteröidyistä tuholaiistorjuntayrityksistä ja niiden vastuuhenkilöistä.

Ehdotettavan pykälän 3 momentissa säädettäisiin rekistereissä olevien tietojen antamisesta ja antamistavoista sekä kiellosta antaa 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen rekisterin tietoja. Rekisteriin tallennettujen tietojen salas-

sapitioon ja luovuttamiseen sovelletaan julkisuuslakia sekä muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999). Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle CLP-asetuksen 45 artiklan mukaisesti nimettynä elimenä annettaisiin edellä mainitusta kiellosta huolimatta oikeus välittää 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetun rekisterin salassa pidettävät tiedot seoksen koostumuksesta Myrkytystietokeskukselle myrkytysten hoito-ohjeiden antamista varten. Näiden tietojen luovuttamisesta säädetään CLP-asetuksen 45 artiklassa.

Ehdotetun pykälän 4 momentissa säädettäisiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston oikeudesta tallentaa myös muita kemikaalilain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista koskevan valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja. Merkintä on poistettava rekisteristä rekisteröidyn henkilön sitä pyytäessä taikka todistuksen tultua peruutetuksi. Rekisteriin tallennettujen tietojen salassapitioon ja luovuttamiseen sovelletaan julkisuuslakia sekä muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia.

Ehdotetun pykälän 5 momentissa säädettäisiin valtioneuvoston oikeudesta antaa rekistereistä ja niiden käytöstä tarkempia säännöksiä. Nykyisin rekisteriä koskevia säännöksiä sisältyy kemikaaleja koskevien tietojen toimittamisesta annettuun sosiaali- ja terveysministeriön asetukseen (553/2008).

18 §. Kemikaalineuvottelukunta. Kemikaalineuvottelukunta olisi sosiaali- ja terveysministeriön alaisena toimiva neuvottelukunta, joka seuraa ja edistää viranomaisten, keskeisten järjestöjen ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä kemikaaliriskien hallinnassa. Neuvottelukunta tukisi ministeriöitä lainsäädäntövalmisteluun liittyvässä sidosryhmäyhteistyössä ja voisi tehdä esityksiä ja aloitteita kemikaaleja koskevan lainsäädännön sekä kemikaaleja koskevan tutkimus-, koulutus- ja tiedotustoiminnan kehittämiseksi sekä hoitaa muita sosiaali- ja terveysministeriön tai ympäristöministeriön sille antamia valmistelu-tehtäviä. Euroopan unionin kemikaalilainsäädäntöön liittyviä lukuisia hallinnollisia menettelyjä, joita käsitellään Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) komiteoissa, komission komitologiakomiteassa ja jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kokouksissa. Kemikaalineuvottelukunnan puitteissa voitai-

siin edistää Suomen osallistumista EU-lainsäädännön valmisteluun ja välittää lainsäädännön toimeenpanoa, ohjeistusta, valvontaa sekä kehittämistä koskevaa ajankoh-taista tietoa. Kemikaalineuvottelukunta toimi myös valmistelutukena vaativan ja laajakantoisen EU-asetuksiin pohjautuvan kemikaalilainsäädännön taustojen ja vaikutusten selvittämisessä. Suomessa on toiminut kemikaalineuvottelukunta yhtäjaksoisesti vuodesta 1970 lähtien, aiemmin nimellä myrkytystietokeskuksen neuvottelukunta. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtioneuvostolle asetuksenantovaltuus antaa tarkempia säännöksiä neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävistä.

4 luku **Toimintaa ohjaavat yleiset periaatteet ja toiminnanharjoittajan velvollisuudet**

19 §. Toimintaa ohjaavat yleiset periaatteet. Pykälään koottaisiin toimintaan kohdistuvia huolehtimisperiaatteita, joiden tarkoituksena olisi ehkäistä kemikaalien aiheuttamia vaaroja ja haittoja. Yleiset periaatteet ohjaisivat ennen kaikkea toiminnanharjoittajia toimimaan tämän lain tavoitteen mukaisesti. Säännöksen yleispiirteisyydestä johtuen se ei sellaisenaan riittäisi perusteeksi rangaistuksen määräämiselle. Viranomaisvalvonnassa yleisiä periaatteita voisi soveltaa vain yhdes-sä yksityiskohtaisten aineellisten säännösten kanssa. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin periaatteellisella tasolla, että toiminnassa on oltava riittävät tiedot kemikaalin terveys- ja ympäristövaikutuksista sekä kemikaalin myyntiä koskevista edellytyksistä (kohta 1). Lainsäädännön velvoitteisiin sisältyy erilaisia myyntiä koskevia edellytyksiä, kuten tiettyjen kemikaalien myynnin rajoittaminen vain ammattikäyttöön, tiettyjen kemikaalipakkausten mukaan sisällytettävät suojakäsitteet, kemikaalin vähittäismyyntiä koskevat rajoitukset ja kaikkien kemikaalin toimittajien vastuu vaarallisen kemikaalin varoitusetike-tin oikeellisuudesta. Lisäksi tulisi noudattaa riittävää huolellisuutta ja varovaisuutta kemikaalin määrä ja vaarallisuus huomioon ottaen (kohta 2), sekä valita, silloin kun se on kohtuudella mahdollista, käyttöön olemassa olevista kemikaaleista tai menetelmistä se,

josta aiheutuu vähiten vaaraa (kohta 3). Pykälän 1 kohdan mukaiset riittävät tiedot kemikaalista ovat välttämättömiä, jotta toiminnassa pystytään soveltamaan kohtia 2 ja 3.

20 §. Kemikaalia koskevien tietojen kielivaatimus. Ehdotettavan pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että biosidivalmisteen, kasvinsuojeluaineen ja vaarallisen kemikaalin merkinnät on tehtävä suomeksi ja ruotsiksi. CLP-asetus ja biosidiasetus antavat jäsenvaltioille mahdollisuuden säätää merkintöjen kielivaatimuksista kansallisesti. Suomessa on tarpeen varmistaa, että etiketissä olevien merkintöjen teksti on kirjoitettu sekä suomeksi että ruotsiksi. CLP-asetuksen liitteessä VI on annettu EU-tasolla yhdenmukaistetut luokitukset ja merkinnät tietyille aineille. CLP-asetus sisältää kyseisten varoitusetikettiin merkittävien aineiden nimet vain englanniksi. Jotta kaikki toimijat käyttäisivät samasta aineesta samaa kemiallista nimeä, on tarpeen antaa kansallisesti asetus, jossa nimet ovat saatavissa suomeksi ja ruotsiksi. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin käyttöturvallisuustiedotteen kielivaatimuksesta Suomessa. REACH-asetuksen 31 artikla antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden säännellä käyttöturvallisuustiedotteen kielivaatimuksista kansallisesti. Toiminnanharjoittajalla tulisi pykälän mukaan olla valmius käyttöturvallisuustiedotteen toimittamiseen sekä suomeksi että ruotsiksi, mutta vastaanottaja voisi halutessaan valita, että vain toinen kieliversio riittää.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle mahdollisuus pyytää biosidivalmisteen luvan hakijalta tietoja toimitettavaksi suomeksi tai ruotsiksi sen mukaan kuin EU:n biosidiasetuksen artikloissa erikseen säädetään kansallisesti mahdolliseksi.

21 §. Kemikaalien markkinointi. Pykälään ehdotetulla kemikaalien markkinointia koskevalla säännöksellä yhdenmukaistettaisiin eri kemikaalien mainontaa koskevaa sääntelyä. Kuluttajansuojalaissa (38/1978) markkinoinnin käsite on hyvin laaja. Markkinoinnilla tarkoitetaan mainontaa ja muunlaista myyminenestä eli se pitää sisällään kaiken kulutushyödykkeitä ja elinkeinonharjoittajia koskevan tiedottamisen kuluttajille. Myös yksittäisessä kaupantekotilaisuudessa myyjän antamat tiedot ovat kuluttajansuoja-

laissa tarkoitettua markkinointia, samoin kuin kulutushyödykkeen pakkaustekstit ja käyttöohjeetkin. Elinkeinoonharjoittajan lopullinen tarkoitus on vaikuttaa kuluttajan päätöksiin ja toimintaan. Voimassa olevassa kemikaalilaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä mainonnan rajoitukset koskevat biosideja lukuun ottamatta vain pakkausten etikettejä. Voimassa oleva asetus biosidivalmisteista (466/2000) kieltää seoksen esittelyn biosidien mainonnassa harhaanjohtavasti sen ihmiseen tai ympäristöön kohdistuvien riskien osalta. Myös EU:n biosidiasetuksessa on vastaava rajoitus mainonnan osalta, samoin kuin EU:n kasvinsuojeluaineasetuksessa (EY) N:o 1107/2009. Kemikaalin mainontaa etämyynnin yhteydessä on säännelty CLP-asetuksen 48 artiklassa. Pykälässä kiellettäisiin käytettävien kemikaaleja koskevissa mainoksissa ja markkinoinnissa ilmaisia, jotka ovat harhaanjohtavia tai totuudenvastaisia ihmisen terveydelle tai ympäristölle aiheutuvien riskien osalta. Pykälän säännöstä sovellettaisiin sen lisäksi, mitä EU:n kemikaalilainsäädännössä säädetään markkinoinnista, merkinnöistä ja pakkaamisesta. Mainonnassa ja markkinoinnissa kiellettyjä ilmaisia ovat "ei-myrkyllinen", "ei-haitallinen", "ympäristöystävällinen", "ekologinen" tai muu vastaava väite, joka tarkoittaa, että kemikaali ei ole vaarallinen. Oleellinen osa markkinointia ovat kemikaalipakkauksen päällysmarkinnat, joita koskisivat myös edellä mainitut ilmaisukiellot. Kemikaalien markkinoinnin valvonta kuuluisi Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin luvussa 5 tarkoitettujen biosidivalmisteiden markkinoinnista. Biosidiasetuksen säännökset vastaavat biosididirektiivin nojalla annettuja markkinointisäännöksiä, joita on sovellettu kansallisesti hyväksytyihin biosidivalmisteisiin biosididirektiivin voimaantulosta alkaen.

22 §. Tietojen toimittaminen kemikaalista. Ehdotettavan pykälän 1 momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvoitteesta toimittaa tietoja vaarallisista kemikaaleista Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Kemikaalitietojen toimittaminen on nykyisinkin voimassa oleva kansallinen menettely, jolla kerätään tietoja markkinoille saatetuista ke-

mikaaleista. Kemikaalitiedot annetaan toiminnanharjoittajan tekemällä niin sanotulla kemikaali-ilmoituksella. Toiminnanharjoittajalla tässä tapauksessa tarkoitetaan kemikaalin valmistajaa, maahantuojaa, jatkokäyttäjää tai muuta sellaista toimijaa, joka ensimmäistä kertaa saattaa kemikaalin markkinoille tai käyttöön Suomessa omana tuotteena. Velvoite koskee 6 §:ssä olevan vaarallisen kemikaalin määritelmän mukaisesti niitä kemikaaleja (sekä aineita että seoksia), joista on tehtävä REACH-asetuksen 31 artiklan mukaisesti käyttöturvallisuustiedote, eli jotka on luokiteltu vaaralliseksi tai sisältävät vaarallista ainetta 31 artiklassa säädettyllä tavalla. Velvoite koskee myös biosideja ja kasvinsuojelua-aineita. Kemikaali-ilmoitus on tehtävä sekä ammatti- että kuluttajakäyttöön toimitettavasta kemikaalista, vaikka REACH-asetuksen 31 artiklan mukaisesti kuluttajakäyttöön toimitettavan kemikaalin osalta käyttöturvallisuustiedotetta ei tietyin edellytyksin tarvitse toimittaa. Kemikaalitietoja käytetään viranomaistoiminnassa kuten kemikaalivalvonnassa ja tilastoinnissa. Kemikaalitietoja käytetään myös äkillisten myrkytysten hoito-ohjeiden antamiseen, ennaltaehkäisevien ohjeiden antamiseen sekä ammattitautien ja tapaturmien selvittämiseen.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta ilmoittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle markkinoille ja käyttöön saattamiensa kemikaalien ja biosidivalmisteiden määrästä. Ilmoitettuja tietoja käytetään viranomaistoiminnassa eivätkä ne ole julkisia. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön oikeudesta antaa asetuksella 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen toimittamisesta tarkempia säännöksiä. Nykyisin on voimassa kemikaaleja koskevien tietojen toimittamisesta annettu sosiaali- ja terveysministeriön asetus (553/2008) ja kemikaalien määrätietojen toimittamisesta annettu sosiaali- ja terveysministeriön asetus (1155/2011), jotka jäisivät edelleen voimaan uuden lain tultua voimaan. Luvussa 5 tarkoitettujen biosidivalmisteiden myyntimäärätietoja on kerätty kaikista ennakkohyväksyttävistä biosidivalmisteista vuodesta 1994 alkaen ja tätä käytäntöä on tarpeen jatkaa. Biosidiasetuksen mukaisesti hyväksytyille valmistelle vastaa-

va säännös sisältyy biosidiasetuksen 68 artiklaan.

23 §. *Maastavientiä koskeva ilmoitus.* Suomi ja EU allekirjoittivat vuonna 1998 kansainvälisen Rotterdamin yleissopimuksen ns. PIC-menettelystä (Prior Informed Consent, suomennettuna tietoon perustuva ennakkosuostumus). Tämä tarkoittaa, että Rotterdamin sopimuksen osapuolet sitoutuvat siihen, että sopimuksen piiriin kuuluvia kemikaaleja ei viedä maihin, jotka ovat kieltäneet tuonnin. Osapuolet sitoutuvat myös siihen, että ne ilmoittavat kohdemaahan kansallisesti kiellettyjen tai ankarasti säädeltyjen kemikaalien viennistä. Yleissopimuksen toimeenpanosta EU:n alueella säädetään vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 649/2012 (PIC-asetus), jota sovelletaan 1 päivästä maaliskuuta 2014 lähtien. Asetus korvaa kemikaalien viennistä ja tuonnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 689/2008, jota sovelletaan 28 päivään helmikuuta 2014 saakka. EU:n PIC-asetus sisältää muitakin kemikaaleja kuin mitä yleissopimus sisältää. Lisäksi EU soveltaa PIC-menettelyä myös vientiin maihin, jotka eivät ole yleissopimuksen osapuolia. EU-asetus sisältää myös luettelon kemikaaleista, joiden vienti on kielletty. EU-asetuksen liitteessä 1 kemikaalit on jaettu kolmeen ryhmään: ryhmän 1 kemikaaleista toiminnanharjoittajan pitää tehdä vienti-ilmoitus, ryhmien 2 ja 3 kemikaalien viennissä noudatetaan lisäksi PIC-menettelyä. Tämä tarkoittaa, että vienti on sallittu ainoastaan jos vastaanottajamaa on suostunut tuontiin.

Vienti-ilmoitus on tehtävä myös tietyistä torjunta-aineista, jotka ovat kiellettyjä tai joiden käyttöä on ankarasti rajoitettu Suomen kansallisilla päätöksillä. Luettelo näistä kemikaaleista on tietyjen vaarallisten kemikaalien maastavientiä koskevasta ilmoituksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (15/2005). Säännös vastaa voimassa olevan kemikaalilain 42 §:n sisältöä. Vientimaan viranomainen voi kuitenkin komissiota kuultuaan ja tietyin ehdoin, tapauskohtaisesti päättää, että vienti voidaan toteuttaa, jos vastaanottajamaan suostumusta koskevaan pyyntöön ei ole saatu vastinetta. Pykälän 3 momentissa

säädettäisiin, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetuista kemikaaleista, niiden valvonnasta sekä vientiä koskevan ilmoituksen sisällöstä, käsittelystä, ajoituksesta ja voimassaolosta.

24 §. Testauslaboratoriot. Kemikaalien turvallisuustutkimuksia koskevista vaatimuksista säädetään muun muassa REACH-asetuksessa, CLP-asetuksessa, biosidiasetuksessa sekä testimenetelmien vahvistamisesta REACH-asetuksen nojalla annetussa Komission asetuksessa (EY) N:o 440/2008. Näissä asetuksissa säädetään, milloin tutkimuksen tekemän laboratorion on noudatettava hyvää laboratorioskäytäntöä (Good Laboratory Practice, GLP). Hyvän laboratorioskäytännön periaatteista on sovittu OECD:ssa ja säännökset sisältyvät pykälässä mainittuun, hyvän laboratorioskäytännön periaatteiden noudattamista kemiallisten aineiden kokeissa ja periaatteiden noudattamisen todentamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2004/10/EY. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen tehtävänä olisi valvoa, että kyseiset laboratoriot noudattavat mainitun direktiivin periaatteita. Koska vastaavasta toimivallasta säädetään Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen osalta lääkkeisiin liittyen jo lääkelaisissa (395/1987), viitattaisiin keskuksen toimivallan osalta lääkelakiin.

25 §. Kemikaalin vähittäismyynnin rajoittaminen ja tietojenantovelvollisuus. Pykälän 1 momentin mukaan kemikaalia ei saa luovuttaa vähittäismyynnistä, jos on ilmeistä, että kemikaalista voi aiheutua erityistä vaaraa terveydelle. Tästä asiasta on nykyisin säädetty tarkemmin kemikaalien vähittäismyynnistä annetussa asetuksessa (573/2011). Erityinen vaara voisi aiheutua esimerkiksi silloin, kun on ilmeistä että kemikaalia aiotaan käyttää väärin. Pykälän 2 momentissa säädetyn asetuksenantovaltuuden nojalla voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä vähittäismyynnin olosuhteista ja ikärajoista, siltä osin kuin ainetta ei ole mainittu REACH-asetuksen rajoitusliitteessä XVII.

Ehdotettavan pykälän 3 momentin mukaan lain 25 §:ää ei sovellettaisi ihmisille tai eläi-

mille tarkoitettuihin lääkevalmisteisiin, ampuatarvikkeisiin, kemikaaliturvallisuuslaisissa tarkoitettuihin räjähteisiin eikä huumausaineissa (373/2008) tarkoitettuihin huumausaineisiin, koska näiden myyntiä koskee kunkin sektorin oma lainsäädäntö.

Ehdotettavan pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä vaarallisen kemikaalin lisäksi myös muun terveydelle haittaa aiheuttavan kemikaalin vähittäismyynnin edellytyksistä. Tällaisella terveydelle haittaa aiheuttavalla kemikaalilla tarkoitetaan vähittäismyynnissä olevia kemikaaleja, joita voidaan käyttää esimerkiksi impppaukseen tai muuten väärin, ja jotka aiheuttavat terveydelle haittaa, vaikka niitä ei ole varsinaisesti luokiteltu vaaralliseksi aineeksi. Lisäksi asetuksella säädettäisiin terveydelle vaarallisen kemikaalin vastaanottajan velvollisuudesta antaa tarvittavat tiedot luovuttajalle kemikaalin vastaanottajasta, käyttäjästä ja käyttötarkoituksesta apteekkimyynnissä.

5 luku **Biosidivalmisteiden hyväksyminen**

Luvussa 5 säädettäisiin biosidiasetuksen siirtymäaikana sovellettavista kansallisista biosidivalmisteiden hyväksymismenettelyistä. Kumottavaan lakiin verrattuna pykälään tehtäisiin tarvittavat korjaukset ja asetuksenantovaltuuksia täsmennettäisiin. Samalla luovutettaisiin suojauskemikaalien ilmoitusmenettelystä (kumottavan kemikaalilain siirtymäsäännös). Pykälien sisältö vastaa nykyisiä säännöksiä.

26 §. Biosidivalmiste. Ehdotetussa pykälän 1 momentissa määriteltäisiin luvussa 5 tarkoitettu biosidivalmiste. Määritelmä poikkeaa biosidiasetuksen mukaisesta määritelmästä ja sitä sovellettaisiin biosidiasetuksen siirtymäkauden aikana. Luvussa 5 biosidivalmisteilla tarkoitettaisiin niitä valmisteita, joille on ollut olemassa kansallinen hyväksymismenettely biosididirektiivin siirtymäaikana tai ennen sitä. Pykälän 1 momentin 1—3 kohdan mukaan tällaisia valmisteita ovat suojauskemikaalit (puunsuoja-aineet, massa- ja paperiteollisuudessa käytettävät limantorjuntakemikaalit), alusten pohjissa ja kalan-

kasvatuksessa käytettävät kiinnittymisenesto- eli antifouling-aineet ja biosidiset torjunta-aineet (jyrsijämyrkyt, eräät hyönteismyrkyt ja karkotteet).

Näiden biosidivalmisteiden hyväksyntään sovelletaan myös 6 lukua.

27 §. Hyväksyttämismenettely. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin biosidivalmisteen hyväksyttämismenettelyä biosidiasetuksen siirtymäajan aikana. Edellä 26 §:ssä tarkoitettua biosidivalmistetta ei saisi luovuttaa markkinoille eikä käyttää ilman valmisteen ennakkohyväksyntää. Pykälässä säädettäisiin myös hyväksymisestä päättävästä viranomaisesta, joka olisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Pykälän sisältö vastaisi nykyisiä säännöksiä.

28 §. Hyväksymisen hakeminen. Ehdotetussa pykälän 1 momentissa säädettäisiin hyväksymisen hakijasta, 2 momentissa siitä mihin saakka hakemuksia luvun 5 mukaisesti voitaisiin tehdä sekä 3 momentissa hakemuksen sisällöstä yleisesti. Pykälän 3 momentin mukaan hakemuksesta ja hakemukseen liitettävistä tiedoista säädettäisiin tarkemmin ympäristöministeriön asetuksella. Pykälän sisältö vastaisi nykyisiä säännöksiä.

29 §. Hyväksymisen edellytykset. Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin biosidivalmisteen yleisistä hyväksymisen edellytyksistä. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan biosidiasetuksen mukaisesti kansallisia hyväksymismenettelyjä saa siirtymäaikana soveltaa valmisteisiin, jotka sisältävät vain sellaisia tehoaineita, jotka on arvioitu tai ovat arvioitavana biosidituotteiden markkinoille saattamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/8/EY 16 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua kymmenvuotisen työohjelman toisesta vaiheesta annetun komission asetuksen (EY) N:o 1451/2007 mukaisesti vanhojen tehoaineiden arviointiohjelmassa. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan biosidivalmiste ja sillä käsitellyt tuotteet eivät saisi hyväksymisen ehtojen mukaisesti käytettyinä aiheuttaa ilmeistä haittaa terveydelle tai ympäristölle. Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan valmisteen tulisi olla lisäksi riittävän tehokas ja käyttötarkoitukseensa muutoinkin sopiva. Valmisteen sopivuudella käyttötarkoitukseensa tarkoitettaisiin muun muassa sitä, että valmiste ei saa aiheuttaa

kohde-eliöissä vaikutuksia, joita ei voida hyväksyä, kuten liiallista resistenssiä tai tarpeetonta kärsimystä ja kipua. Valmisteen fyysikaalisten ja kemiallisten ominaisuuksien tulisi olla sellaisia, että valmiste soveltuu asianmukaiseen käyttöön, varastointiin ja kuljetukseen. Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan käytettävissä olisi oltava asianmukaiset analyysimenetelmät.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin kiellosta hyväksyä tiettyjä terveydelle vaaralliseksi luokiteltuja valmisteita yleiseen kulutukseen. Pykälän sisältö vastaisi nykyisiä säännöksiä.

30 §. Hyväksymispäätös. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan hyväksyminen voitaisiin antaa määräajaksi, joka olisi korkeintaan 10 vuotta. Hyväksyminen uudistettaisiin hakemuksesta, jos hyväksymisen edellytykset edelleen täyttyvät. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston olisi vahvistettava hyväksymispäätöksen yhteydessä valmisteen käyttötarkoitus ja käyttöohje. Hyväksymispäätöksessä voitaisiin määrätä valmisteen luovuttamisen tai käytön rajoittamisesta vain tietyille käyttäjäkunnalle tai ehdotetun lain 38 §:ssä tarkoitettua tutkintaa tai lain 41 §:ssä tarkoitettua erityistutkintaa suorittaneille henkilöille. Säännös mahdollistaisi tarvittaessa esimerkiksi valmisteen käytön rajoittamisen vain ammattimaiseen käyttöön. Hyväksymispäätökseen voitaisiin liittää myös valmisteen käyttöä, myyntipäällyksimerkintöjä, toimitettavia lisätietoja ja muita hyväksymisen edellytysten täyttämiseksi tarpeellisia ehtoja. Jos hakemuksen yhteydessä toimitettuun käyttöturvallisuustiedotteeseen aiheutuu muutoksia hyväksymispäätöksestä, tulisi hyväksymisen haltijan toimittaa päätöksen mukaiseksi ajantasaistettu versio Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Näin voitaisiin varmistua, että tarpeelliset tiedot (muun muassa luokitus, hyväksytty käyttötarkoitus ja käytön ehdot) välittyvät toimitusketjussa. Luvussa 5 tarkoitettujen biosidivalmisteiden merkintöihin sovelletaan nykyisin biosididirektiivin ja valtioneuvoston asetuksen 422/2000 vaatimuksia soveltuvin osin. Biosidivalmisteen myyntipäällyksen on kemikaalilainsäädännön mukaisten normaalien merkintöjen lisäksi merkittävät seuraavat tiedot: biosidivalmisteen

valmistajan tai maahantuojan nimi, osoite ja puhelinnumero, tehoaineiden nimet ja pitoisuudet, käyttötarkoitus ja rekisteröintinumero. Lisäksi päällyksessä tulee tarvittaessa olla maininta erillisestä käyttöohjeesta. Vähittäismyyntiä varten luovutettavan biosidivalmisteen päällyksessä tulee lisäksi esittää myös kemikaalin käyttöohjeet. Ehdotetun pykälän mukaisesti jatkettaisiin nykyistä käytäntöä.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa olisi hyväksymispäätöstä ja siihen liitettäviä ehtoja koskeva valtioneuvoston asetuksenantovaltuus.

31 §. *Hyväksymisen peruuttaminen tai muuttaminen.* Turvallisuus- ja kemikaalivirasto olisi ehdotettavan pykälän 1 momentissa säädetyin ehdoin peruutettava hyväksymisen väliaikaisesti tai kokonaan 1—3 kohdassa tarkoitetuilla perusteilla. Hyväksyminen olisi peruutettava, jos päätöksenteon jälkeen osoittautuisi, ettei biosidivalmiste täyttäisikään hyväksymisen edellytyksiä esimerkiksi sen vuoksi, että valmiste ei käytössä olisi riittävän tehokas. Päätöksen ehtojen olennaisesta rikkomisesta samoin kuin väärin tai harhaanjohtavien tietojen antamisesta seuraisi myös hyväksymisen peruuttaminen. Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin hyväksymispäätöksen ehtojen muuttamisesta. Biosidivalmisteen käytön ehtoja olisi muutettava, jos se uuden tietämyksen perusteella arvioitaisiin tarpeelliseksi tieteellisistä tai teknisistä syistä taikka terveyden ja ympäristön suojelemiseksi. Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin selvyyden vuoksi, että myös hakijalla olisi oikeus hakea hyväksymisen peruuttamista tai sen ehtojen muuttamista. Ehdotetun pykälän 4 momentissa olisi hyväksymisen peruuttamista tai muuttamista koskeva valtioneuvoston asetuksenantovaltuus. Pykälän sisältö vastaisi nykyisiä säännöksiä.

32 §. *Uudet tiedot.* Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin hyväksymistä hakeneelle velvollisuus toimittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaikki valmisteen hyväksymiseen mahdollisesti vaikuttavat uudet tiedot, joista hänen voidaan kohtuudella olettaa olevan selvillä ja jotka saattavat vaikuttaa hyväksymisen voimassaolon jatkamiseen. Pykälän sisältö vastaisi nykyisiä säännöksiä.

33 §. *Tietojen käyttö toisen hakemuksen käsittelyssä.* Nykyisen suojauskemikaaleja ja biosidisia torjunta-aineita koskevan käytännön mukaan hakijan tai hänen päämiehensä omistamat tutkimusaineistot katsotaan yksityiseksi omaisuudeksi eikä niiden käyttö toisen hakijan hyväksi ole mahdollista ilman aineiston omistajan kirjallista suostumusta. Tämä aineiston nauttima suoja on päättymätön. Päättymätön tietosuoja ei ole biosidiasetuksen eikä REACH-asetuksen periaatteiden mukaista. Pykälässä säädettäisiin lain mukaisesti kansallisia hyväksymismenettelyjä varten toimitetuille tiedoille suoja-aika, joka päättyisi samaan aikaan kun samojen tietojen suoja-aika päättyisi biosidiasetuksen 60 tai 95 artiklan mukaisesti.

34 §. *Koetoiminta.* Pykälässä säädettäisiin koetoiminnasta luvussa 5 tarkoitetuilla biosidivalmisteilla, joita ei ole hyväksytty 30 pykälän mukaisesti, ja niiden sisältämällä tehoaineilla. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että tällaisilla valmisteilla ja tehoaineilla tehtävistä tutkimus- ja kehittämiskokeista olisi pidettävä kirjaa ja tiedot olisi pyydettyäessä toimitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Tuotannollisesta kokeesta olisi ilmoitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan koe, josta voisi aiheutua päästöjä ympäristöön, edellyttäisi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston luvan ennen kokeen aloittamista. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi asettaa kokeen suorittamiselle ehtoja tai kieltää kokeen kokonaan, jos se olisi tarpeen terveyden tai ympäristön suojelemiseksi.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan ympäristöministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset lupa- ja ilmoitusmenettelyyn liittyvistä aikarajoista ja tietovaatimuksista, jotka koskevat koesuunnitelmaa, valmisteen ominaisuuksia, sen ympäristö- ja terveysvaikutuksia, kokeessa käytäviä valmistemääriä sekä turvallisen käytön edellyttämiä ohjeita.

35 §. *Biosidivalmisteen käyttö.* Pykälässä säädettäisiin yleisellä tasolla biosidivalmisteen käytöstä. Sallittua olisi vain käyttöohjeiden mukainen ja muutoinkin asianmukainen käyttö. Siihen kuuluu paitsi hyväksymispäätöksen ehtojen noudattaminen, myös fysikaal-

listen, biologisten, kemiallisten tai tarvittaessa muiden menetelmien järkevä yhdistäminen siten, että biosidivalmisteiden käyttö voidaan rajoittaa tarvittavaan vähimmäismäärään. Pykälässä viitataan lisäksi yleisesti muuhun biosidivalmisteiden käyttöä sääntelävään lainsäädäntöön. Biosidivalmisteiden käyttöä säännellään muun muassa metsästyslailla (615/1993), kalastuslailla (286/1982), työturvallisuuslailla ja terveydensuojelulla sekä niiden nojalla annetuilla säännöksillä. Pykälän sisältö vastaisi nykyisiä säännöksiä.

6 luku Eräitä biosidivalmisteita koskevia säännöksiä

Luvussa 6 säädettäisiin menettelyistä, joita sovellettaisiin sekä biosidiasetuksen että luvussa 5 tarkoitettujen kansallisten hyväksymismenettelyiden ja siirtymäsäännöksen mukaisten menettelyiden toimeenpanossa. Vuonna 2005 perustettu vapaaehtoinen tuho-laistorjujan näyttötutkimenettely ei ole toiminut tarkoitettulla tavalla. Näyttötutkiminon on suorittanut vain pieni määrä henkilöitä, eikä näyttötutkiminto ole pystynyt takamaan riittävää ammattitaitoa. Näin ollen katsotaan tarpeelliseksi säätää asiasta laissa, vastaavasti kuten kasvinsuojeluaineille on jo aiemmin tehty. Lisäksi ehdotetaan tuho-laistorjuntayritysten rekisteröitymisvelvollisuutta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ja pätevän vastuuhenkilön nimeämistä yritykseen. Vastaava menettely on käytössä kylmälalla. Säännökset olisivat samalla ensimmäinen vaihe kohti biosideillekin myöhemmin tulevaa kestävän käytön sääntelyä.

36 §. Näytteiden toimittaminen. Biosidiasetuksen 69 artiklan mukaan jäsenmaa voisi pyytää näytteitä ja malleja esimerkiksi ohjelehtisistä ja mainoksista. Ehdotetussa pykälässä tämä määriteltäisiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtäväksi.

37 §. Tuholaistorjuntaan tarkoitettujen biosidivalmisteiden käyttöä koskeva koulutus. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaisesti määriteltäisiin vastaavasti kuten kasvinsuojeluaineissa tuho-laistorjujan koulutus tuho-laistorjuntaan tarkoitettujen valmisteiden asianmukaisen ja turvallisen käytön varmistamiseksi. Tuholaistorjunnalla tarkoitettaisiin

ammattikseen jyrjijöitä, hyönteisiä ja muita vastaavia haittaeläimiä torjuvia henkilöitä. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto hyväksyisi hakemuksesta koulutuksen toteuttajan.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa määriteltäisiin yleispiirteisesti koulutuksessa annettavan opetuksen sisältö. Opetusta olisi annettava 1 momentissa tarkoitettujen koulutuksen tavoitteen varmentamiseksi biosidivalmisteiden asianmukaisesta ja turvallisesta käytöstä, tuho-laisten esiintymisen ehkäisemisestä sekä biosidivalmisteiden käyttöön liittyvistä riskeistä ja niiden hallinnasta. Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin koulutuksen toteuttajalle asetettavista edellytyksistä sekä hyväksymisen voimassaolosta. Pykälän 4 momentissa määriteltäisiin kouluttajan pätevyys ja annettaisiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle oikeus peruuttaa hyväksyminen, mikäli vaaditut edellytykset eivät enää täyttyisi, eikä puutetta kohtuullisessa määräajassa saada korjattua. Lisäksi tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitettua koulutuksen toteuttajasta ja koulutusohjelman yksityiskohtaisen sisällön määrittelemisestä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Pykälän säännökset olisivat vastaavat kuin kasvinsuojeluaineissa.

38 §. Tuholaistorjuntaan tarkoitettujen biosidivalmisteiden käyttöä koskeva tutkimus. Pykälässä määriteltäisiin minkä valmisteiden käytön Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi valmisteita hyväksyessään rajoittaa vain ammattimaisten tuho-laistorjujien käyttöön. Tällaisia valmisteita olisivat tuho-laistorjuntaan tarkoitettujen biosidivalmisteiden biosidiasetuksen mukaisissa valmisteryhmissä 14 (jyrjijämyrkyt), 18 (hyönteis- yms. myrkyt) ja 8 (puunsuoja-aineet), jotka voivat aiheuttaa merkittävää ympäristö- ja/tai terveysriskiä, jolleivät niiden käyttäjät osaa käyttää asianmukaisia riskinvähennysmenetelmiä. Tällaisia valmisteita ovat esimerkiksi jyrjijämyrkyinä käytettävät niin sanotut toisen sukupolven antikoagulantit, joiden riskinarvio on osoittanut, että niiden käytöstä aiheutuu ympäristöriskiä. Ne on kuitenkin unionin tason riskinarvioinnin yhteydessä päätetty hyväksyä, koska jyrjijämyrkkujen käyttö on välttämätöntä kansanterveydellisistä syistä. Kyseisten tehoaineiden hyväksymisen yhteydessä on sovittu, että jäsenmaiden on toteutetta-

va tarpeellisia riskinhallintamenetelmiä, kuten valmistajien hyväksyminen vain koulutettujen ammattilaisten käyttöön. Tällaisia merkittävää ympäristö- ja/tai terveystarpeita mahdollisesti aiheuttavia tehoaineita sisältävän biosidivalmisteen hyväksymispäätöksen yhteydessä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi päättää, että valmistetta saisi käyttää vain tuholaitosten torjuntaan pätevyytensä osoittanut henkilö. Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin ammattimaisen tuholaitosten torjuntaan pätevyyttä osoittavasta tutkinnosta.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa tarkoitettu tutkinto olisi pakollinen 1 momentissa tarkoitettuja valmisteita käyttäville henkilöille. Tutkinnon suorittamisen edellytyksenä ei olisi 37 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen osallistuminen, jos vastaavat tiedot on hankittu muulla tavoin. Tutkinto olisi voimassa viisi vuotta. Määräaikaisuus olisi perusteltua, koska tuholaitosten torjunta-aineet ja muut torjuntamenetelmät kehittyvät. Tutkinnon sisällöstä ja suorittamisesta voitaisiin antaa tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella. Pykälän säännökset olisivat vastaavat kuin kasvinsuojelulainlaissa.

39 §. Tutkinnon vastaanottaja. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto hyväksyisi hakemuksesta tutkinnon vastaanottajan. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto hyväksyisi viiden vuoden määräajaksi tutkinnon vastaanottajan. Pykälässä määriteltäisiin tutkinnon vastaanottajan pätevyys. Tutkinnon vastaanottajalla tai tämän palveluksessa olevalla on oltava hyvä perehtyneisyys ja riittävä käytännön kokemus tuholaitosten torjuntaan. Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle annettaisiin oikeus peruuttaa hyväksyminen, mikäli hyväksymisen edellytykset lakkaavat, tai tutkinnon järjestämisessä havaitaan olennaisia puutteellisuuksia eikä puutetta kohtuullisessa määräajassa saada korjattua.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan tutkinnon vastaanottajaan ja hänen palveluksessaan olevaan sovellettaisiin heidän suorittaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Ehdote-

tun pykälän 4 momentin mukaan tarkemmat säännökset tutkinnon vastaanottamisesta ja asiakirjojen säilyttämisestä voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotetun pykälän säännökset olisivat vastaavat kuin kasvinsuojelulainlaissa.

40 §. Pätevyyden todentaminen. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin henkilön pätevyyden todentamisesta. Jotta henkilö voisi käyttää 38 §:n 1 momentissa tarkoitettuja valmisteita, hänen olisi toimitettava tarpeelliset henkilö- ja yhteystiedot ja 38 §:n mukainen pätevyystodistus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Henkilöt merkittäisiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ylläpitämään 17 §:n mukaiseen tutkinto- ja yritysrekisteriin. Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle annettaisiin valtuus poistaa henkilö rekisteristä, jos osoitettaisiin esimerkiksi todennettujen asiakasvalitusten kautta, ettei henkilö toimi tai osaa toimia pätevyysvaatimusten edellyttämällä tavalla. Ennen rekisteristä poistamista henkilölle olisi annettava kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa hän voisi esimerkiksi suorittaa tutkinnon uudelleen. Pykälän 4 momentiksi ehdotetaan valtioneuvostolle valtuutusta antaa tarvittaessa rekisteröinnin peruuttamisen edellytyksistä tarkempia säännöksiä asetuksella.

41 §. Erityistutkinto. Säännös olisi nykyisen kemikaalilain 28 ja biosidivalmisteista annetun valtioneuvoston (466/2000) 24 §:ää tarkentava säännös. Tiedot biosidivalmisteet ovat käyttäjälle ja/tai ympäristölle erityisen vaarallisia. Tällaisia ovat esimerkiksi kaasutettavat tuholaitosten torjuntaan tarkoitettavat valmisteet, jotka ovat akuutisti erittäin myrkyllisiä ja aiheuttavat välittömän hengenvaaran käyttäjälle ja sivullisille, ellei niitä osata käyttää oikein. Esimerkki muista mahdollisesti erityistutkintoa edellyttävistä valmisteista on sairaalatarvikkeiden desinfiointiin tarkoitettu terveydelle erittäin vaarallinen etyleenioksidivalmiste. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan tällaisen biosidivalmisteen hyväksymispäätöksen yhteydessä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi päättää, että valmistetta saisi käyttää vain erityistutkinnon suorittanut henkilö. Tuholaitosten torjuntaan tarkoitettujen aineiden osalta erityistutkintoon osallistumisen edellytys olisi 38

§:ssä tarkoitettunpätevyuden osoittaminen. Tällä järjestelmällä taattaisiin se, että erityistutkinnon suorittajilla olisi yleinen pätevyys ammattimaiseen tuholaistorjuntaan.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan erityistutkintoa varten annettavaan koulutukseen olisi sisällyttävä riittävästi opetusta ainakin erityistutkintoa edellyttävien valmistaiden asianmukaisesta ja turvallisesta käsitteystä ja käytöstä sekä valmistaiden käyttöön liittyvistä riskeistä ja niiden hallinnasta. Pykälän 3 momentin mukaan tutkinnon järjestäjän olisi annettava tutkinnosta todistus ja se olisi voimassa viisi vuotta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin lisäksi antaa tarkempia säännöksiä tutkintovaatimuksista.

42 §. Erityistutkinnon järjestäminen. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan erityistutkinnon järjestäisi ja siitä antaisi todistuksen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymä riittävän asiantunteva toimija. Riittävän asiantuntevaksi toimijaksi voitaisiin katsoa biosidivalmisteen valmistaja tai maahantuojia taikka alan oppilaitos, jolla on riittävä asiantuntemus ja tarvittavat edellytykset opettaa kaasutuksen käytännön toteutusta ja siihen liittyvää riskinhallintaa. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tekisi päätöksen hyväksymisestä perustuen kyseisen toimijan hakemukseen. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto hoitaa vastaavaa menettelyä kylmälaitealan koulutuksen järjestämisessä. Koska erityistutkintoa edellyttävien valmistaiden tarve ja käyttö on Suomessa hyvin vähäistä ja alalla työskentelee vähän henkilöitä, maahantuojan järjestämä koulutus soveltuu alalle edellyttäen, että se täyttää edellä mainitut vaatimukset. Nykyisen tiedon mukaan Suomessa ei ole toimijoita, jotka voisivat järjestää koulutusta, vaan kaasutettavia valmisteita käyttävät henkilöt kouluttaa valmisteen valmistaja ulkomailla. Ruotsin viranomaisen antama todistus kaasuttajakurssin suorittamisesta hyväksyttäisiin erityistutkinnoksi. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto hyväksyisi hakemuksesta viiden vuoden määräajaksi tutkinnon järjestäjän ja sisällön. Pykälässä määriteltäisiin tutkinnon järjestäjän pätevyys. Järjestäjällä tai tämän palveluksessa olevalla on oltava hyvä perehtyneisyys erityistutkinnon aihepiiriin ja riittävää kokemusta siitä. Hyväksyminen olisi voimassa viisi vuotta. Turvallisuus- ja kemi-

kaalivirastolle annettaisiin oikeus peruuttaa hyväksyminen, mikäli hyväksymisen edellytykset lakkaavat tai tutkinnon järjestämisessä havaitaan olennaisia puutteellisuuksia eikä puutetta kohtuullisessa määräajassa saada korjattua. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi peruuttaa antamansa hyväksynnän järjestää erityistutkintoja, jos kokeiden järjestäjä ei enää toimisi alalla tai muusta syystä ei enää täyttäisi hyväksymisen edellytyksiä. Hyväksymisen edellytykset eivät enää täytyisi, jos kokeiden järjestäjällä ei olisi esimerkiksi enää pätevää henkilöstöä tai tarvittavia laitteita ja välineitä järjestää erityistutkintoa. Pykälän 2 momentin mukaan tutkinnon järjestämistä ja suorittamista koskevat asiakirjat olisi säilytettävä vähintään viisi vuotta tutkinnon järjestämisestä, ja ne olisi vaadittaessa esitettävä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan tutkinnon järjestäjään ja hänen palveluksessaan olevaan sovellettaisiin heidän suorittaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä erityistutkinnon järjestämisestä.

43 §. Erityistutkinnon todentaminen. Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi henkilön erityistutkinnon todentamisesta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Henkilön olisi toimitettava todistus erityistutkinnon suorittamisesta ja tarpeelliset henkilö- ja yhteystiedot Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Henkilöt merkittäisiin rekisteriin. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle annettaisiin valtuus poistaa henkilö rekisteristä, jos osoittautuu esimerkiksi todennettujen asiakasvalitusten kautta, ettei henkilö toimi tai osaa toimia erityistutkinnon edellyttämällä ammattitaidolla ja aiheuttaa siten varaa ihmisten terveydelle tai ympäristölle. Ennen rekisteristä poistamista henkilölle olisi annettava kohtuullinen määräaika jonka kuluessa hän voisi esimerkiksi suorittaa tutkinnon uudelleen. Ehdotetun pykälän 3 momenttiin esitetään valtuutusta antaa tarvittaessa rekisteröinnin peruuttamisesta tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

44 §. *Ilmoitus ammattimaisesta tuholais-
torjunnasta ja vastuuhenkilöiltä vaadittava
pätevyys.* Ehdotetun pykälän 1 momentissa
säädetäisiin biosidivalmisteita ammattimai-
sesti käyttävien tuholaisorjuntayritysten re-
kisteröitymisvaatimus. Kunkin tällaista toi-
mintaa harjoittavan yrityksen päätoimisessa
palveluksessa tulisi olla henkilö, jolla on 37
§:n mukainen koulutus tai vastaava ammatti-
taito ja jonka tulisi olla osoittanut pätevyy-
tensä 38 §:n mukaisesti. Turvallisuus- ja ke-
mikaalivirasto pitäisi rekisteriä toiminnan-
harjoittajista. Tällaisella rekisteröintivaati-
muksella voitaisiin ratkaista useita asioita:
mahdolliset rangaistukset epäpätevästä toi-
minnasta voitaisiin antaa toiminnanharjoitta-
jalle, ei yksittäiselle henkilölle. Lisäksi saa-
taisiin tuholaisorjuntayritykset kartoitettua ja
taattaisiin niiden ammattitaito. Turvallisuus-
ja kemikaalivirasto antaisi pyynnöstä toimin-
nanharjoittajalle todistuksen yrityksen rekis-
teröinnistä tuholaisorjuntayritykseksi. Vaa-
timus olisi kokonaan uusi ja se vastaisi kyl-
mäalan säännöksiä.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan
ilmoituksesta olisi käytävä ilmi toiminnan-
harjoittajan nimi ja yhteystiedot sekä tiedot
vastuuhenkilöstä ja hänen pätevyystään.
Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan toi-
minnanharjoittajan olisi tehtävä 1 momen-
tissa tarkoitettu uusi ilmoitus viimeistään
kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun vas-
tuuhenkilö on vaihtunut. Toiminnan lopetta-
misesta olisi ilmoitettava Turvallisuus- ja
kemikaalivirastolle.

7 luku **Valvonta**

45 §. *Vakavaa haittaa tai vaaraa aiheutta-
van kemikaalin kieltäminen tai rajoittaminen.*
Pykälässä säädetäisiin toimivallasta, jolla
valtioneuvosto voisi, niiltä osin kuin kemi-
kaalia ei rajoiteta REACH-asetuksessa, kiel-
tää kemikaalin tai kemikaalia sisältävän esi-
neen valmistuksen, maahantuonnin, markki-
noille saattamisen ja muun luovuttamisen,
maastaviennin, käytön tai muun näihin rin-
nastettavan kemikaalin käsittelyn sekä mää-
rätä toimintaa koskevista rajoituksista ja eh-
doista. Valtuus olisi tarkoitettu tilanteisiin,
joissa lainsäädännön vaatimukset täyttävän
kemikaalin tai esineen voidaan katsoa aiheut-

tavan vakavaa haittaa tai vaaraa ihmisten ter-
veydelle tai ympäristölle. Tällaisia tilanteita
ei käytännössä todennäköisesti tule usein,
mutta laissa on oltava valtuus kieltä varten.
Euroopan unionin kemikaaliasetuksissa on
niin sanottu suojalauseke, jonka nojalla jä-
senvaltio voi tilapäisesti kieltää alueellaan
EU-lainsäädännön vaatimukset täyttävän
kemikaalin tai kemikaalia sisältävän esineen
valmistuksen tai markkinoille saattamisen,
mikäli se katsoo tuotteesta aiheutuvan vaa-
raa. Tällöin jäsenvaltion on ilmoitettava asi-
asta komissiolle, ja käynnistettävä kussakin
EU-asetuksessa erikseen säädetty hallinnolli-
set menettelyt asian saattamiseksi ratkaista-
vaksi EU-tasolla. Pykälän 2 momentin mu-
kaista toimivaltaa käytettäisiin siten niissä
tapauksissa, joissa on tarpeen soveltaa EU-
asetuksen mukaista suojalauseketta (esimer-
kiksi REACH-asetuksen 129 artikla, biosi-
diasetuksen 88 artikla tai pesuaineasetuksen
15 artikla). Tällöin noudatetaan kyseisessä
EU-asetuksessa säädettyä menettelyä. Eräi-
den muiden EU-maiden tekemiin kansallisiin
kemikaalikohtaisiin rajoitusehdotuksiin Eu-
roopan komissio on suhtautunut kriittisesti,
koska EU-sääntely on kemikaalien osalta
harmonisoivaa, sisämarkkinoiden vapaaseen
liikkuvuuteen tähtäävää lainsäädäntöä. Pykä-
län mukaista toimivaltaa voitaisiin käyttää
myös sellaisissa tapauksissa, joissa EU-
sääntely ei sisällä yhdenmukaistettuja sään-
nöksiä, tai joiden osalta jäsenmailla on oikeus
antaa kansallisia säännöksiä esimerkiksi
terveyden- tai ympäristönsuojeluyhdistä.

Vakavaa haittaa tai vaaraa aiheuttava ke-
mikaali voi olla luokiteltu vaaralliseksi tai se
voi olla kemikaali, jonka tietty nimenomai-
nen käyttö aiheuttaa vakavan haitan tai vaa-
ran vaikka luokitus ei tätä ottaisi huomioon.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi tila-
päisesti määrätä tarvittavista kielloista ja ra-
joituksista, jos haitan torjuminen edellyttäisi
pikaisia toimenpiteitä, minkä jälkeen asia tu-
lisi alistaa valtioneuvoston päätettäväksi.

46 §. *Valvontaviranomaisen kiellot ja mää-
räykset.* Pykälässä säädetäisiin kemikaali-
laissa mainittujen valvontaviranomaisten
toimivaltuuksista puuttua valvonnallisin kei-
noin sellaiseen toiminnanharjoittajan toimin-
taan, jossa ei noudateta kemikaalilain tai Eu-

roopan unionin kemikaalilainsäädännön säännöksiä. Pykälän ensimmäisessä momentissa annettaisiin asianomaiselle valvontaviranomaiselle oikeus kieltää toiminnanharjoittajaa jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista menettelyä tai määrätä toiminnanharjoittaja muutoin täyttämään laissa säädetyt velvoitteet. Kielto-oikeus määräytyisi kussakin tapauksessa yleisen tehtävä- ja toimivaltajaon mukaisesti. Jos 1 momentissa mainittu kiellon tai määräyksen antaa muu viranomainen kuin Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, niin kiellon ja määräyksen antava viranomainen soveltaa menettelyssään oman toimialansa säädöksiä eli 10 § mukaisesti työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojelutoiminnasta annettua lakia, 11 § mukaisesti ympäristönsuojelulakia, ja 13 §:n mukaisesti tullilakia, ellei kemikaalilaissa toisin säädetä.

Pykälän 2 momentissa kemikaalien ja kemikaalia sisältävien esineiden markkinavalvontaan liittyvät toimenpiteet määriteltäisiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtäväksi. Muut kemikaalilaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset eivät voi käyttää 2 momentissa mainittuja keinoja puuttuessaan säännösten vastaiseen toimintaan, vaan heidän tulee siirtää asia näiden toimenpiteiden osalta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Pykälän 3 momentin säännöksellä säädettäisiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tai sen tarkastajan oikeudesta määrätä 2 momentissa tarkoitettu kieltä väliaikaisena, jos kemikaali tai kemikaalia sisältävä esine voi aiheuttaa vakavaa vaaraa terveydelle ja ympäristölle, eikä vaara muilla tavoin voida estää. Tällainen kieltä tulisi kyseeseen esimerkiksi tilanteissa, joissa on olemassa olevaa tietoa tai voimakas epäily kemikaalin tai esineessä olevan kemikaalin vaarallisuudesta (vakava). Väliaikainen kieltä annettaisiin asian selvittämisen ajaksi ja olisi voimassa, kunnes asia ratkaistaan lopullisesti. Tarkastajan antaessa kiellon, asia tulee saattaa välittömästi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tietoon. Tarkastajalla tarkoitetaan tässä viraston henkilöstöön kuuluvaa, jolle virasto on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu.

Puuttuessaan hallinnollisin keinoin POP-asetuksen noudattamatta jättämiseen Tukesin

tulisi toimia riittävässä yhteistyössä lain 13 §:ssä tarkoitetun POP-asetuksen toimivaltaisen viranomaisen, Suomen ympäristökeskuksen, kanssa.

Pykälän 1 ja 2 momenttia sovellettaisiin myös EU:n akkreditointi- ja markkinavalvonta-asetuksen 20 ja 21 artiklan toimeenpanoon.

Työsuojeluviranomaisen ja työsuojelutarastajan antamista kielloista ja rajoituksista on voimassa, mitä ehdotetussa 10 §:ssä säädetään.

47 §. Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämissuhke. Ehdotetussa pykälän 1 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaiselle oikeus tehostaa antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettuja pakkokeinoja koskevassa asiassa sovellettaisiin yleislakia, toisin sanoen sitä, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään. Esimerkiksi valvontaviranomainen, joka on asettanut uhkasakon, määräisi sen myös maksuun pantavaksi.

48 §. Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan valvontaviranomaisella olisi oikeus saada tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön noudattamisen valvontaa ja sen ohjausta varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajalta tai muulta henkilöltä. Tiedonsaantioikeus koskisi myös salassa pidettäviä tietoja. Tiedonsaantioikeus henkilötiedoista olisi muita tietoja suppeampi ja koskisi ainoastaan välttämättömiä henkilötietoja. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan valvontaviranomaisella olisi oikeus tehdä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön noudattamisen valvomiseksi tarvittavia tarkastuksia muualla kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa. Kotirauhan piiriin kuuluvat varsinaiset asuintilat suljettaisiin säännöksellä nimenomaisesti tarkastusoikeuden ulkopuolelle.

49 §. Näytteensaanti- ja tutkimusoikeus. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan valvontaviranomaisella on oikeus saada toiminnanharjoittajalta kemikaalista tai kemikaalia

sisältävästä esineestä korvauksetta määrätään kohtuullinen ja tutkimusten suorittamiseksi tarpeellinen näyte, jollei viranomaisen muutoin saa käyttöönsä kemikaalia koskevia tietoja. REACH-asetuksen soveltamisalaan kuuluvat sen 1 artiklan mukaan aineet sellaisenaan, seoksissa tai esineissä. Kun tällöin tutkitaan kemikaalia, sen lainmukaisuutta tai sen koostumusta, toiminnanharjoittajan on suoritettava tutkimuksista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset. Näytteensaanti- ja tutkimusoikeuden peruste koskisi nimenomaisesti tämän lain sekä Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön soveltamisalaan kuuluvien säännösten noudattamisen selvittämistä. Kustannusten perimistä toiminnanharjoittajalta voidaan perustella sillä, että toiminnanharjoittajalla tulee olla kemikaalilain ja Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön mukaisesti tiedot kemikaalien lainmukaisuudesta, koostumuksesta ja ominaisuuksista.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan tarpeettomien tutkimusten välttämiseksi ennen tutkimusten aloittamista on toiminnanharjoittajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi aiotusta tutkimuksesta. Mikäli viranomaiselle tällöin toimitettaisiin riittävät tiedot kemikaalista, sen lainmukaisuudesta, koostumuksesta ja ominaisuuksista eikä olisi aiheutta epällä tietojen paikkansapitävyyttä, niitä koskevien tutkimusten aloittaminen ja kustannusten periminen ei olisi enää perusteltua. Tutkimustulokset olisi annettava tiedoksi toiminnanharjoittajalle, ellei julkisuuslaissa, REACH-asetuksessa tai biosidiasetuksessa säädetystä salassapidosta muuta johdu. Viranomaisen tiedoksiantovelvollisuus koskisi vain sitä toiminnanharjoittajaa, jolta näyte on otettu. Viranomaisen tiedoksiantovelvollisuutta ei olisi tarkoituksenmukaista ulottaa laajemmalle kemikaalin tai sitä sisältävän esineen toimitusketjuun. Siltä osin kuin valvontaviranomainen teettää omalla kustannuksellaan tässä pykälässä tarkoitettuja tutkimuksia, ei tiedoksiantovelvollisuutta sovellettaisi.

50 §. Asiantuntijan käyttäminen. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan valvontaviranomainen voisi tässä laissa tarkoitettua valvontaa toteuttaessaan käyttää apunaan asiantuntijaa valvonnan kannalta merkityksellisen seikan selvittämisessä. Ulkopuolisen asian-

tuntijan olisi oltava pätevä, millä tarkoitetaan sitä, että hänellä tulee olla tarkastusten, tutkimusten ja selvitysten tekemiseen tarvittava asiantuntemus. Ulkopuolisen asiantuntijan on osoitettava pätevyytensä ja käyttämiensä tarkastus- ja tutkimusmenetelmien luotettavuus palveluja tilaavalle viranomaiselle. Valvontaa koskevasta päätöksenteosta vastaisi aina valvontaviranomainen. Ulkopuolista asiantuntijaa voidaan tarvita erityisen toimipaikalla tai tuotteessa olevan seikan säännösten mukaisuuden selvittämiseksi. Asiantuntija ei toimisi itsenäisesti vaan suorittaisi valvontaan liittyviä avustavia tehtäviä valvontaviranomaisen apuna. Valvontaviranomaisella olisi täysi vastuu asiassa, vaikka hän käyttäisikin apunaan asiantuntijaa. Valvontaviranomainen valitsee asiantuntijan, arvioi tämän pätevyyden ja maksaa asiantuntijan käytöstä aiheutuneet kulut. Asiantuntija voisi olla esimerkiksi toinen valvontaviranomainen, asiantuntijalaitos tai yksittäinen, asiaan perehtynyt henkilö. Asiantuntijatehtävä voitaisiin suorittaa myös tarkastuskohteen ulkopuolella esimerkiksi tutkimuslaitoksessa tai viranomaisen hankkimana laboratoriopalveluna jonkin kemikaalin ominaisuuden tai koostumuksen selvittämiseksi. Asiantuntija voisi olla myös esimerkiksi Suomessa virkamiesvaihdossa oleva toisen EU-maan valvontaviranomaisen edustaja. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan asiantuntijaan sovellettaisiin hänen suorittaessaan valvontatoimintaan liittyviä avustavia tehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta sekä yleisiä vahingonkorvausoikeudellisia säännöksiä. Lisäksi ilman nimenomaista lainsäädännöstäkin asiantuntijan esteellisyyteen ja menettelytapoihin sovellettaisiin julkisuuslakia, hallintolakia ja kielilakia. Asiantuntijan tulee näin ollen esimerkiksi olla tehtävässään riippumaton.

51 §. Kansainvälinen tiedonvaihto. Useisiin EU-asetuksiin sisältyy velvoite toimittaa komissiolle, Euroopan kemikaalivirastolle tai muille unionin jäsenmaille tietoja kemikaaleista ja kemikaalivalvonnasta. Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi pykälä, jossa valvontaviranomaiselle annettaisiin oikeus toimittaa Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön sekä Suomen hyväksymien kansainvälisten sopimusten edellyttämiä tietoja asetusten ja sopimusten edellyttämille ulkomaisille toi-

mielimille, kansainvälisille järjestöille ja valtioille. Luovutettaessa henkilötietoja ulkomaille on noudatettava, mitä henkilötietolaisa ja kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädetään.

52 §. Oikeus saada tietoja toisilta viranomaisilta ja salassa pidettävien tietojen luovuttaminen. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan tämän lain valvontaviranomaisilla olisi oikeus saada valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja toisiltaan ja käyttää toistensa hankkimia näytteitä tarpeellisiin tutkimuksiin valvontaa ja sen ohjausta varten.

Viranomaisten välinen tiedonsaantioikeus koskisi myös salassa pidettäviä tietoja. Henkilötietojen osalta tietojensaantioikeus koskisi vain välttämättömiä tietoja.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan julkisuuslaissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä saa tämän lain noudattamista valvottaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liiketäi ammatillisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa pykälässä mainituille kansallisille viranomaisille, Sosiaali- ja terveystalalan lupa- ja valvontavirastolle, Elintarviketurvallisuusvirastolle ja vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain valvontaviranomaisille, näiden suorittamia laissa säädettyjä valvontatehtäviä varten sekä Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön valvontaa varten muiden EU-maiden valvontaviranomaisille. Sosiaali- ja terveystalalan lupa- ja valvontavirastolle voisi syntyä tiedon tarve lääkinällisten laitteiden valvonnassa, Elintarviketurvallisuusvirastolle kasvinsuojeluaineita koskevassa valvonnassa ja vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain valvontaviranomaisille vaarallisten aineiden kuljetusten valvonnassa.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan salassapitosäännösten estämättä saisi tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa saatuja tietoja luovuttaa syyttäjälle ja poliisille rikoksen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi.

53 §. Virka-apu. Virka-avulla tarkoitetaan viranomaisen toiselle viranomaiselle tai yksityiselle taholle antamaa apua, jossa viranomainen käyttää toimivaltuuksiaan mahdollistaakseen toisen viranomaisen valvontatehtävän toteuttamisen.

Ehdotetun pykälän mukaan poliisi olisi velvollinen antamaan virka-apua muille viranomaisille tässä laissa tarkoitettujen valvontaviranomaisten tehtävien suorittamiseksi. Maahantuontiin ja -vientiin sekä kauttakuljetukseen liittyvissä asioissa Tulli puolestaan olisi velvollinen antamaan virka-apua muille viranomaisille näiden valvontatehtävien suorittamiseksi. Poliisilta virka-apua pyydetäisiin tarvittaessa esimerkiksi valvontatarkastusten toteuttamisen varmistamiseksi tai että poliisia pyydetään varmistamaan, että jotain valvontaviranomaisen antamaa määräystä noudatetaan. Tullille säädetään lain 13 §:ssä valvontaviranomaisen rooli kemikaalien ja niitä sisältävien esineiden maahantuontiin, maastavientiin sekä kauttakulkuun. Maahantuonnilla, maastaviennillä ja kauttakululla tarkoitetaan EU:n ulkopuolelta tulevaa tuontia tai EU:sta tapahtuvaa vientiä tai kauttakulkua EU:n kautta. Mainittujen Tullin valvontatehtävien lisäksi kemikaalilaisissa tarkoitettu valvontaviranomainen voisi tarvittaessa pyytää Tullilta virka-apua 13 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa valvontatehtävässä, joka tapahtuu Euroopan unionin sisämarkkinoilla, kun siinä edellytetään kemikaalien pysäyttämistä Suomen rajalla. Sisämarkkinavalvontaa voitaisiin tehdä esimerkiksi kun Suomeen tiedetään olevan tulossa säännösten vastaisia kemikaaleja muualta EU-alueelta.

54 §. Maksut. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan viranomaisten tämän lain mukaisten suoritteiden maksullisuudesta ja suoritteista perittävien maksujen suuruudesta säädetään valtion maksuperustelaisissa ja sen nojalla.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan maksu saadaan jättää kokonaan tai osittain perimättä, jos maksu olisi kemikaalin vähäisen käytön takia tai muusta syystä kohtuuton.

8 luku **Muutoksenhaku ja tietojen salassapito**

55 §. Muutoksenhaku. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan viranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haettaisiin muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Ehdotetun pykälän 2 momentissa rajoitettaisiin 1 momentissa

tarkoitettua hallintolainkäyttölain mukaisen valitusoikeuden käyttöä. Momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston määräämästä 45 §:n 3 momentissa tai 46 §:n 3 momentissa tarkoitettua väliaikaisesta kiellosta tai rajoituksesta ei saisi hakea muutosta valittamalla.

Ehdotettua pykälän 3 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haettaisiin muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta. Momentin mukaan muutoksenhaussa noudatettaisiin, mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään. ELY-keskusten ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätöksestä voidaan ympäristönsuojelulain mukaan hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta. Tällöin momentissa ehdotettu muutoksenhakutie ELY-keskusten ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätöksestä ei poikkeaisi muutoin näiden viranomaisten antamien päätösten muutoksenhakutiestä. Yhdenmukaista menettelyä ehdotetaan tarkoituksenmukaisuussyistä. Viranomainen antaa hallintolaissa tarkoitettua valitusosoituksen antamastaan päätöksestä, joten on tarkoituksenmukaista, että valitusmenettelyitä mainittujen viranomaisten päätöksistä ei ole enempää kuin yksi. Yhtenäinen menettely keventää viranomaisten hallinnollista taakkaa ja on omiaan rationalisoimaan hallintoa.

Ehdotettua pykälän 4 momentin mukaan lain 31 §:n, 46 §:n tai PIC-asetuksen nojalla tehtävässä päätöksessä voitaisiin määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

56 §. Vaatimus liike- ja ammattisalaisuuden suojaamiseksi. Ehdotettua pykälän 1 momentissa säädetäisiin kemikaalia koskevan ilmoituksen, niin sanotun kemikaali-ilmoituksen, tekijän mahdollisuudesta esittää vaatimus siitä, mitkä tiedot tulisi pitää liike- tai ammattisalaisuutena salassa.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin velvollisuudesta tehdä ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, jos hakija tai ilmoituksen tekijä saattaa itse julkiseksi aikaisemmin salassa pidettyjä tietoja.

57 §. Kemikaalia koskevan liike- ja ammattisalaisuuden rajausta. Ehdotettua pykälässä

säädetäisiin nykyistä lakia vastaavasti, mitä tietoja ei kemikaalia koskevan ilmoituksen tekijän 56 §:ssä tarkoitettua vaatimuksesta riippumatta ole pidettävä liike- tai ammattisalaisuutena. Pykälän 1 momentin tietoja ei tule asettaa saataville yleisen tietoverkon avulla, jos Euroopan kemikaalivirasto on rajoittanut tietojen saatavuutta sen mukaan, mitä REACH-asetuksen 119 artiklan 2 kohdassa säädetään. Kyseisen REACH-asetuksen artiklan mukaisesti Euroopan kemikaalivirasto voi hyväksyä perustelut sille, miksi tällainen julkaiseminen voisi haitata rekisteröijän tai jonkin toisen asianomaisen kaupallisia etuja, ja pykälässä säädetäisiin vastaava luottamuksellisuuden suoja myös kansallisen toiminnan osalta.

58 §. Biosidivalmistetta koskevan liike- ja ammattisalaisuuden rajausta. Pykälän mukaisesti liike- ja ammattisalaisuuden rajausta sovellettaisiin luvussa 5 tarkoitettuihin biosidivalmisteisiin. Pykälässä säädetäisiin, mitkä biosidivalmisteita koskevat tiedot eivät missään tapauksessa voisi olla salassapidettäviä. Säännös vastaa biosididirektiivin 19 artiklan 3 kohdan määräyksiä.

9 luku Rangaistussäännökset

59 §. Kemikaalirikkomus. Pykälässä ehdotetaan säädetäväksi rangaistaviksi kemikaalirikkomuksena eräiden tämän lain joko EU-asetusten kansallista täytäntöönpanoa edellyttäneiden kansallisten tai puhtaasti kansallisten säännösten, joita ei ole ylikansallisessa komission ja EU:n jäsenmaiden viranomaisten välisessä tietojenvaihtomenettelyssä hyväksytty EU-oikeuden mukaisiksi sekä lain soveltamisalaan kuuluvien REACH-asetuksen, CLP-asetuksen, biosidiasetuksen, PIC-asetuksen, POP-asetuksen, pesuaineasetuksen ja elohopean vientikieltoasetuksen velvoitteiden rikkomisesta tai noudattamatta jättämisestä. Suurin osa ehdotettujen tekojen tunnusmerkistöistä koskee mainituissa EU-asetuksissa säädettyjä toiminnanharjoittajan velvoitteita. Rangaistusuhan EU-oikeuden vastaisista teoista on oltava riittävän tehokas ja sen tulee vaikuttaa ennaltaehkäisevästi, mutta sen on oltava myös oikeasuhtainen teon vakavuuteen nähden. Kemikaalirikko-

muksesta voitaisiin tuomita sakkorangaistukseen.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi 20 ja 21 §:ssä tarkoitettujen kielivaatimusta koskevien velvoitteiden ja markkinointia koskevan kiellon laiminlyönti, ja 2 kohdassa 22 §:ssä tarkoitettujen tietojen toimittamisvelvollisuutta koskevan velvoitteen laiminlyönti. Sellaisen toiminnanharjoittajan, joka vastaa REACH-asetuksen 31 artiklassa tarkoitettua kemikaalin saattamisesta markkinoille tai käyttöön Suomessa, on tehtävä 22 §:n mukainen kemikaali-ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Lisäksi toiminnanharjoittajan tulee ilmoittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tiedot markkinoille tai käyttöön saattamiensa kemikaalien määrästä. Momentin 3 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi kemikaalirikkomuksena 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua maahanvienti-ilmoituksen laiminlyönti. Maahanvienti-ilmoitus edellytetään tehtäväksi vaarallisten kemikaalien ja torjunta-aineiden maastavientiä koskevan Rotterdamin yleissopimuksen nojalla. Suomen ympäristökeskus on maastavienti-ilmoitusten toimivaltainen viranomainen. Kyseessä on niin sanottu ennakkosuostumuksen menettely. Momentin 4 kohdassa ehdotetaan rangaistavaksi lain 27 §:ssä tarkoitettua hyväksymisen hakemisen tai 34 §:ssä tarkoitettua luvan hakemisen tai ilmoituksen tekemisen laiminlyönti. Pykälän 1 momentin 5 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi lain 35 §:ssä tarkoitettu biosidivalmisteiden käyttöohjeiden vastainen käyttö. Biosidivalmisteiden hyväksymisen yhteydessä vahvistettavien käyttöohjeiden noudattaminen on edellytys valmiin turvalliselle käytölle terveyden- ja ympäristönsuojelun näkökulmasta. Momentin 6 kohdassa ehdotetaan rangaistavaksi 36 §:ssä tarkoitettujen näytteiden toimittamisen laiminlyönti. Biosidiasetuksen mukaan näytteitä pakkauksista, merkinnöistä ja ohjelehtisistä voidaan pyytää luvanhaltijoilta, jotta voidaan varmistua niiden asianmukaisuudesta. Momentin 7 kohdan mukaan säädettäisiin rangaistavaksi 40, 43 ja 44 §:ssä säädettyjen toiminnanharjoittajan velvollisuuksien laiminlyönti säädettäisiin rangaistavaksi. Rangaistavaksi ehdotettavat teot rinnastuvat ympäristönsuojelulain rangaistussäännöksessä

rangaistaviksi säädettyihin ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä tai viranomaisen määräyksen rikkomista koskeviin tekoihin. Ehdotetussa momentissa rangaistukset on numeroitu kemikaalilain pykäläviittausten mukaisessa nousevassa järjestyksessä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi REACH-asetuksen tiettyjen velvoitteiden rikkominen rangaistavaksi kemikaalirikkomuksena. Nämä velvoitteet ovat 5—7, 9, 11 ja 17—19 artiklan mukaiset rekisteröinti- ja ilmoitusvelvollisuudet Euroopan kemikaalivirastolle, 14 artiklan rikkomisen lisäksi 37—39 artiklan mukaiset kemikaalien turvallisuusarviointi-, raportointi-, soveltamis- ja tiedottamisvelvollisuudet, 22, 24, 40, 41, 46 sekä 66 artiklassa tarkoitettujen tietojen toimittamisvelvollisuus Euroopan kemikaalivirastolle. Yksittäiset REACH-asetuksen artikkelit, joiden rikkominen ehdotetun pykälän mukaan säädettäisiin rangaistavaksi kemikaalirikkomuksena, ovat 31 artiklan velvollisuus, joka koskee käyttöturvallisuustiedotetta ja siltä edellytettävien tietojen toimittamista vastaanottajalle, 32 artiklan mukaista ainetta tai seosta koskeva tiedottamisvelvollisuus, 33 ja 34 artiklan tiedottamisvelvollisuus, 35 artiklan mukainen työnantajan tiedonantovelvollisuus, 36 artiklan mukainen velvollisuus säilyttää tietoja tai toimittaa niitä toimivaltaiselle viranomaiselle tai Euroopan kemikaalivirastolle, 49 artiklassa tarkoitettujen lisätietojen toimittaminen toimivaltaiselle viranomaiselle, 56 artiklan mukainen markkinoille saattamista tai käyttöä koskeva kielto ilman Euroopan kemikaaliviraston kyseiselle aineelle myöntämää nimenomaista lupaa, 65 artiklan mukaisen lupanumeron merkintöihin lisäämisen velvollisuus taikka 67 artiklan mukaisen ainetta sellaisenaan, seoksessa tai esineessä koskevan liitteessä XVII säädetyin rajoituksen noudattamatta jättäminen. Ehdotetussa momentissa rangaistukset on numeroitu REACH-asetuksen artiklaviittausten mukaisessa nousevassa järjestyksessä. Ehdotetun pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi kemikaalirikkomuksena CLP-asetuksen 4 artiklassa sekä II—IV osastossa tarkoitettuja luokitusta, merkintöjä ja pakkaamista koskevien velvoitteiden, 40 artiklassa tarkoitettujen ainetta koskevien tietojen ilmoittamisvelvollisuuden

Euroopan kemikaalivirastolle sekä 49 artiklassa tarkoitettua velvollisuutta säilyttää tietoja tai toimittaa niitä toimivaltaiselle viranomaiselle, valvontaviranomaiselle tai Euroopan kemikaalivirastolle, rikkominen. Ehdotetussa momentissa rangaistukset on numeroitu CLP-asetukseen artiklaviittausten mukaisessa nousevassa järjestyksessä.

Ehdotetun pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi biosidiasetuksen tiettyjen velvoitteiden rikkominen rangaistavaksi kemikaalirikkomuksena. Nämä velvoitteet ovat 17 tai 27 artiklan mukaiset lupa- tai ilmoitusvelvollisuudet ja 89, 93, 94 sekä 95 artiklan säännökset biosidivalmisteiden markkinoilla saataville asettamisesta tai käytön lopettamisesta, 17 artiklan mukainen velvollisuus käyttää biosidivalmistetta lupaehtojen sekä pakkaus- ja merkintävaatimusten mukaisesti, 47 ja 56 artiklan mukaiset kirjanpito- tai ilmoittamisvelvollisuudet, 58 artiklan mukaiset biosidivalmisteilla käsiteltyjen esineiden markkinoille saattamiseen, merkitsemiseen tai tietojen toimittamiseen liittyvät velvollisuudet, 65 ja 68 artiklan mukaiset kirjanpito- tai raportointivelvollisuudet, 69 artiklan mukaiset luokitusta, merkintöjä ja pakkaamista koskevat velvoitteet sekä 72 artiklan mukaiset mainontaa koskevat velvoitteet.

Ehdotetun pykälän 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi kemikaalirikkomuksena eräiden muiden kuin edellä mainittujen EU-asetusten rikkominen tai laiminlyönti. Nämä EU-asetukset ovat pesuaineasetus, PIC-asetus, POP-asetus sekä elohopean vientikieltoasetus. Kemikaalirikkomuksena voitaisiin tuomita rangaistukseen pesuaineasetuksen 3, 4 tai 4 a artiklan säännösten, pesuaineiden ja niiden sisältämien pinta-aktiivisten aineiden markkinoille saattamisen tai 7 artiklan mukaisen rikkominen, testausvaatimuksen taikka 9 artiklan mukaisen tietojen toimittamisvelvollisuuden laiminlyönti, PIC-asetuksen 8, 10, 14 ja 17 artiklan mukaisen velvollisuuden antaa tietoja kemikaalin viennistä tai 16 artiklan mukaisen kauttakulkua koskevien tietojen luovuttamisen rikkominen, 14 artiklassa tarkoitettua vastaanottajamaan tekemän päätöksen tai 15 artiklan mukaisen vientikiellon rikkominen, 19 artiklan mukaisen viitenumeron merkitsemättä jättäminen, POP-asetuksen 3 artik-

lassa tarkoitettua kiellon ja rajoituksen rikkominen taikka 5 artiklan varastoa koskevien määräysten noudattamisen laiminlyönti sekä elohopean vientikieltoasetuksen 1 artiklan mukaisen kemikaalien vientikiellon rikkominen tai 5 artiklan mukaisen kemikaaleja koskevien tietojen toimittamisvelvollisuuden laiminlyönti.

Pykälän 6 momentin mukaan sitä, joka rikko tämän lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä, jolloin asetettu uhkasakko voidaan täytäntöönpanna eli hakea maksuun, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta. Momentti mahdollistaisi niin sanotun kaksoisrangaistuksen kiellon periaatteen toimeenpanon.

Kansallisten ja EU-asetuksessa säädettyjen toiminnanharjoittajan velvoitteiden laiminlyönti- tai rikkomustapaukset hoidettaisiin ensisijaisesti kemikaalilain 46 §:n, jossa säädetään valvontaviranomaisen asettamista kielloista ja määräyksistä sekä 47 §:n, jossa säädetään uhkasakosta, teettämistä ja keskeyttämisuhasta, nojalla. Kriminalisointia käytettäisiin vasta, jos mainittujen pykälien mukaiset kiellot ja rajoitukset, joita voidaan tehostaa 47 §:n mukaisilla pakkokeinoilla, osoittautuisivat tehottomiksi. EU-asetusten velvoitteiden rikkomisesta aiheutuvien rangaistusten tulisi olla tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia teon vakavuuteen nähden.

Kemikaalilain mukaisia rangaistussäännöksiä ei ole juurikaan käytetty, joten niiden merkitys on lähinnä ennalta ehkäisevä.

60 §. Viittaus rikoslakiin. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan rangaistus vastoin tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tehdystä terveysrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan rangaistus vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tehdystä ympäristön turmelemisesta säädetään rikoslain 48 luvun 1—4 §:ssä.

10 luku **Voimaantulo ja siirtymäsäännökset**

61 §. Voimaantulo. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan tämä laki tulee voimaan

1 päivänä syyskuuta 2013 samaan aikaan, kun EU:n uutta biosidiasetusta aletaan soveltaa. Lain 9, 13, 15, 23, 46, 55 ja 59 §, jotka koskevat PIC-asetuksen täytäntöönpanoa, tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä maaliskuuta 2014.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan vuoden 1989 kemikaalilain 5 a §:n 2 momenttia, 42 §:n 1 ja 2 momenttia, 45 §:n 2 ja 3 momenttia, 52 §:n 1 momentin 3 kohtaa ja 56 §:ää sovellettaisiin kuitenkin 28 päivään helmikuuta 2014, jolloin PIC-asetus tulee voimaan. Mainitun lain 17 ja 59 d §:ää sovellettaisiin CLP-asetuksen siirtymäajan loppuun 31 päivään toukokuuta 2015. Nämä pykälät on annettu seosdirektiivin täytäntöönpanemiseksi, ja niiden nojalla on annettu alemmanasteisia säädöksiä. Seosdirektiivi kumoutuu CLP-asetuksella 1 päivänä kesäkuuta 2015. Lisäksi kemikaalilain 27 §:n 2 momenttia sovellettaisiin 31 päivään joulukuuta 2015 saakka, johon mennessä viimeisetkin biosididirektiivin nojalla annetut tehoaineiden hyväksymisdirektiivit on toimeenpantava.

62 §. Vuoden 1989 kemikaalilain nojalla annetut asetukset. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan vuoden 1989 kemikaalilain nojalla annetut seuraavat asetukset jäisivät voimaan:

- 1) kemikaaliasetus (675/1993)
- 2) valtioneuvoston asetus maanpuolustusta koskevista poikkeuksista kemikaalilainsäädännön soveltamisessa (996/2010)
- 3) valtioneuvoston asetus eräiden vaarallisten aineiden, seosten ja esineiden valmistuksen, markkinoille saattamisen ja käytön rajoituksista annetuista REACH-asetuksen XVII liitteen säännöksistä poikkeamisesta (647/2009)
- 4) asetus vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista (59/1999)
- 5) valtioneuvoston päätös otsonikerrosta heikentävistä aineista (262/1998)
- 6) sosiaali- ja terveysministeriön asetus CLP-asetuksen liitteessä VI tarkoitetuista kemikaaleista (5/2010)
- 7) sosiaali- ja terveysministeriön asetus kemikaaleja koskevien tietojen toimittamisesta (553/2008),

8) sosiaali- ja terveysministeriön asetus vaarallisiksi luokiteltujen kemikaalien määrätietojen toimittamisesta (1155/2011)

9) asetus kemikaalineuvottelukunnasta (622/1990)

10) asetus vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista puolustusvoimissa (78/1996)

11) asetus kemikaalilain valvontaviranomaisista puolustusvoimissa (469/1992),

12) valtioneuvoston asetus biosidivalmisteista (466/2000),

13) sosiaali- ja terveysministeriön asetus biosidivalmisteiden pakkaamisesta ja merkinnöistä (422/2000),

14) ympäristöministeriön asetus biosidivalmisteita ja niiden tehoaineita koskevista hakemuksista ja ilmoituksista (467/2000), ja

15) ympäristöministeriön asetus biosidivalmisteen hyväksymisen tai rekisteröinnin hakemisesta, markkinoilta poistamisesta ja erityisehdoista (20/2008).

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan vuoden 1989 kemikaalilain nojalla annetut seuraavat asetukset jäisivät kuitenkin voimaan 31 päivään toukokuuta 2015 saakka:

1) sosiaali- ja terveysministeriön asetus vaarallisen kemikaalin päällyksen turvasulkimesta ja näkövammaisille tarkoitettusta vaaratunnuksesta (414/2011)

2) sosiaali- ja terveysministeriön asetus kemikaalien luokitusperusteista ja merkintöjen tekemisestä (807/2001).

Näitä säännöksiä sovellettaisiin CLP-asetuksen siirtymäajan loppuun 1 päivään kesäkuuta 2015.

63 §. Siirtymäsäännökset. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleet asiat käsiteltäisiin lain voimaan tullessa voimassa olevien säännösten mukaisesti, jollei biosidiasetuksen 91 artiklasta muuta johdu.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan tämän lain 38 §:ssä tarkoitettuja valmisteita käyttävien henkilöiden olisi todennettava pätevyytensä mainitun lainkohdan mukaisesti viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016. Lain 44 §:n mukainen ilmoitusvelvollisuus koskee myös jo alalla toimivia yrityksiä, joiden on tehtävä ilmoitukset viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016. Tuholaiсторjujan pätevyys sekä pätevyyden osoittaminen, eri-

tyistutkinnon suorittaminen ja tuholaiistorjuntayritysten rekisteröityminen olisivat kokonaan uusia vaatimuksia, joille olisi annettava riittävän pitkä siirtymäaika. Siirtymäaika tarvittaisiin, jotta koulutuksen ja tutkinnon järjestäjät, niiden suorittajat ja Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ehtisivät sopeuttaa toimintansa lain edellyttämiin uusiin velvoitteisiin.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa tehty biosidivalmisteiden hyväksyntää koskevat päätökset olisivat voimassa päätöksessä määritellyn ajan, jollei biosidiasetuksesta muuta johdu.

1.2 Laki rikoslain 44 luvun 1 §:n ja 48 luvun 1 §:n muuttamisesta

44 luku Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista

1 §. Terveysrikos. Terveysrikoksen tunnusmerkistöön lisättäisiin pykälän 1 momentin 3 kohdassa viittaus uuteen biosidiasetukseen ja 6 kohdassa viittaus kemikaaliturvallisuuksiin. Viittaus biosidiasetukseen mahdollistaisi törkeiden tekojen rangaistavuuden kemikaalilain sijasta rikoslailla. Tällöin sakkorangaistuksen ohella olisi mahdollisuus tuomita myös vapausrangaistus.

48 luku Ympäristörikoksista

1 §. Ympäristön turmeleminen. Ympäristön turmelemista koskevan rikoksen tunnusmerkistöön lisättäisiin pykälän 1 momentin 2 kohdassa viite kemikaaliturvallisuuksiin ja biosidiasetukseen, ja pykälän 1 momentin 3 kohdassa PIC-asetukseen. Biosidiasetusta ja PIC-asetusta koskevat viittaukset mahdollistaisivat törkeiden tekojen rangaistavuuden kemikaalilain sijasta rikoslailla. Tällöin sakkorangaistuksen ohella olisi mahdollisuus tuomita myös vapausrangaistus.

Tämä laki tulisi voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013.

1.3 Laki terveydenhuoltolain 21 §:n muuttamisesta

21 §. Ympäristöterveydenhuolto. Terveidenhuoltolakia esitetään muutettavaksi siten,

että ympäristöterveydenhuoltoa koskevasta 21 §:stä poistettaisiin viite kemikaalilakiin. Muutoksen myötä kemikaalien markkinavalvontaa ei enää kuuluisi kunnan ympäristöterveydenhuollon tehtäviin eikä kunta enää tuottaisi vastaavia palveluita. Lisäksi 21 §:ssä muutetaan nykyinen viittaus kumottuun kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettuun laki (75/2004) viittaukseksi uuteen kuluttajaturvallisuuslakiin (920/2011).

Tämä laki tulisi voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013.

1.4 Laki terveydensuojelulain 3 ja 21 §:n muuttamisesta

3 §. Suhde eräisiin säädöksiin. Pykälässä muutettaisiin viittaus kemikaalilakiin (744/1989) viittaukseksi tässä esityksessä ehdotettuun uuteen kemikaalilakiin.

21 §. Talousvettä koskevat säädökset. Pykälässä säädetään nykyisin, että talousveden desinfiointiaineiden hyväksymisestä säädetään kemikaalilaissa (744/1989). Pykälää esitetään täydennettäväksi siten, että kemikaalilain lisäksi viitattaisiin desinfiointiaineiden hyväksymiseen EU:n biosidiasetuksen mukaisesti.

Tämä laki tulisi voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013.

1.5 Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 4 luvun muuttamisesta

Lain 4 luvun otsikko esitetään muutettavaksi siten, että se vastaa luvun sisältöä. Otsikko olisi Teknisten laitteiden turvallisuuden valvonta.

18 §. Teknisen laitteen luovuttamiskielto. Pykälän otsikossa tuote korvattaisiin käsitteellä tekninen laite. Pykälän 1 momentti koskisi konetta, työvälinettä, henkilönsuojainta tai muuta teknistä laitetta.

19 §. Teknisen laitteen markkinoilta ja käytöstä poistaminen. Pykälän otsikkoon lisättäisiin käsite tekninen laite ja pykälässä tuote korvattaisiin käsitteellä tekninen laite.

19 a §. Teknisen laitteen hävittäminen. Pykälän otsikossa ja pykälässä tuote korvattaisiin käsitteellä tekninen laite.

20 §. Tiedottaminen ja tehosteet. Pykälässä tuote korvattaisiin käsitteellä tekninen laite.

21 §. Teknisen laitteen tutkiminen ja kustannusten korvaaminen. Pykälän otsikossa ja pykälässä tuote korvattaisiin käsitteellä tekninen laite.

Tämä laki tulisi voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013.

2 Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksenantovaltuudet

Ehdotettavassa kemikaalilaissa esitetään annettavaksi 3 §:n 1 ja 2 momentissa asetuksenantovaltuudet säätää maanpuolustuksen kannalta välttämättömiä poikkeuksia koskevista kansallisista menettelyistä tämän lain, REACH-asetuksen ja CLP-asetuksen velvoitteiden noudattamisesta. REACH-asetuksen 2 artiklan 3 kohdan nojalla jäsenvaltio voi sallia vapautuksen REACH-asetuksen noudattamisesta tietyissä erityisissä tapauksissa. CLP-asetuksen 1 artiklan 4 kohdassa on tätä koskeva vastaava poikkeamismahdollisuus. Käytännössä tällainen poikkeus voisi tulla kysymykseen, jos kemikaalilain, REACH-asetuksen tai CLP-asetuksen noudattaminen ei maanpuolustuksen luonteen, tarkoituksen tai erityistehtävien vuoksi olisi mahdollista, tai jos maan keskeisten turvallisuusasetusten vuoksi olisi pidettävä tavanomaista tiukemmin salassa tietoja, jotka kemikaalilain, REACH-asetuksen tai CLP-asetuksen mukaan on toimitettava esimerkiksi Euroopan kemikaalivirastolle. Poikkeusten välttämättömyys tarkoittaa sitä, että poikkeusten tulisi koskea vain niitä toimintoja ja niitä aineita, seoksia tai esineitä, joilla on merkitystä maanpuolustuksen kannalta. Poikkeusta säädettäessä olisi varmistettava puolustushallinnon oma valvonta sekä huolehdittava riskinhallintakeinoista, joilla poikkeusten haitalliset terveys- ja ympäristövaikutukset pyrittäisiin minimoimaan. Edellä todetun perusteella valtioneuvoston asetuksenantovaltuus kansallisista menettelyistä, joilla voitaisiin poiketa REACH- tai CLP-asetuksen säännöksistä, ehdotetaan rajattavaksi seuraaviin tilanteisiin: 1) tiedottaminen toimitusketjussa sekä jatkokäyttäjän velvollisuudet; 2) REACH-

asetuksen mukaiset lupamenettelyt; 3) CLP-asetuksen mukaiset luokitukset, merkinnät ja ilmoitukset; sekä 4) tietojen luovuttaminen valvontaviranomaiselle.

Ehdotettavan kemikaalilain 4 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää poikkeuksia REACH-asetuksen 67 artiklassa tarkoitettuja vaarallisia aineita, seoksia ja esineitä koskevien rajoitusten noudattamisesta sen mukaan kuin REACH-asetuksen XVII liitteessä säädetään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa terveyden ja ympäristön suojelemiseksi tarpeellisia säännöksiä liitteessä mainittujen kemikaalien aiheuttamien terveys- ja ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

Ehdotettavassa kemikaalilaissa esitetään annettavaksi asetuksenantovaltuudet valtioneuvostolle lain 17 §:n 5 momentissa, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetuista Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekistereistä, sekä lain 18 §:ssä, jonka mukaan kemikaaliviraston kokoonpanosta ja tehtävistä annettaisiin tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella. Ehdotettavan kemikaalilain 23 §:n 1 momentin mukaan sen, joka vie kemikaalia Euroopan talousalueelta, on tehtävä ilmoitus ja menettävä muutoin siten kuin siitä säädetään PIC-asetuksessa. Lainkohdan 2 momentin mukaan sen, joka vie kemikaalia Euroopan talousalueelta, on tehtävä ilmoitus Suomen ympäristökeskukselle Rotterdamin yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvan muun kuin 1 momentissa tarkoitettujen asetuksen liitteessä I mainitun kemikaalin viennistä. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset mainituista kemikaaleista sekä muista Rotterdamin yleissopimuksen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisista seikoista, jotka koskevat ilmoituksen sisältöä, käsitelyä ja sen johdosta tehtäviä muita toimia. Ehdotettavan lain 25 §:ssä valtioneuvostolle annettaisiin valtuus antaa tarkempia säännöksiä terveydelle vaarallisen tai muutoin terveydelle haittaa aiheuttavan kemikaalin vähittäismyynnin edellytyksistä.

Ehdotettavan kemikaalilain 5 luvussa säädetään kansallisista biosidien hyväksymismenettelyistä. Lain 30 §:n 3 momentin mukaan tarkempia säännöksiä hyväksymispää-

töksestä ja siihen liitettävistä ehdoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Lain 31 §:n 4 momentin mukaan tarkempia säännöksiä hyväksymisen peruuttamisesta ja sen ehdoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotettavan kemikaalilain 6 luvussa säädetään kansallista täytäntöönpanoa edellyttävistä biosidiasetuksen menettelyistä. Lain 37 §:n 5 momentissa säädettäisiin valtioneuvostolle asetuksenantovaltuus antaa tuholais- torjuntaan tarkoitettujen biosidivalmisteiden käyttöä koskevan koulutuksen toteuttajasta, koulutuksen järjestämisestä ja sen sisällöstä sekä asiakirjojen säilyttämisestä tarkempia säännöksiä. Lain 38 §:n 4 momentissa säädettäisiin valtioneuvostolle asetuksenantovaltuus antaa tarkempia säännöksiä tuholais- torjuntaan tarkoitettujen biosidivalmisteiden käyttöä koskevan tutkinnon sisällöstä ja suorittamisesta. Lain 39 §:n 4 momentissa säädettäisiin valtioneuvostolle asetuksenantovaltuus antaa tarkemmat säännökset 38 §:ssä tarkoitettujen tutkinnon vastaanottamisesta ja asiakirjojen säilyttämisestä.

Lain 40 §:n 3 momentissa säädettäisiin valtioneuvostolle asetuksenantovaltuus antaa tarkempia säännöksiä tuholais- torjuntaan tarkoitettujen biosidivalmisteiden käyttöä koskevan tutkinnon suorittaneen henkilön pätevyyden rekisteröinnin peruuttamisesta. Lain 41 §:n 4 momentin mukaan erityistä vaaraa aiheuttavien biosidivalmisteita koskevan erityistutkinnon tutkintovaatimuksista, 42 §:n 4 momentin mukaan erityistutkinnon järjestämisestä ja 43 §:n 3 momentin mukaan rekisteröinnin peruuttamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Toimivaltaisten ministeriöiden asetuksen- antovaltuudet

Ehdotettavassa kemikaalilaissa esitetään annettavaksi asetuksenantovaltuudet puolustusministeriölle lain 14 §:ssä. Lainkohdan mukaan puolustusvoimat valvoo tämän lain ja Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön noudattamista puolustusvoimien sotilaallisessa toiminnassa tai sen harjoittelussa, maan- puolustuksen kannalta salassa pidettävissä kohteissa sekä kriisinhallintatehtävissä. Tar-

kemmat säännökset valvonnasta annettaisiin puolustusministeriön asetuksella.

Ehdotettavan kemikaalilain 20 §:n 1 momentissa esitetään sosiaali- ja terveysministeriön annettavaksi asetuksenantovaltuus CLP-asetuksen liitteessä VI mainittujen aineiden nimistä.

Ehdotettavan kemikaalilain 22 §:ssä säädetään tietojen toimittamisesta kemikaalista. Lainkohdan 1 momentin mukaan toiminnanharjoittajan on tehtävä kemikaali-ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Lainkohdan 2 momentin mukaan toiminnanharjoittajan tulee lisäksi ilmoittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tiedot markkinoille tai käyttöön saattamiensa kemikaalien määristä. Mainittujen 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen toimittamisesta annetaan tarkemmat säännökset sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Ehdotettavan kemikaalilain 5 luvussa säädetään kansallisista biosidien hyväksymis- menettelyistä. Lain 28 §:n 3 momentissa biosidivalmisteen hyväksymistä koskevassa hakemuksessa on esitettävä hyväksymisen edellytysten arviointia varten tarvittavat tiedot valmisteen terveys- ja ympäristövaikutuksista, tehokkuudesta ja muista ominaisuuksista. Tarkemmat säännökset hakemuksesta ja siihen liitettävistä tiedoista annetaan ympäristöministeriön asetuksella. Lain 34 §:n 3 momentin mukaan tarkemmat säännökset koemennettelyä koskevaan lupa- ja ilmoitusmenettelyyn liittyvistä aikarajoista sekä tietovaatimuksista ja aikarajoista, jotka koskevat koesuunnitelmaa, valmisteen ominaisuuksia, sen ympäristö- ja terveysvaikutuksia, ko- keessa käytettäviä valmistemääriä sekä turvallisen käytön edellyttämiä ohjeita, voidaan antaa ympäristöministeriön asetuksella.

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla olisi toimivalta ohjeiden antamiseen omalla toimialallaan ilman erityistä laissa olevaa valtuutusta (PeVL 6/2003 vp, 20/2004 vp ja 30/2005 vp).

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013 samaan aikaan kun EU:n uutta biosidiasetusta aletaan soveltaa.

4 Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys

Uuden kemikaalilain 8 §:n sekä muiden jäljempänä säädettävien vastaavien pykälien mukaista tarkastusoikeutta on tarkasteltava perustuslain 10 §:ssä turvatus kotirauhan kannalta. Kemikaalilain 6 §:n 7 kohdassa olevan toiminnanharjoittajan määritelmän perusteella kyse on lähinnä ammatti- ja elinkeinotoiminnasta, minkä johdosta tarkastukset kohdistuvat käytännössä ammatti- ja elinkeinotoimintaan käytettäviin tiloihin.

Ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvia toiminnanharjoittajan tiloja ei käytetä pysyvään asumistarkoitukseen. Koska kuitenkin on ajateltavissa, että tila, jossa ammattia tai elinkeinoa harjoitetaan, sijaitsee asuintilojen yhteydessä, perustuslakivaliokunnan vakiintuneen kannan mukaisesti on perusteltua, että lainkohdassa nimenomaisesti suljettaisiin perustuslaillisen kotirauhan piiriin kuuluvat asuintilat tarkastusoikeuden ulkopuolelle. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaisesti perustuslaillinen "kotirauhan piiriin kuuluva tila" tarkoittaa "pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyä tilaa". Perustuslakivaliokunta on pitänyt tärkeänä, että sääntely on täsmällistä ja että asumiseen tarkoitettut tilat suljetaan nimenomaisesti tarkastusten ulkopuolelle (esim. PeVL 18/2006 vp, PeVL 36/2004 vp). Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan kotirauhan piiri kattaa lähtökohtaisesti "kaikenlaiseen pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyt tilat" (PeVL 16/2004 vp). Kemikaalilain 48 §:n 2 momentissa säädetään valvontaviranomaisten oikeudesta tehdä tarkastuksia muualla kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa. Sääntelyllä suljetaan tarkkarajaisesti ja täsmällisesti kotirauhan piiriin kuuluvat asuintilat tarkastusoikeuden ulkopuolelle, joten sääntely ei täten muodostuisi kotirauhan suojan kannalta ongelmalliseksi.

Perustuslain 10 §:n yksityisyyden suojan kannalta on tarkasteltava myös viranomaisten tiedonsaantioikeutta. Kemikaalilain 25 §:n 3 momentissa säädettäisiin tarkkarajaisesti ja täsmällisesti terveydelle vaarallisen kemikaalin vastaanottajan velvollisuudesta antaa apteekkimyynnissä tarvittavat tiedot luovuttajalle kemikaalin vastaanottajasta, käyttäjästä

ja käyttötarkoituksesta. Tietojen antaminen olisi välttämätöntä kansalaisten terveyden edistämiseksi ja terveysriskin minimoimiseksi. Lisäksi säännöksestä käy selkeästi ilmi, mitä tietoja ja missä tarkoituksessa voidaan luovuttaa samoin kuin tietoihin oikeutettujen piiri. (PeVL 60/2010 vp) Henkilötietojen luovutusta koskeva sääntely ei tältä osin olisi kansalaisten yksityiselämän suojan kannalta ongelmallinen. Kemikaalilain 52 §:n 1 momentissa tarkennetaan valvontaviranomaisten tiedonsaantioikeutta "salassapitosäännösten estämättä". Kemikaalilaissa useat säännökset perustuvat periaatteelle, että vaihdettavien tietojen tulee olla tarpeellisia. Henkilötiedoista tiedonsaanti rajoittuu välttämättömiin tietoihin. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä henkilötietojen luovutuksen edellytykseksi on 52 §:n kaltaisissa väljissä sääntely-yhteyksissä muodostunut se, että tietojen tulee olla jossakin tarkoituksessa välttämättömiä (esim. PeVL 17/2007 vp).

Uuden kemikaalilain kemikaalin markkinointia koskeva 21 § on merkityksellinen perustuslain 12 §:ssä turvatus sananvapauden kannalta. Sananvapauden suoja kattaa lähtökohtaisesti myös markkinoinnin ml. mainonnan, ja niihin voidaan kohdistaa pidemmälle meneviä rajoituksia kuin sananvapauden sisällöllisellä ydinalueella olisi mahdollista. Toisaalta myös markkinointia ml. mainontaa koskevan sääntelyn tulee täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset. Ehdotetun rajoituksen taustalla ovat kemikaalien markkinointiin liittyvät kuluttajansuojelulliset ja väestön terveyden edistämiseen tähtäävät perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet. Säännökset eivät estä markkinointia sinänsä, vaan korostavat elinkeinotoiminnan erityisluonne huomioon ottaen perustellusti oikeiden ja riittävien tietojen antamista kemikaalin toimitusketjussa. Sääntelyn oikeasuhtaisuuden näkökulmasta tärkeää on, että lakiehdotuksen 21 §:n nojalla sellainen totuudenvastainen tai harhaanjohtava markkinointi kemikaaleja koskevista riskeistä, mistä voisi aiheutua terveys- tai ympäristöhaittaa, voisi johtaa hallinnollisten pakkokeinojen käyttöön (PeVL 19/2002 vp, PeVL 37/2005 vp, PeVL 54/2006 vp, PeVL 15/2010 vp.).

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on edistettävä väestön terveyttä. Uuden kemikaalilain 25 §:ssä ehdotettua terveyshaittaa aiheuttavien kemikaalien vähittäismyynnin rajoittamista on arvioitava perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten, erityisesti sääntelyn hyväksyttävyyden ja suhteellisuuden kannalta. Rajoituksen tai kiellon edellytyksenä on, ettei terveysvaaraa voida estää elinkeinovapauteen lievemmin puuttuvilla muilla keinoilla. (PeVL 37/2005 vp). Elinkeinonharjoittamisen vapaudesta säädetään perustuslain 18 §:ssä. Terveydelle haittaa aiheuttavalla kemikaalilla tarkoitetaan mainitussa säännöksessä vähittäismyynnissä olevia kemikaaleja, joita voidaan käyttää esimerkiksi impppaukseen tai muuten väärin, ja jotka aiheuttavat terveydelle haittaa, vaikka niitä ei ole varsinaisesti luokiteltu vaaralliseksi aineeksi. Lisäksi Suomessa tapahtuu vuosittain noin 15—40 kuolemantapausta, jotka johtuvat lähinnä metanolipitoisten tuulilasipesunesteiden juomisesta alkoholin korvikkeena. Kemikaalien vähittäismyyntiin kohdistuvalla olosuherajauksella pyrittäisiin ehkäisemään näitä myrkytyksiä sekä ennaltaehkäisemään muiden myrkyllisten kemikaalien vähittäismyyntiä ja siitä aiheutuvia terveyshaittoja. Väestön terveyden edistämisen ja terveysvaarojen ennalta ehkäisyn näkökulmasta rajoituksella on perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet, sillä terveysvaaraa ei ole mahdollista estää elinkeinovapauteen lievemmin puuttuvilla muilla keinoilla.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Ehdotetun kemikaalilain 50 § on merkityksellinen hallintotehtävän antamista yksityiselle koskevan perustuslain 124 §:n kannalta.

Ehdotetun kemikaalilain 50 §:n mukaan valvontaviranomainen voisi käyttää apunaan ulkopuolista asiantuntijaa valvonnan kannalta merkityksellisen seikan selvittämisessä. Ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen tarkastustehtävässä voi joissakin tapauksissa olla esimerkiksi valvonnan kohteina oleviin seikkoihin liittyvien ammatillisten ja teknisten erityispiirteiden vuoksi tarkoituksenmukaista. Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovellettaisiin ilman nimenomaista mainintaakin hallinnon yleislakeja (muun muassa hallintolaki, kielilaki ja julkisuuslaki) ja tarkastaja toimisi virkavastuulla. Ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen ei täten olisi ongelmallista perustuslain 124 §:n näkökulmasta. (PeVL 42/2005 vp).

Edellä esitetyn perusteella katsotaan, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Kemikaalilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on terveyden ja ympäristön suojeleminen kemikaalien aiheuttamilta vaaroilta ja haitoilta.

2 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön täytäntöönpanosta sekä eräistä kemikaaleja koskevista kansallisista velvoitteista. Lailla pannaan osaltaan täytäntöön myös tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 765/2008.

Tätä lakia sovelletaan myös sellaisiin biosidivalmisteisiin, joiden teho perustuu pieneliöön.

3 §

Lain soveltaminen puolustushallinnossa

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää välttämättömiä poikkeuksia tämän lain, REACH-asetuksen ja CLP-asetuksen noudattamisesta puolustushallinnon toiminnassa, jos se on maanpuolustuksen kannalta tarpeen.

Poikkeukset voivat koskea:

- 1) tiedottamista toimitusketjussa sekä jatkokäyttäjien velvollisuuksia;
- 2) REACH-asetuksen mukaista lupamenetelyä;
- 3) CLP-asetuksen mukaista luokitusta, merkintöjä ja ilmoituksia;
- 4) tietojen luovuttamista valvontaviranomaisille.

Lisäksi puolustushallinnossa voidaan poiketa tämän lain, REACH-asetuksen ja CLP-asetuksen vaatimuksista, jos viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) säädetyt asiakirjan salassapitoa koskevat edellytykset täyttyvät tai poikkeaminen muutoin on maanpuolustuksen luonteen, tarkoituksen tai erityistehtävien vuoksi välttämätöntä.

Tämän lain ja Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön soveltamisessa puolustushallinnossa on noudatettava riittävää huolellisuutta ja varovaisuutta henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkojen ehkäisemiseksi.

4 §

Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön noudattamista koskevat poikkeukset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää poikkeuksia REACH-asetuksen 67 artiklassa tarkoitettuja vaarallisia aineita, seoksia ja esineitä koskevien rajoitusten noudattamisesta sen mukaan kuin REACH-asetuksen XVII liitteessä säädetään, ja antaa tarpeellisia säännöksiä liitteessä mainittujen kemikaalien

aiheuttamien terveys- ja ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

5 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Kemikaaleista terveydelle ja ympäristölle aiheutuvien sekä kemikaalien fyysikaalisten vaarojen ja haittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta säädetään lisäksi seuraavissa laeissa:

- 1) ympäristönsuojelulaki (86/2000);
- 2) merenkulun ympäristönsuojelulaki (1672/2009);
- 3) jätelaki (646/2011);
- 4) laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005);
- 5) terveydensuojelulaki (763/1994);
- 6) työturvallisuuslaki (738/2002);
- 7) laki kasvinsuojeluaineista (1563/2011);
- 8) laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta (719/1994);
- 9) säteilylaki (592/1991);
- 10) laki kosmetisista valmisteista (22/2005);
- 11) lääkelaki (395/1987);
- 12) laki terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista (629/2010);
- 13) laki lelujen turvallisuudesta (1154/2011);
- 14) huumausainelaki (373/2008).

Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuudesta säädetään kuluttajaturvallisuuksissa (920/2011), siltä osin kuin siitä ei säädetä tässä laissa tai Euroopan unionin kemikaalilainsäädännössä.

6 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan

1) *Euroopan unionin kemikaalilainsäädännöllä* seuraavia EU:n asetuksia ja näiden nojalla annettuja säädöksiä:

a) kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o

1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006, jäljempänä *REACH-asetus*;

b) aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1272/2008, jäljempänä *CLP-asetus*;

c) biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 528/2012, jäljempänä *biosidiaseetus*;

d) pesuaineista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 648/2004, jäljempänä *pesuaineasetus*;

e) vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 649/2012, jäljempänä *PIC-asetus*;

f) pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 850/2004, jäljempänä *POP-asetus* ja

g) metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisuudesta varastoinnista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1102/2008, jäljempänä *elohopean vientikieltoasetus*;

2) *kemikaalilla* aineita ja seoksia siten kuin ne määritellään REACH-asetuksessa ja CLP-asetuksessa;

3) *esineellä* esinettä siten kuin se määritellään REACH-asetuksessa;

4) *käsitellyllä esineellä* käsiteltyä esinettä siten kuin se määritellään biosidiasetuksessa;

5) vaarallisella kemikaalilla ainetta tai seosta, joka tulee luokitella tai merkitä CLP-asetuksen mukaisesti tai josta on toimitettava käyttöturvallisuustiedote REACH-asetuksen mukaisesti;

6) *biosidivalmisteella* biosidiasetuksen ja 5 luvun mukaista biosidivalmistetta;

7) *toiminnanharjoittajalla* sitä, joka valmistaa, tuo maahan, saattaa markkinoille, vie

maasta, varastoi, pakkaa, jakelee, tai muulla tässä laissa tai Euroopan unionin kemikaalilainsäädännössä tarkoitettulla tavalla käyttää kemikaalia.

2 luku

Valvontaviranomaiset ja niiden tehtävät

7 §

Ministeriöt

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen sekä lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista koskevan valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluvat:

1) sosiaali- ja terveysministeriölle kemikaaleista terveydelle aiheutuvien ja kemikaalien fysikaalisten vaarojen ja haittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta, sekä

2) ympäristöministeriölle kemikaaleista ympäristölle aiheutuvien vaarojen ja haittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta.

8 §

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtävänä on tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, REACH-asetuksen, CLP-asetuksen, pesuaineasetuksen, biosidiasetuksen sekä POP-asetuksen 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen tuotantoa ja markkinoille saattamista koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamista koskeva valvonta, jollei tässä laissa toisin säädetä.

9 §

Suomen ympäristökeskus

Suomen ympäristökeskus valvoo 23 §:n ja sen nojalla annettujen säännösten, POP- ja PIC-asetuksen sekä kansainvälisen kaupan kohteina olevia tiettyjä vaarallisia kemikaaleja ja torjunta-aineita koskevan ilmoitetun ennakkosuostumuksen menettelystä tehdyn Rotterdamin yleissopimuksen (Sops

107/2004), jäljempänä *Rotterdamin yleissopimus*, noudattamista, jollei muualla laissa toisin säädetä.

10 §

Työsuojeluviranomainen

Työsuojeluviranomainen valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön noudattamista sellaisessa työssä, jossa työnantaja on velvollinen noudattamaan työturvallisuuslakia.

Jos työsuojeluviranomainen havaitsee valvonnan yhteydessä, että tämän lain tai Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön säännöksiä on todennäköisesti rikottu, sen on ilmoitettava siitä asianomaiselle valvontaviranomaiselle. Jos rikkomus koskee kemikaalin markkinoille tai käyttöön saattamista, työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa (44/2006) tarkoitettu tarkastaja voi antaa mainitun lain 18 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua väliaikaisen kiellon.

Sen lisäksi, mitä 52 §:ssä säädetään tiedonsaannista ja salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta, työsuojeluviranomaisen valvonta- ja tarkastustoimintaan sovelletaan työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettua lakia.

11 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat

1) tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista;

2) biosidiasetuksen 17 artiklassa tai tämän lain 30 §:ssä tarkoitettussa hyväksymispäätöksessä biosidivalmisteen käytölle asetettujen ehtojen ja edellytysten noudattamista;

3) POP-asetuksen aineen käyttöä koskevien 3 ja 4 artiklan noudattamista;

4) REACH-asetuksen aineen käytön olosuhteita ja turvallisuustoimia koskevan 14 ja 37 artiklan, luvanvaraisten aineiden käyttöä

koskevan VII osaston ja aineen rajoituksia koskevan 67 artiklan säännösten noudattamista

ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen valvonnassa siltä osin, kun valvonta koskee toiminnanharjoittajan velvoitetta huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ohjaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaista I momentissa tarkoitettussa valvonnassa.

12 §

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus valvoo, että tutkimustoiminnassa noudatetaan hyvää laboratoriokäytäntöä sen mukaan kuin siitä säädetään 24 §:ssä sekä Euroopan unionin kemikaalilainsäädännössä.

13 §

Tulli

Tulli valvoo kemikaalien ja niitä sisältävien esineiden maahantuontia, maastavientiä ja kauttakulkua koskevan Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön sekä tämän lain biosidivalmisteita koskevien säännösten noudattamista biosidivalmisteiden maahantuonnin, maastaviennin ja kauttakulun yhteydessä.

Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön noudattamisen valvonnassa Tullin tehtävänä on erityisesti valvoa, että:

1) REACH-asetuksen II osastossa tarkoitettut rekisteröinnit ja ilmoitukset on tehty tuotaessa aineita ja niitä sisältäviä seoksia ja esineitä;

2) REACH-asetuksen VII osastossa tarkoitettu lupa on annettu tuotaessa luvanvaraisia aineita ja niitä sisältäviä seoksia;

3) REACH-asetuksen 67 artiklassa tarkoitettuja rajoituksia noudatetaan tuotaessa aineita ja niitä sisältäviä seoksia ja esineitä;

4) POP-asetuksessa tarkoitettuja kieltoja ja rajoituksia noudatetaan tuotaessa asetuksen liitteissä I ja II tarkoitettuja aineita;

5) PIC-asetuksen liitteessä I tarkoitettujen kemikaalien ja niitä sisältävien esineiden tuontia ja vientiä koskevia velvoitteita sekä liitteessä V tarkoitettujen kemikaalien ja esineiden vientikieltoa noudatetaan;

6) elohopean vientikieltoasetuksen 1 artiklan mukaista vientikieltoa noudatetaan;

7) biosidiasetuksen velvoitteita biosidivalmisteiden hyväksymisestä ja käsiteltyjen esineiden tuonnista noudatetaan.

Kun tavaraerä saapuu Suomeen Euroopan unionin jäsenmaasta, Tulli valvoo REACH-asetuksen liitteen XVII mukaisten rajoitusten sekä biosidiasetuksen ja tämän lain mukaisen biosidivalmisteiden hyväksymistä ja käsiteltyjen esineiden tuontia koskevien velvoitteiden noudattamista.

Valvonnassa noudatetaan tullilakia (1466/1994), jollei tässä laissa toisin säädetä.

14 §

Puolustusvoimat

Puolustusvoimat valvoo tämän lain ja Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön noudattamista puolustusvoimien sotilaallisessa toiminnassa tai sen harjoittelussa, maanpuolustuksen kannalta salassa pidettävissä kohteissa sekä kriisinhallintatehtävissä. Tarkeimmat säännökset valvonnasta annetaan puolustusministeriön asetuksella.

3 luku

Muut viranomaistehtävät

15 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii REACH-asetuksen 121 artiklassa, CLP-asetuksen 43 artiklassa, biosidiasetuksen 81 artiklassa ja pesuaineasetuksen 8 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena sekä CLP-asetuksen 45 artiklassa tarkoitettuna nimettynä elimenä.

Suomen ympäristökeskus toimii POP-asetuksen 15 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena sekä PIC-asetuksen

4 artiklan mukaisena nimettynä kansallisena viranomaisena. Suomen ympäristökeskus toimii lisäksi Rotterdamin yleissopimuksessa tarkoitettuna nimettynä kansallisena viranomaisena, jollei PIC-asetuksesta muuta johdu.

16 §

Kansallinen neuvontapalvelu

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto järjestää kansallisen neuvontapalvelun REACH-asetuksen 124 artiklan, CLP-asetuksen 44 artiklan sekä biosidiasetuksen 81 artiklan mukaisen neuvonnan antamiseksi valmistajille, maahantuojille, jatkokäyttäjille, jakelijoille ja muille asianosaisille.

17 §

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekisterit

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitää rekistereitä sille tämän lain mukaan tehtävistä ilmoituksista, tekemistään biosidivalmisteiden hyväksymispäätöksistä, biosidivalmisteisiin liittyvän pätevyyden ja erityistutkinnon suorittaneista henkilöistä sekä rekisteröidyistä biosidivalmisteilla tuholaiistorjuntaa tekevästä yrityksistä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa on seuraavat mukaiset rekisterit:

- 1) kemikaalituoterekisteri, joka sisältää 22 §:ssä tarkoitettut tiedot;
- 2) kemikaalituoterekisterin CLP-asetuksen 45 artiklan mukaiset tiedot;
- 3) biosidirekisteri, joka sisältää tiedot tämän lain ja biosidiasetuksen mukaisesti hyväksytyistä biosidivalmisteista;
- 4) tutkinto- ja yritysrekisteri, joka sisältää tiedot biosidivalmisteisiin liittyvän 38 §:ssä tarkoitetun tutkinnon ja 41 §:ssä tarkoitetun erityistutkinnon suorittaneista henkilöistä sekä 43 §:n mukaisesti rekisteröidyistä biosidivalmisteilla tuholaiistorjuntaa tekevästä yrityksestä ja vastuuhenkilöistä.

Rekistereistä saa antaa muita kuin 56 §:n mukaisesti salassa pidettäviä tietoja jäljennöksinä ja yleisen tietoverkon kautta, lukuun ottamatta 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja CLP-asetuksen 45 artiklan mukaisia tieto-

ja. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto saa välittää nämä tiedot Myrkytystietokeskukselle myrkytysten hoito-ohjeiden antamista varten.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekistereihin voidaan tallentaa myös muita tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista koskevan valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetuista rekistereistä ja niiden käytöstä.

18 §

Kemikaalineuvottelukunta

Valtioneuvosto voi asettaa sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä kolmeksi vuodeksi kerrallaan kemikaalineuvottelukunnan, jonka tehtävänä on edistää viranomaisten, keskeisten järjestöjen ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä kemikaalirikien hallinnassa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävistä.

4 luku

Toimintaa ohjaavat yleiset periaatteet ja toiminnanharjoittajan velvollisuudet

19 §

Toimintaa ohjaavat yleiset periaatteet

Sen lisäksi, mitä EU:n kemikaalilainsäädännössä säädetään, toiminnassa, jossa käytetään kemikaaleja, on periaatteena, että:

1) toiminnassa ollaan riittävästi selvillä kemikaalin terveys- ja ympäristövaikutuksista sekä kemikaalin myyntiä koskevista edellytyksistä;

2) terveys- ja ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi noudatetaan riittävää huolellisuutta ja varovaisuutta kemikaalin määrä ja vaarallisuus huomioon ottaen;

3) kemikaaleista aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi valitaan, silloin kun se on kohtuudella mahdollista, käyttöön olemassa ole-

vista kemikaaleista tai menetelmistä se, josta aiheutuu vähiten vaaraa.

20 §

Kemikaalia koskevien tietojen kielivaatimus

Biosidivalmisteen, kasvinsuojeluaineista annetun lain mukaisen kasvinsuojeluaineen sekä vaarallisen kemikaalin merkinnät on kirjoitettava suomeksi ja ruotsiksi. CLP-asetuksen liitteessä VI mainittujen aineiden nimistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

REACH-asetuksen 31 artiklan mukainen käyttöturvallisuustiedote on toimitettava kemikaalin vastaanottajalle tämän valinnan mukaisesti joko suomen- tai ruotsinkielisenä taikka näillä molemmilla kielillä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi edellyttää biosidivalmisteen luvan hakijalta toimitettavaksi tiedot suomen tai ruotsin kielellä sen mukaan kuin biosidiasetuksen 33 artiklan 1 kohdassa, 34 artiklan 2 kohdassa tai 53 artiklan 4 kohdassa säädetään.

21 §

Kemikaalien markkinointi

Sen lisäksi, mitä EU:n kemikaalilainsäädännössä säädetään markkinoinnista, merkinnöistä ja pakkaamisesta, kemikaaleja koskevassa markkinoinnissa ei saa viitata kemikaaliin tavalla, joka on harhaanjohtava tai totuudenvastainen kemikaalista ihmisten terveydelle tai ympäristölle aiheutuvien riskien osalta.

Luvussa 5 tarkoitettujen biosidivalmisteiden markkinointiin sovelletaan lisäksi mitä biosidiasetuksen 72 artiklassa säädetään.

22 §

Tietojen toimittaminen kemikaalista

Toiminnanharjoittajan, joka vastaa vaarallisen kemikaalin saattamisesta markkinoille tai käyttöön Suomessa, on toimitettava tiedot

kemikaalista Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun toiminnanharjoittajan sekä 30 §:n mukaisen hyväksymispäätöksen saaneen toiminnanharjoittajan tulee lisäksi ilmoittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tiedot markkinoille tai käyttöön saattamiensa biosidivalmisteiden ja vaarallisten kemikaalien määristä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen toimittamisesta annetaan tarkempia säännöksiä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

23 §

Maastavientiä koskeva ilmoitus

Sen, joka vie kemikaalia Euroopan talousalueelta, on tehtävä ilmoitus ja meneteltävä muutoin siten kuin siitä säädetään PIC-asetuksessa. Sen, joka vie kemikaalia Euroopan talousalueelta, on tehtävä ilmoitus Suomen ympäristökeskukselle Rotterdamin yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvan muun kuin PIC-asetuksen liitteessä I mainitun kemikaalin viennistä. Suomen ympäristökeskus välittää ilmoituksen Rotterdamin yleissopimuksen mukaisesti vastaanottajamaan viranomaiselle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetuista kemikaaleista sekä niiden viennin valvonnasta sekä vientiä koskevan ilmoituksen sisällöstä, käsittelystä, ajoituksesta ja voimassaolosta.

24 §

Testauslaboratoriot

Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön edellyttämän, viranomaisille toimitetun kemikaalien terveys- ja ympäristövaikutuksia koskevan tutkimuksen tulee olla tehty laboratoriossa, joka täyttää hyvän laboratoriokäytännön periaatteiden noudattamista kemiallisten aineiden kokeissa ja periaatteiden noudattamisen todentamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2004/10/EY säädetyt

vaatimukset tai joka muutoin noudattaa hyvää laboratoriokäytäntöä.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus hyväksyy laboratorion valtuutetuksi testauslaboratorioksi, mikäli laboratorio osoittaa noudattavansa 1 momentissa mainittua direktiiviä. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus toimivaltuuksiin kemikaalitestejä tekevien laboratorioden hyväksymisessä ja tarkastamisessa sovelletaan, mitä lääkelaisissa (395/1987) säädetään laboratorioden valvonnasta, ehtojen ja rajoitusten asettamisesta hyväksymiselle, hyväksymisen peruuttamisesta, tarkastajan toimivaltuuksista, määräysten antamisesta sekä määräystä koskevasta oikaisuvaatimusmenettelystä.

Valtuutetun testauslaboratorion on ilmoitettava toiminnassaan tapahtuvista oleellisista muutoksista Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuselle.

25 §

Kemikaalin vähittäismyynnin rajoittaminen ja tietojenantovelvollisuus

Kemikaalia ei saa luovuttaa vähittäismyynnistä, jos on ilmeistä, että kemikaalin käytöstä voi aiheutua erityistä vaaraa terveydelle.

Terveydelle vaarallisen kemikaalin vastaanottaja on velvollinen antamaan tarvittavat tiedot luovuttajalle kemikaalin vastaanottajasta, käyttäjästä ja käyttötarkoituksesta.

Siltä osin kuin ainetta ei ole mainittu REACH-asetuksen liitteessä XVII, valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin:

1) vaarallisen tai muutoin terveydelle haittaa aiheuttavan kemikaalin vähittäismyyntiä ja muuta luovuttamista koskevista ikärajoista ja säilyttämiselle asetettavista edellytyksistä;

2) terveydelle vaarallisen kemikaalin ap-teekista luovuttamisen edellytyksistä;

3) terveydelle vaarallisen kemikaalin vastaanottajaa koskevan tietojenantovelvollisuuden toteuttamisesta.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta:

1) ihmisille tai eläimille tarkoitettuihin lääkevalmisteisiin;

2) ampumatarvikkeisiin;

3) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005) tarkoitettuihin räjähteisiin;

4) huumausainelaisissa (373/2008) tarkoitettuihin huumausaineisiin.

5 luku

Biosidivalmisteiden hyväksyminen

26 §

Biosidivalmiste

Biosidivalmisteella tarkoitetaan tässä luvussa:

1) suojauskemikaalia, joka on tarkoitettu puutavaran käsittelyyn suojaamaan sitä haitallisten eliöiden aiheuttamalta pilaantumiselta tai tuholta (*puunsuojakemikaali*) taikka ehkäisemään jäähdytys- ja kiertovesijärjestelmässä haitallisten pieneliöiden kasvun aiheuttamaa limoittumista ja tukkeutumista tai selluloosamassan ja puupitoisen massan suojaamiseen haitallisten eliöiden aiheuttamalta pilaantumiselta ja tuholta (*limantorjuntakemikaali*);

2) kiinnittymisenestovalmistetta, joka on tarkoitettu estämään mikrobien ja kehittyneempien kasvi- ja eläinlajien muodostaman kasvuston tarttumista aluksiin, kalanviljelylaitosten laitteistoihin tai muihin vedessä käytettäviin rakenteisiin (*antifouling-valmiste*);

3) biosidista torjunta-ainetta, joka on tarkoitettu käytettäväksi karpäshävitteenä tai hyönteisten karkoitusaineena, asunnoissa ja karjasuojissa ja varastoissa tai muissa sisätiloissa esiintyvien tuhoeläinten torjuntaan tai muuhun niihin käyttötarkoituksen perusteella rinnastettavaan tarkoitukseen.

27 §

Hyväksyttämiselvöllisuus

Biosidivalmistetta ei saa saattaa markkinoille eikä käyttää ilman valmisteen hyväksymistä, ellei jäljempänä tai biosidiasetuksessa toisin säädetä. Hyväksymisestä päättää Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

28 §

Hyväksymisen hakeminen

Biosidivalmisteen hyväksymistä voi hakea se, joka vastaa biosidivalmisteen ensi kertaa markkinoille saattamisesta Suomessa. Hakijalla on oltava pysyvä toimipaikka Euroopan unionin alueella.

Hyväksymistä voidaan hakea siihen saakka, kunnes tehoaine on hyväksytty biosidiasetuksen mukaisesti.

Hakemuksessa on esitettävä hyväksymisen edellytysten arviointia varten tarvittavat tiedot valmisteen terveys- ja ympäristövaikutuksista, tehokkuudesta ja muista ominaisuuksista. Tarkempia säännöksiä hakemuksesta ja siihen liitettävistä tiedoista annetaan ympäristöministeriön asetuksella.

29 §

Hyväksymisen edellytykset

Biosidivalmiste hyväksytään, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

1) biosidivalmiste sisältää vain sellaisia tehoaineita, jotka on arvioitu tai ovat arvioitavina biosidituotteiden markkinoille saattamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/8/EY 16 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua kymmenvuotisen työohjelman toisesta vaiheesta annetun komission asetuksen 1451/2007/EY nojalla, mutta joita ei vielä ole hyväksytty kyseisen valmisteryhmän osalta;

2) biosidivalmiste ja sillä käsitellyt tuotteet tai sen käytöstä aiheutuvat jäämät eivät valmistetta hyväksymisen ehtojen mukaan käytettäessä aiheuta ilmeistä haittaa terveydelle tai ympäristölle;

3) biosidivalmiste on riittävän tehokas ja käyttötarkoitukseensa sopiva;

4) käytettävissä on määritysmenetelmät biosidivalmisteen sisältämille tehoaineille sekä sellaisille valmisteen sisältämille aineille ja käytöstä aiheutuville jäämille, joilla voi olla merkittäviä terveys- tai ympäristövaikutuksia.

Biosidivalmistetta, joka täyttää biosidiasetuksen 19 artiklan 4 kohdan a tai b alakohdassa säädetyt kriteerit myrkyllisyyden tai syö-

pää aiheuttavien, sukusolujen perimää vaurioittavien tai lisääntymiselle vaarallisten ominaisuuksien osalta, ei hyväksytä toimitettavaksi yleiseen kulutukseen.

30 §

Hyväksymispäätös ja biosidivalmisteiden merkinnät

Hyväksyminen annetaan enintään kymmenen vuoden määräajaksi ja se uudistetaan hakemuksesta, jos hyväksymisen edellytykset edelleen täyttyvät.

Biosidivalmisteen hyväksyessään Turvallisuus- ja kemikaalivirasto vahvistaa valmisteen käyttötarkoituksen ja käyttöohjeen. Hyväksymispäätöksessä voidaan määrätä myös biosidivalmisteen luovuttamisen tai käytön rajoittamisesta vain tietyille käyttäjäkunnalle. 38 §:n mukaisen tutkinnon tai 41 §:n mukaisen erityistutkinnon suorittaneille. Lisäksi hyväksymispäätökseen voidaan liittää hyväksymisen edellytysten täyttämiseksi välttämättömiä ehtoja. Hyväksymispäätöksen mukaisesti ajantasaistettu käyttöturvallisuustiedote on tarvittaessa toimitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Tässä luvussa tarkoitettujen biosidivalmisteiden merkintään sovelletaan biosidiasetuksen 69 artiklaa soveltuvin osin.

Tarkempia säännöksiä hyväksymispäätöksestä ja siihen liitettävistä ehdoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

31 §

Hyväksymisen peruuttaminen tai muuttaminen

Biosidivalmisteen hyväksyminen on peruuttettava, jos:

1) biosidivalmiste ei enää täytä 29 §:n mukaisia edellytyksiä,

2) hyväksymispäätökseen liitettyjä ehtoja on olennaisesti rikottu, tai

3) hyväksymiseen vaikuttaneista seikoista on annettu vääriä tai harhaanjohtavia tietoja.

Hyväksymispäätöksen ehtoja on muutettava, jos se on tarpeen tieteellisistä tai teknis-

tä syistä taikka terveyden tai ympäristön suojelemiseksi.

Hyväksyminen voidaan peruuttaa tai sen ehtoja muuttaa myös hakijan omasta aloitteesta.

Tarkempia säännöksiä hyväksymisen peruuttamisesta ja sen ehdoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

32 §

Uudet tiedot

Hyväksymistä hakeneen on välittömästi ilmoitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tehoainetta, sitä sisältävää biosidivalmistetta ja niiden vaikutuksia koskevat uudet tiedot, joista hänen voidaan kohtuudella olettaa olevan selvillä ja jotka saattavat vaikuttaa hyväksymisen voimassaolon jatkamiseen.

33 §

Tietojen käyttö toisen hakemuksen käsittelyssä

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto saa käyttää hakijan toimittamia, muita kuin yleisesti saatavilla olevia tietoja toisen hakemuksen käsittelyssä vain, jos tietojen omistaja on antanut siihen kirjallisen suostumuksen. Tämän lain mukaisesti toimitettujen tietojen suoja-aika päättyy samaan aikaan kuin kyseisten tietojen suoja-aika päättyy biosidiasetuksen 60 tai 95 artiklan mukaisesti.

34 §

Koetoiminta

Sellaisen biosidivalmisteen tai sen tehoaineen, jota ei ole hyväksytty 30 §:n mukaisesti, toimittajan ja kokeesta vastaavan on pidettävä kirjaa tieteelliseen tutkimus- ja kehittämistyöhön liittyvästä kokeesta ja nämä tiedot on pyydettyä toimitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Tuotannolliseen tutkimus- ja kehittämistyöhön liittyvästä kokeesta vastaavan on ilmoitettava Turvallisuus- ja

kemikaalivirastolle ennen tehoaineen tai biosidivalmisteen markkinoille saattamista.

Kokeelle, jonka yhteydessä tai seurauksena voi syntyä päästöjä ympäristöön, on kokeesta vastaavan haettava lupa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta ennen kokeen aloittamista. Erillistä koekohtaista lupaa ei tarvita, jos Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on myöntänyt toiminnanharjoittajalle luvan ryhtyä tiettyihin kokeisiin ja määritellyt ne ehdot, joilla kokeet voidaan suorittaa. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi lupapäätöksessä rajoittaa kokeessa käytettäviä valmiste- tai tehoainemääriä taikka käsiteltäviä alueita tai määrätä muita terveyden tai ympäristön suojelun kannalta välttämättömiä ehtoja.

Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupa- ja ilmoitusmenettelyyn liittyvistä aikarajoista sekä tietovaatimuksista, jotka koskevat koesuunnitelmaa, valmisteen ominaisuuksia, sen ympäristö- ja terveysvaikutuksia, kokeessa käytettäviä valmistemääriä sekä turvallisen käytön edellyttämiä ohjeita.

35 §

Biosidivalmisteen käyttö

Biosidivalmistetta on käytettävä asianmukaisesti käyttöohjeita noudattaen. Biosidivalmisteen käyttöön sovelletaan lisäksi, mitä muualla laissa säädetään.

6 luku

Eräitä biosidivalmisteita koskevia säännöksiä

36 §

Näytteiden toimittaminen

Edellä 30 §:ssä tarkoitetun hyväksymisen saaneen tai biosidiasetuksen 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun luvanhaltijan on Turvallisuus- ja kemikaaliviraston pyynnöstä toimitettava biosidiasetuksen 69 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja näytteitä, malleja ja

luonnoksia pakkauksista, merkinnöistä ja ohjelehtisistä.

37 §

Tuholaistorjuntaan tarkoitettujen biosidivalmisteiden käyttöä koskeva koulutus

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto hyväksyy hakemuksesta ammattimaisille tuholaistorjulle suunnatun tuholaistorjuntaan tarkoitettujen biosidivalmisteiden asianmukaista ja turvallista käyttöä koskevan koulutuksen toteuttajan ja koulutusohjelman.

Koulutukseen on sisällytettävä riittävästi opetusta ainakin biosidivalmisteiden asianmukaisesta ja turvallisesta käsittelystä ja käytöstä, tuholaisten esiintymisen ehkäisemisestä sekä biosidivalmisteiden käyttöön liittyvistä riskeistä ja niiden hallinnasta.

Koulutuksen toteuttajaksi hyväksymisen edellytyksenä on, että toteuttajalla tai tämän palveluksessa olevalla kouluttajalla on riittävä koulutus ja kokemus biosidivalmisteista ja niiden käytöstä ja että koulutusohjelma täyttää 2 momentissa säädetty vaatimukset. Koulutuksen toteuttajaksi hyväksyminen on voimassa viisi vuotta.

Koulutuksen toteuttajaksi hyväksyminen voidaan peruuttaa, jos hyväksymisen edellytykset lakkaavat tai koulutuksen järjestämisessä havaitaan olennaisia puutteellisuuksia, eikä toimija ole korjannut toimintaansa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kehotuksesta huolimatta annetussa määräajassa.

Tarkempia säännöksiä koulutuksen toteuttajasta, koulutuksen järjestämisestä ja sen sisällöstä sekä asiakirjojen säilyttämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

38 §

Tuholaistorjuntaan tarkoitettujen biosidivalmisteiden käyttöä koskeva tutkinto

Jos tuholaistorjuntaan tarkoitettua puunsuoja-ainetta, jyrssiämyrkyn tai hyönteis- ja punkkimyrkyn taikka muun niveljalkaisten torjuntaan käytettävän biosidivalmisteen voidaan perustellusti arvioida aiheuttavan hait-

taa tai vaaraa ihmisen terveydelle tai ympäristölle, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi valmisteen hyväksymisen yhteydessä päättää, että sitä saa käyttää vain pätevyytensä osoittanut henkilö, jonka Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on merkinnyt 17 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun tutkinto- ja yritysrekisteriin.

Biosidivalmisteiden käyttöä koskevalla tutkinnolla osoitetaan tuholaistorjuntaan tarkoitettujen biosidivalmisteiden turvallisen ja asianmukaisen käsittelyn ja käytön hallitseminen ja tuholaistorjujan pätevyys. Tutkinnon suorittamisen edellytyksenä ei ole 37 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen osallistuminen, jos vastaavat tiedot on hankittu muulla tavoin.

Tutkinto sisältää asiakokonaisuuksia, jotka koskevat biosidivalmisteiden asianmukaista ja turvallista käsittelyä ja käyttöä, tuholaisten esiintymisen ehkäisemistä sekä biosidivalmisteiden käyttöön liittyviä riskejä ja niiden hallintaa. Tutkinnon hyväksytystä suorittamisesta annetaan todistus, jonka mallin Turvallisuus- ja kemikaalivirasto vahvistaa. Tutkinto on voimassa viisi vuotta.

Tarkempia säännöksiä biosidivalmisteiden käyttöä koskevan tutkinnon sisällöstä ja suorittamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

39 §

Tutkinnon vastaanottaja

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto hyväksyy hakemuksesta biosidivalmisteiden käyttöä koskevan tutkinnon vastaanottajan.

Tutkinnon vastaanottajaksi hyväksymisen edellytyksenä on, että vastaanottajalla tai tämän palveluksessa olevalla on hyvä perehtyneisyys tuholaistorjuntaan ja riittävää käytännön kokemusta siitä. Hyväksyminen on voimassa viisi vuotta ja se voidaan peruuttaa, jos hyväksymisen edellytykset lakkaavat tai tutkinnon järjestämisessä havaitaan olennaisia puutteellisuuksia eikä toimija ole korjannut toimintaansa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kehotuksesta huolimatta annetussa määräajassa.

Tutkinnon vastaanottajaan ja hänen palveluksessaan olevaan sovelletaan heidän suorit-

taessaan tämän lain mukaisia tehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Tarkempia säännöksiä tutkinnon vastaanotamisesta ja asiakirjojen säilyttämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

40 §

Pätevyyden todentaminen

Tuholaistorjuntaan tarkoitettujen biosidivalmisteiden käyttöä koskevan tutkinnon suorittaneen henkilön on tehtävä pätevyyden todentamista varten Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ilmoitus. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi tarpeelliset henkilö- ja yhteystiedot sekä osoitus 38 §:ssä tarkoitettun tutkinnon suorittamisesta. Pätevyysvaatimukset täyttävä henkilö merkitään Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ylläpitämään 17 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun tutkinto- ja yritysrekisteriin.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi päätöksellään peruuttaa rekisteröinnin, jos henkilö ei enää täytä rekisteröinnin edellytyksiä. Ennen rekisteröinnin peruuttamista Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on varattava henkilölle tilaisuus korjata puute, jollei puute ole niin olennainen, ettei sen poistaminen ole mahdollista kohtuullisessa määräajassa.

Tarkempia säännöksiä rekisteröinnin peruuttamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

41 §

Erityistutkinto

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi erityistä vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle aiheuttavan biosidivalmisteen hyväksymisen yhteydessä päättää valmisteen luovuttamisen ja käytön rajoittamisesta vain erityisen tutkinnon (*erityistutkinto*) suorittaneille, jotka Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on merkinnyt 17 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun tutkinto- ja yritysrekisteriin. Tuholaistorjuntaan tarkoitettuja biosidival-

misteita koskevan erityistutkinnon voi suorittaa vain henkilö, jolla on 38 §:ssä tarkoitettu pätevyys.

Erityistutkintoa varten annettavaan koulutukseen on sisällyttävä riittävästi opetusta ainakin erityistutkintoa edellyttävien valmisteiden asianmukaisesta, käyttäjän ja muiden henkilöiden sekä ympäristön kannalta turvallisuudesta käsitteistä ja käytöstä sekä valmisteiden käyttöön liittyvistä riskeistä ja niiden hallinnasta.

Erityistutkinnon järjestäjän on annettava hyväksytysti suoritettua kokeesta todistus. Erityistutkinto on voimassa viisi vuotta.

Tarkempia säännöksiä tutkintovaatimuksista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

42 §

Erityistutkinnon järjestäminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto hyväksyy hakemuksesta erityistutkinnon järjestäjän. Erityistutkinnon järjestäjä hyväksytään, jos järjestäjällä tai tämän palveluksessa olevalla on hyvä perehtyneisyys erityistutkinnon aihepiiriin ja riittävää käytännön kokemusta siitä. Järjestäjän on pystyttävä antamaan riittävät tiedot ja taidot valmisteen turvallisuudesta käytöstä. Hyväksyminen on voimassa viisi vuotta ja se voidaan peruuttaa, jos hyväksymisen edellytykset lakkaavat tai tutkinnon järjestämisessä havaitaan olennaisia puutteellisuuksia eikä toimija ole korjannut toimintaansa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kehoituksesta huolimatta annetussa määräajassa.

Erityistutkinnon järjestämistä ja suorittamista koskevia asiakirjoja on säilytettävä vähintään viisi vuotta tutkinnon järjestämisestä, ja ne on vaadittaessa esitettävä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Erityistutkinnon järjestäjään ja hänen palveluksessaan olevaan sovelletaan heidän suorittaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Tarkempia säännöksiä erityistutkinnon järjestämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

43 §

Erityistutkinnon todentaminen

Erityistutkinnon suorittaneen henkilön on tehtävä erityistutkinnon todentamista varten Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ilmoitus. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi tarpeelliset henkilö- ja yhteystiedot sekä osoitus 41 §:ssä tarkoitetun erityistutkinnon suorittamisesta. Erityistutkinnon suorittanut henkilö merkitään Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ylläpitämään 17 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun tutkinto- ja yritysrekisteriin.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi päätöksellään peruuttaa rekisteröinnin, jos henkilö ei enää täytä rekisteröinnin edellytyksiä. Ennen rekisteröinnin peruuttamista Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on varattava henkilölle tilaisuus korjata puute, jollei puute ole niin olennainen, ettei sen poistaminen ole mahdollista kohtuullisessa määräajassa.

Tarkempia säännöksiä rekisteröinnin peruuttamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

44 §

Ilmoitus ammattimaisesta tuholaiistorjunnasta ja vastuuhenkilöltä vaadittava pätevyys

Biosidivalmisteilla ammattimaista tuholaiistorjuntaa suorittavan toiminnanharjoittajan on tehtävä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ilmoitus ennen tuholaiistorjunnan aloittamista. Toiminnanharjoittajalla on oltava päätoimisessa palveluksessaan vastuuhenkilö, jolla on 37 §:ssä tarkoitettu koulutus tai vastaava ammattitaito ja joka on suorittanut 38 §:ssä tarkoitettua tutkinnon. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto merkitsee toiminnanharjoittajan ja vastuuhenkilön 17 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun tutkinto- ja yritysrekisteriin.

Ilmoituksesta on käytävä ilmi toiminnanharjoittajan nimi ja yhteystiedot sekä tiedot vastuuhenkilöstä ja hänen pätevydestään.

Toiminnanharjoittajan on tehtävä uusi ilmoitus viimeistään kolme kuukautta sen jälkeen, kun vastuuhenkilö on vaihtunut. Toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

7 luku

Valvonta

45 §

Vakavaa haittaa tai vaaraa aiheuttavan kemikaalin kieltäminen tai rajoittaminen

Niiltä osin kuin kemikaalia ei rajoiteta REACH-asetuksessa, valtioneuvosto voi päätöksellään rajoittaa tai kieltää määräajaksi tai toistaiseksi kemikaalin tai kemikaalia sisältävän esineen valmistuksen, maahantuonnin, markkinoille saattamisen ja muun luovuttamisen, maastaviennin, käytön tai muun näihin rinnastettavan kemikaalin käsittelyn sekä määrätä toimintaa koskevista rajoituksista ja ehdoista, jos kemikaalin tai kemikaalia sisältävän esineen käytön todetaan tai voidaan perustellusti arvioida aiheuttavan vakavaa haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös voidaan myös tehdä EU:n kemikaalilainsäädännössä olevan suojalausekkeen käyttämiseksi.

Jos 1 momentissa tarkoitettua haittaa tai vaaran torjuminen edellyttää pikaisia toimenpiteitä, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi väliaikaisesti määrätä tarvittavista kielloista ja rajoituksista. Asia on tällöin viivytyksettä saatettava valtioneuvoston päätettäväksi.

46 §

Valvontaviranomaisen kiellot ja määräykset

Jos toiminnanharjoittaja ei noudata tämän lain tai Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön säännöksiä, asianomainen valvontaviranomainen voi kieltää toiminnanharjoittajaa jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista menettelyä tai määrätä toiminnanharjoittajan muutoin täyttämään laissa säädetyt velvoitteet.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi määrätä kemikaalin tai kemikaalia sisältävän esineen markkinoille saattamisen tai markkinoilla saataville asettamisen kieltämisestä, markkinoilta poistamisesta, palautusmenette-

lystä, aiheutuneesta vaarasta ilmoittamisesta tai määrätä, että kemikaali tehdään asianmukaisesti vaarattomaksi. Määräyksen tai kiellon antaa kuitenkin Suomen ympäristökeskus, kun on kysymys PIC-asetuksen tai 23 §:n 1 tai 2 momentin noudattamisen valvonasta.

Jos lainsäädännön vastaisesta kemikaalista tai kemikaalia sisältävästä esineestä voi aiheutua vakavaa vaaraa terveydelle tai ympäristölle, eikä vaaraa muilla tavoin voida estää, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla tai sen tarkastajalla on oikeus määrätä kemikaalia koskevasta väliaikaisesta kiellosta. Väliaikainen kiello on voimassa, kunnes asia lopullisesti ratkaistaan. Jos kiellon antaa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tarkastaja, tarkastajan on siirrettävä asia viipymättä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on ratkaistava asia kiireellisesti.

47 §

Uhkasakko sekä teettämisen- ja keskeyttämisen uhka

Valvontaviranomainen voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään.

Uhkasakosta, teettämisen uhasta ja keskeyttämisen uhasta säädetään uhkasakolaissa (1113/1990).

48 §

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Valvontaviranomaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajalta ja muulta henkilöltä, jota tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön velvoitteet koskevat. Henkilötietojen osalta tietojensaantioikeus koskee vain välttämättömiä tietoja.

Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön noudattamisen valvomiseksi tarvittavia tarkastuksia muualla kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa.

49 §

Näytteensaanti- ja tutkimusoikeus

Jollei valvontaviranomainen muutoin saa käyttöönsä kemikaalia koskevia valvonnassa tarvittavia tietoja, sillä on oikeus saada toiminnanharjoittajalta kemikaalista tai kemikaalia sisältävästä esineestä korvauksetta määrältään kohtuullinen ja tutkimusten suorittamiseksi tarpeellinen näyte. Toiminnanharjoittajan on suoritettava tutkimuksista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Ennen tutkimusten aloittamista toiminnanharjoittajalle on varattava tilaisuus tulla kuuluksi. Tutkimustulokset on annettava tiedoksi toiminnanharjoittajalle, jollei viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa, REACH-asetuksessa tai biosidiasetuksessa salassapidosta muuta säädetä.

50 §

Asiantuntijan käyttäminen

Valvontaviranomainen voi valvontatoiminnassaan käyttää apunaan pätevää ulkopuolista asiantuntijaa valvonnan kannalta merkityksellisen seikan selvittämisessä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun asiantuntijaan sovelletaan hänen suorittaessaan valvontatoimintaan liittyviä avustavia tehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

51 §

Kansainvälinen tiedonvaihto

Valvontaviranomainen saa salassapitosäännösten estämättä antaa Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön ja Suomen hyväksymien kansainvälisten sopimusten edellyttämiä tietoja lainsäädännön tai sopimusten

edellyttämille EU:n toimielimille, kansainvälisille järjestöille ja yhteistyöhön osallistuville valtioille. Luovutettaessa henkilötietoja ulkomaille on noudatettava, mitä henkilötietolaissa (523/1999) ja kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädetään.

52 §

Oikeus saada tietoja toisilta viranomaisilta ja salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Valvontaviranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja toiselta valvontaviranomaiselta ja käyttää toisen hankkimia näyttöjä tarpeellisiin tutkimuksiin valvontaa varten. Henkilötietojen osalta tietojensaanti-oikeus koskee vain välttämättömiä tietoja.

Valvontaviranomainen saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa valvonnassa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammatillisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista toisille valvontaviranomaisille, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle, Elintarviketurvallisuusvirastolle ja vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille näiden suorittaessa laissa säädettyä valvontaa, sekä muiden EU-maiden valvontaviranomaisille Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön valvontaa varten.

Salassapitosäännösten estämättä saa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa saatuja tietoja luovuttaa syyttäjälle ja poliisille rikoksen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi.

53 §

Virka-apu

Poliisi ja kemikaalien maahantuonnin, maastaviennin ja kauttakuljetuksen osalta Tulli on velvollinen antamaan virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöönpanemiseksi. Poliisin antamasta virka-avusta säädetään poliisilaissa (493/1995).

54 §

Maksut

Viranomaisten tämän lain mukaisten suoritteiden maksullisuudesta ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

Maksu saadaan jättää kokonaan tai osittain perimättä, jos maksu on kemikaalin tai biosidivalmisteen vähäisen käytön takia tai muusta syystä kohtuuton.

8 luku

Muutoksenhaku ja tietojen salassapito

55 §

Muutoksenhaku

Viranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei 2 ja 3 momentissa muuta säädetä.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston määräämään 45 §:n 2 momentissa tarkoitettuun väliaikaiseen kieltoon tai rajoitukseen taikka 46 §:n 3 momentissa tarkoitettuun väliaikaiseen kieltoon ei saa hakea muutosta valittamalla.

Haettaessa muutosta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen noudatetaan, mitä ympäristönsuojelulaissa muutoksenhausta ja päätöksen täytäntöönpanosta säädetään.

Tämän lain 31 tai 46 §:n tai PIC-asetuksen nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

56 §

Vaatimus liike- ja ammatillisuuden suojaamiseksi

Edellä 22 §:ssä tarkoitettujen tietojen toimittamisesta vastaavan toiminnanharjoittajan

on erikseen mainittava liike- ja ammatissalaisuuksiksi katsomansa tiedot, jotka hän vaatii pidettäväksi salassa muilta kuin Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta. Vaatimuksen esittäjän on perusteltava vaatimuksensa.

Jos 22 §:ssä tarkoitettu toiminnanharjoittaja itse saattaa julkisiksi aikaisemmin salassa pidettyjä tietoja, on siitä ilmoitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

57 §

Kemikaalia koskevan liike- ja ammatissalaisuuden raja

Riippumatta siitä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään liike- tai ammatissalaisuudesta, 22 §:ssä tarkoitettun toiminnanharjoittajan vaatimuksen perusteella salassa pidettäviä eivät ole seuraavat kemikaaleja koskevat tiedot:

- 1) aineen kaupan nimi;
- 2) seoksen kaupan nimi;
- 3) valmistajan ja ilmoituksen tekijän nimi;
- 4) ilmoituksen sisältämät fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia koskevat tiedot;
- 5) tavat tehdä aine tai seos vaarattomaksi;
- 6) aineen tai seoksen terveys- ja ympäristövaikutuksia koskevien tutkimusten tulosten yhteenveto;
- 7) aineen puhtausaste ja vaaralliset epäpuhtaudet tai lisäaineet, jos nämä tiedot ovat tarpeen aineen luokituksen ja merkitsemisen kannalta;
- 8) ilmoituksessa esitetyt tiedot, jotka koskevat
 - a) käsittelyä, varastointia, kuljetusta sekä tulipaloa ja muita vaaroja varten suositeltuja menetelmiä ja varotoimia;
 - b) äkillisten vuotojen edellyttämiä varotoimia;
 - c) pelastus- ja hoito-ohjeita myrkytysten ja vammojen varalle;
- 9) käyttöturvallisuustiedotteen sisältämät tiedot;
- 10) CLP-asetuksen liitteessä VI olevien aineiden osalta analyttiset menetelmät, joiden avulla voidaan havaita ympäristöön päässyt vaarallinen aine sekä määrittää ihmisten altistuminen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tietoja ei saa asettaa saataville yleisen tietoverkon avulla, jos Euroopan kemikaalivirasto on rajoittanut tietojen saatavuutta sen mukaan kuin REACH-asetuksen 119 artiklan 2 kohdassa säädetään.

58 §

Biosidivalmistetta koskevan liike- ja ammatissalaisuuden raja

Riippumatta siitä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään liike- tai ammatissalaisuudesta, 5 luvussa tarkoitettua biosidivalmistetta koskevan hyväksymisen hakijan vaatimuksen perusteella salassa pidettäviä eivät ole seuraavat biosidivalmistetta koskevat tiedot:

- 1) hakijan nimi ja osoite;
- 2) biosidivalmisteen ja sen sisältämien tehoaineiden valmistajan nimi ja osoite;
- 3) biosidivalmisteen nimi sekä sen sisältämien tehoaineiden nimet ja niiden pitoisuudet valmistuksessa;
- 4) vaarallisiksi luokiteltujen, valmisteen luokitukseen vaikuttavien muiden aineiden nimet;
- 5) tiedot tehoaineiden ja biosidivalmisteen fysikaalisista ja kemiallisista ominaisuuksista;
- 6) tulosten yhteenveto niistä kokeista, jotka koskevat biosidivalmisteen tehokkuutta, kykyä aiheuttaa resistenssiä sekä vaikutuksia ihmisiin, eläimiin ja ympäristöön;
- 7) tiedot siitä, miten tehoaine tai biosidivalmiste voidaan tehdä haitattomaksi, tai tiedot menetelmistä ja toimista, jos ainetta tai valmistetta roiskuu tai vuotaa;
- 8) suositeltavat keinot ja varotoimenpiteet käsittelystä, varastoinnista, kuljetuksesta ja käytöstä sekä tulipalosta ja muista onnettomuuksista aiheutuvien vaarojen torjumiseksi;
- 9) tieto siitä, millaista ensiapua ja hoitoneuvontaa on annettava vahinkotapauksissa;
- 10) biosidivalmisteesta ja sen päällyksestä samoin kuin biosidivalmisteella käsitellystä tuotteesta syntyvän jätteen käsittelymenetelmät;
- 11) käyttöturvallisuustiedote;

12) tehoaineiden tai CLP-asetuksen liitteessä VI mainittujen aineiden analyysimenetelmät, joiden avulla voidaan havaita ympäristöön päässyt aine sekä määrittää jäämät.

9 luku

Rangaistussäännökset

59 §

Kemikaalirikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 20 §:ssä säädettyä kemikaalia koskevien tietojen kielivaatimusta tai 21 §:n säännöstä kemikaalien markkinoinnista;

2) laiminlyö 22 §:ssä tarkoitetun tietojen toimittamisvelvollisuuden;

3) laiminlyö 23 §:n 2 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden;

4) laiminlyö 27 §:ssä säädetyn biosidivalmisteen hyväksyttämismenettelyn taikka 34 §:ssä tarkoitetun koetoimintaa koskevan luvan hakemisen tai ilmoituksen tekemisen;

5) rikkoo 35 §:n mukaista velvoitetta käyttää biosidivalmistetta asianmukaisesti ja käyttöohjeita noudattaen;

6) laiminlyö 36 §:ssä tarkoitettujen näytteiden toimittamisen;

7) laiminlyö 40 §:ssä, 43 §:ssä tai 44 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kemikaalirikkomuksesta* sakkoon.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kemikaalirikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo REACH-asetuksen

1) 5—7, 9, 11 tai 17—19 artiklan mukaisia rekisteröinti- tai ilmoitusvelvollisuuksia Euroopan kemikaalivirastolle;

2) 14 tai 37—39 artiklan mukaisia kemikaalien turvallisuusarviointi-, raportointi-, soveltamis- tai tiedottamisvelvollisuuksia;

3) 22, 24, 40, 41, 46 tai 66 artiklassa tarkoitettujen tietojen toimittamisvelvollisuutta Euroopan kemikaalivirastolle;

4) 31 artiklan velvollisuutta, joka koskee käyttöturvallisuustiedotetta ja siltä edellytettävien tietojen toimittamista vastaanottajalle;

5) 32 artiklan mukaista ainetta tai seosta koskevaa tiedottamisvelvoitetta;

6) 33 tai 34 artiklan mukaista tiedottamisvelvollisuutta taikka 35 artiklan mukaista työnantajan tiedonantovelvollisuutta;

7) 36 artiklan mukaista velvollisuutta säilyttää tietoja tai toimittaa niitä toimivaltaiselle viranomaiselle tai Euroopan kemikaalivirastolle;

8) 49 artiklan mukaista velvollisuutta toimittaa lisätietoja toimivaltaiselle viranomaiselle;

9) 56 artiklan mukaista markkinoille saatamista tai käyttöä koskevaa kieltoa ilman Euroopan kemikaaliviraston kyseiselle aineelle myöntämää nimenomaista lupaa;

10) 65 artiklan mukaista velvoitetta lisätä lupanumero merkintöihin;

11) 67 artiklan mukaista ainetta sellaisenaan, seoksessa tai esineessä koskevaa liitteessä XVII säädettyä rajoitusta.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kemikaalirikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo CLP-asetuksen

1) 4 artiklassa tai II—IV osastossa tarkoitettuja luokitusta, merkintöjä ja pakkaamista koskevia velvoitteita;

2) 40 artiklassa tarkoitettua velvollisuutta ilmoittaa ainetta koskevia tietoja Euroopan kemikaalivirastolle;

3) 49 artiklassa tarkoitettua velvollisuutta säilyttää tietoja tai toimittaa niitä toimivaltaiselle viranomaiselle, valvontaviranomaiselle tai Euroopan kemikaalivirastolle.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kemikaalirikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo biosidiasetuksen

1) 17 tai 27 artiklan mukaisia lupa- tai ilmoitusvelvollisuuksia tai 89, 93, 94 tai 95 artiklan säännöksiä biosidivalmisteiden markkinoilla saataville asettamisen tai käytön lopettamisesta;

2) 17 artiklan mukaista velvollisuutta käyttää biosidivalmistetta luvassa mainittujen ehtojen ja edellytysten sekä pakkaus- ja merkintävaatimusten mukaisesti;

3) 47 tai 56 artiklan mukaisia kirjanpito- tai ilmoittamisvelvollisuuksia;

4) 58 artiklan mukaisia biosidivalmisteilla käsiteltyjen esineiden markkinoille saattamiseen, merkitsemiseen tai tietojen toimittamiseen liittyviä velvollisuuksia;

5) 65 tai 68 artiklan mukaisia kirjanpito- tai raportointivelvollisuuksia;

6) 69 artiklan mukaisia luokitusta, merkin- töjä ja pakkaamista koskevia velvoitteita;

7) 72 artiklan mukaisia mainontaa koskevia velvoitteita.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kemikaalirikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo

1) pesuaineasetuksen 3, 4 tai 4 a artiklan säännöksiä pesuaineiden ja niiden sisältämien pinta-aktiivisten aineiden markkinoille saattamisesta, 7 artiklan mukaista testausvaatimusta taikka laiminlyö 9 artiklan mukaisen tietojen toimittamisvelvollisuuden,

2) PIC-asetuksen 8, 10, 14 tai 17 artiklan mukaista velvollisuutta antaa tietoja kemikaalin viennistä, 16 artiklan mukaista kauttakulkua koskevien tietojen luovuttamisvelvollisuutta, 14 artiklassa tarkoitettua vastaanottajamaan tekemää päätöstä, 15 artiklan mukaista vientikieltoa tai 19 artiklan mukaisen velvollisuuden merkitä viitenumerot vienti-ilmoitukseen,

3) POP-asetuksen 3 artiklassa tarkoitettua kieltoa ja rajoitusta taikka laiminlyö 5 artiklan varastoa koskevien määräysten noudattamisen, taikka

4) elohopean vientikieltoasetuksen 1 artiklan mukaista kemikaalien vientikieltoa tai laiminlyö 5 artiklan mukaisen kemikaaleja koskevien tietojen toimittamisvelvollisuuden.

Se, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

60 §

Viittaus rikoslakiin

Rangaistus terveystuoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä.

Rangaistus ympäristön turmelemisesta säädetään rikoslain 48 luvun 1—4 §:ssä.

10 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

61 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 9, 13, 15, 23, 46, 55 ja 59 §:ssä olevat PIC-asetusta koskevat säännökset tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä maaliskuuta 2014.

Tällä lailla kumotaan kemikaalilaki (744/1989), jäljempänä *vuoden 1989 kemikaalilaki*. Vuoden 1989 kemikaalilain 5 a §:n 2 momenttia, 42 §:n 1 ja 2 momenttia, 45 §:n 2 ja 3 momenttia, 52 §:n 1 momentin 3 kohtaa ja 56 §:ää sovelletaan kuitenkin 28 päivään helmikuuta 2014, mainitun lain 17 ja 59 d §:ää 31 päivään toukokuuta 2015 sekä mainitun lain 27 §:n 2 momenttia 31 päivään joulukuuta 2015 saakka.

62 §

Vuoden 1989 kemikaalilain nojalla annetut asetukset

Vuoden 1989 kemikaalilain nojalla annetut seuraavat asetukset jäävät voimaan:

1) kemikaaliasetus (675/1993);

2) valtioneuvoston asetus maanpuolustusta koskevista poikkeuksista kemikaalilainsäädännön soveltamisessa (996/2010);

3) valtioneuvoston asetus eräiden vaarallisten aineiden, seosten ja esineiden valmistuksen, markkinoille saattamisen ja käytön rajoituksista annetuista REACH-asetuksen XVII liitteen säännöksistä poikkeamisesta (647/2009);

4) vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetun asetuksen 8 luku (59/1999);

5) valtioneuvoston päätös otsonikerrosta heikentävistä aineista (262/1998);

6) sosiaali- ja terveysministeriön asetus CLP-asetuksen liitteessä VI tarkoitetuista kemikaaleista (5/2010);

7) sosiaali- ja terveysministeriön asetus kemikaaleja koskevien tietojen toimittamisesta (553/2008);

8) sosiaali- ja terveysministeriön asetus kemikaalien määrätietojen toimittamisesta (1155/2011);

9) asetus kemikaalineuvottelukunnasta (622/1990);

10) asetus vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista puolustusvoimissa (78/1996);

11) asetus kemikaalilain valvontaviranomaisista puolustusvoimissa (469/1992);

12) valtioneuvoston asetus biosidivalmisteista (466/2000);

13) sosiaali- ja terveysministeriön asetus biosidivalmisteiden pakkaamisesta ja merkinnöistä (422/2000);

14) ympäristöministeriön asetus biosidivalmisteita ja niiden tehoaineita koskevista hakemuksista ja ilmoituksista (467/2000);

15) ympäristöministeriön asetus biosidivalmisteen hyväksymisen tai rekisteröinnin hakemisesta, markkinoilta poistamisesta ja erityisehdoista (20/2008).

Vuoden 1989 kemikaalilain nojalla annetut seuraavat asetukset jäävät voimaan 31 päivään toukokuuta 2015 saakka:

1) sosiaali- ja terveysministeriön asetus vaarallisen kemikaalin päällyksen turvasulkimesta ja näkövammaisille tarkoitettuun vaaratunnuksesta (414/2011), ja

2) sosiaali- ja terveysministeriön asetus kemikaalien luokitusperusteista ja merkintöjen tekemisestä (807/2001)

63 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleet asiat käsitellään lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti, jollei biosidiasetuksen 91 artiklasta muuta johdu.

Tämän lain 38 §:ssä tarkoitettuja valmistetta käyttävien henkilöiden on todennettava pätevyytensä 40 §:n mukaisesti viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016. Lain 44 §:ssä tarkoitettujen toiminnanharjoittajien on tehtävä mainitussa pykälässä tarkoitettu ilmoitus viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehdyt biosidivalmisteiden hyväksyntää koskevat päätökset ovat voimassa päätöksessä määrätyn ajan, jollei biosidiasetuksesta muuta johdu.

2.

Laki**rikoslain 44 luvun 1 §:n ja 48 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 § ja 48 luvun 1 §, sellaisina kuin ne ovat, 44 luvun 1 § laeissa 921/2011 ja 1565/2011 ja 48 luvun 1 § laeissa 748/2007, 409/2009, 1107/2011 ja 1565/2011, seuraavasti:

44 luku

Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista

1 §

Terveysrikos

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) 1) kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) tai kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta sekä neuvoston direktiivien 79/117/ETY ja 91/414/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2009, jäljempänä kasvinsuojeluaineasetus,,

2) kuluttajaturvallisuuslain (920/2011),

3) kemikaalilain (/), kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1907/2006, jäljempänä *REACH-asetus*, aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o

1907/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008, jäljempänä *CLP-asetus*, tai biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoille ja niiden käytöstä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 528/2012, jäljempänä *biosidiasetus*,

4) terveydensuojelulain (763/1994),

5) elintarvikelain (23/2006), tai

6) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005)

taikka niiden nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti valmistaa, käsittelee, tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan, pitää hallussaan, varastoi, kuljettaa, pitää myynnissä, välittää tai luovuttaa tavaraa tai ainetta, valmistetta tai esinettä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta kuluttajaturvallisuuslain taikka sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti suorittaa, pitää myynnissä tai muutoin elinkeinotoimintansa yhteydessä luovuttaa kuluttajapalvelun siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle.

48 luku

Ympäristörikoksista

1 §

Ympäristön turmeleminen

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) saattaa, päästää tai jättää ympäristöön esineen, ainetta, säteilyä tai muuta sellaista lain tai sen nojalla annetun säännöksen taikka yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti,

2) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta, seosta, tuotetta tai esinettä taikka käyttää laitetta vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain, kemikaalilain, REACH-asetuksen, CLP-asetuksen, biosidiasetuksen, kasvinsuojeluaineasetuksen taikka näiden tai ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla annetun säännöksen vastaisesti taikka otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2009, tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 842/2006, pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 850/2004 tai pesuaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 648/2004 3, 4 tai 4 a artiklan vastaisesti taikka jätelain (646/2011) 147 §:n 2 momentissa mainitun säännöksen, jätelain nojalla annetun säännöksen, yksittäistapausta koskevan määräyksen tai kiellon vastaisesti taikka laiminlyö jätelain mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuutensa, tai

3) tuo maahan, vie maasta tai siirtää Suomen alueen kautta jätettä jätelain tai sen nojalla annetun säännöksen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen tai jätteiden siirrosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1013/2006 vastaisesti taikka tuo maahan tai vie maasta ainetta, valmistetta tai tuotetta vastoin ympäristönsuojelulain nojalla annettua asetusta taikka

vastoin otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009, tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006, vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 649/2012, pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004 tai metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja -seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisuudesta varastoinnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1102/2008 taikka vie maasta muuntogeenisiä organismeja, niitä sisältäviä elintarvikkeita tai rehuja vastoin muuntogeenisten organismien valtioiden rajat ylittävistä siirroista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1946/2003

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava *ympäristön turmelemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

Ympäristön turmelemisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta ryhtyy muuten kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla muuttamaan ympäristöä vastoin maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999), vesilain (587/2011) tai maaineslain (555/1981) säännöksiä tai Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöä taikka näiden nojalla annettuja säännöksiä, yleisiä tai yksittäistapausta koskevia määräyksiä taikka kaavaa tai lupaa siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vakavuudeltaan ympäristön pilaantumiseen rinnastettavaa muuttumista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olutta 48 luvun 1 §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan 28 päivään helmikuuta 2014 saakka siltä osin kuin mainituissa momenteissa säädetään

rangaistavaksi aineen, valmisteen tai tuotteen maahantuonti tai maastavienti vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 689/2008 vastaisesti taikka tällaisen rikoksen yritys.

3.

Laki**terveydenhuoltolain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaan
muutetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 21 § seuraavasti:

21 §

Ympäristöterveydenhuolto

Kunnan on järjestettävä ympäristöterveydenhuollon palvelut alueellaan sen mukaan, mitä ympäristöterveydenhuollon yhteistointialueesta annetussa laissa (410/2009) säädetään.

Ympäristöterveydenhuollosta säädetään terveysuojelulaissa (763/1994), elintarvikelaissa (23/2006), tupakkalaissa (693/1976), kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011) ja eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

4.

Laki**terveydensuojelulain 3 ja 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydensuojelulain (763/1994) 3 ja 21 §, sellaisena kuin ne ovat, 3 § laissa 648/2011 ja 21 § laissa 441/2000, seuraavasti:

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Terveydensuojelusta säädetään lisäksi ympäristönsuojelulaissa (86/2000), vesihuoltolaissa (119/2001), kemikaalilaissa (/), säteilylaissa (592/1991), terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa (322/1987), työturvallisuuslaissa (738/2002), vesilaissa (587/2011), jätelaissa (646/2011), maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999), ulkoilulaissa (606/1973), eräistä naapurussuhteista annetussa laissa (26/1920), elintarvikelaissa (23/2006), kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011) sekä eläinlääkintähuolto- laissa (765/2009).

21 §

Talousvettä koskevat säädökset

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin 17 §:n 3 momentissa

tarkoitettua poikkeusta haettaessa ja myönnettäessä noudatettavasta menettelystä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin talousveden laatuvaatimuksista, desinfiomisesta, käsittelyyn käytettävistä kemikaaleista, johtamis- ja käsittelylaitteiden materiaalien terveydellisistä ominaisuuksista sekä muista veden laatuun vaikuttavista seikoista samoin kuin talousveden säännöllisestä valvonnasta ja tarvittavista tutkimuksista. Talousveden desinfiointiainesten hyväksymisestä säädetään biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 528/2012 sekä kemikaalilaissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuu-
 ta 20 .

5.

Laki**työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 4 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 4 luku seuraavasti:

4 luku

Teknisten laitteiden turvallisuuden valvonta

18 §

Teknisen laitteen luovuttamiskielto

Jos aluehallintovirasto on valvonnassaan havainnut, ettei markkinoille tai käyttöön tarkoitettu kone, työväline, henkilönsuojain tai muu tekninen laite ole säädettyjen vaatimusten mukainen tai se on muuten omiaan aiheuttamaan vaaraa henkilöille tai omaisuudelle, aluehallintoviraston on tarpeelliselta osin siirrettävä asia ministeriön käsiteltäväksi.

Ministeriö voi kieltää 1 momentissa tarkoitettua teknisen laitteen luovuttamisen markkinoille tai käyttöön, kunnes se on saatettu vaatimusten mukaiseksi. Kiellon sijasta ministeriö voi määrätä rajoituksia tai ehtoja luovuttamiselle. Jos on perusteltua syytä epäillä teknistä laitetta vaatimusten vastaiseksi, ministeriö voi kieltää sen luovutuksen, kunnes vaatimusten mukaisuus on selvitetty.

Vaikka tekninen laite on asianmukaisesti saatettu markkinoille tai käyttöön, ministeriö voi asettaa 2 momentissa tarkoitettua kiellon tai määrätä luovuttamisen ehdoista tai rajoituksista, jos tekninen laite on omiaan vaarantamaan henkilöiden tai omaisuuden turvallisuuden.

Tarkastaja voi antaa 2 ja 3 momentissa tarkoitettua kiellon väliaikaisena, jos markkinoille tai käyttöön tarkoitettu tekninen laite ei ole säädettyjen vaatimusten mukainen tai jos se käyttöön otettuna voi aiheuttaa välitöntä vaaraa työntekijöiden turvallisuudelle tai ter-

veydelle. Edellytyksenä on lisäksi, että väliaikainen kieltäminen on valvonnan tarkoituksen toteutumisen kannalta välttämätön. Tarkastajan on siirrettävä asia aluehallintovirastolle, joka saattaa asian ministeriön käsiteltäväksi. Tarkastajan, aluehallintoviraston ja ministeriön on toimittava asiassa kiireellisesti.

19 §

Teknisen laitteen markkinoilta ja käytöstä poistaminen

Ministeriö voi 18 §:ssä tarkoitettua päätöksessään velvoittaa teknisen laitteen valmistajan, maahantuojan tai myyjän taikka muun, joka on luovuttanut teknisen laitteen markkinoille tai käyttöön, poistamaan sen markkinoilta, ja jos tekninen laite on luovutettu käyttöön, ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin sen poistamiseksi käytöstä.

19 a §

Teknisen laitteen hävittäminen

Jos 18 tai 19 §:ssä tarkoitettuja kieltoja ja määräyksiä ei voida pitää riittävinä ja tekninen laite voi aiheuttaa vakavaa vaaraa henkilöille tai omaisuudelle, ministeriö voi määrätä valmistajan, maahantuojan, myyjän tai muun teknisen laitteen markkinoille tai käyttöön luovuttaneen hävittämään hallussaan olevan tai tälle palautetun laitteen. Jos teknisen laitteen hävittäminen ei ole tarkoituksenmukaista, ministeriö voi määrätä laitteen tehtäväksi käyttökeltottomaksi tai muusta vastaavasta menettelystä.

20 §

Tiedottaminen ja tehosteet

Ministeriö voi 18, 19 ja 19 a §:n mukaisissa päätöksissään asettaa velvoitteen tiedottaa määrääjassa ja määräämällään tavalla päätöksen edellyttämistä toimenpiteistä, tekniseen laitteeseen tai sen käyttämiseen liittyvästä vaarasta sekä laitteen haltijan oikeuksista. Ministeriö voi asettaa valmistajalle, maahantuojalle tai myyjälle velvoitteen tiedottaa myös silloin, kun tekninen laite on todettu vaatimusten vastaiseksi, mutta 18, 19 tai 19 a §:ssä tarkoitettua päätöstä ei tehdä sen vuoksi, että kysymyksessä olevia teknisiä laitteita ei ole enää valmistajan, maahantuojan, myyjän eikä muun teknisen laitteen markkinoille tai käyttöön luovuttaneen hallussa ja tiedottamisvelvollisuuden asettamiselle on painavia turvallisuuteen ja terveyteen liittyviä syitä.

Ministeriö voi määrätä tässä luvussa tarkoitettussa päätöksessä asetetun velvoitteen tehosteeksi uhkasakon tai teettämisen tai keskeyttämisen siten kuin uhkasakkolaissa säädetään.

Ministeriön on ilmoitettava 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöksestä Euroopan komissiolle ja tarvittaessa muille Euroopan unionin jäsenvaltioille siten kuin ilmoittamisesta unionin lainsäädännössä tai muualla

säädetään. Ministeriön on myös huolehdittava vakavan riskin aiheuttavia tuotteita koskevasta ilmoitusmenettelystä ja muusta tietojen vaihdosta siten kuin asiasta unionin lainsäädännössä tai muualla säädetään.

21 §

Teknisen laitteen tutkiminen ja kustannusten korvaaminen

Ministeriöllä on oikeus ottaa tutkittavaksi 19 §:ssä tarkoitettun henkilön hallussa oleva tekninen laite, jos se on 18 §:ssä tarkoitettun valvonnan kannalta tarpeellista. Jos teknisen laitteen haltija sitä vaatii, laite on korvattava käyvän hinnan mukaan, jollei osoittaudu, että se on vaatimusten vastainen.

Jos tekninen laite on vaatimusten vastainen, ministeriö voi velvoittaa laitteen markkinoille tai käyttöön luovuttaneen korvaamaan valtiolle sen hankinnasta, tutkimuksesta ja testauksesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset. Tässä pykälässä säädetty kustannusten korvaus on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Helsingissä 4 päivänä huhtikuuta 2013

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Peruspalveluministeri *Maria Guzenina-Richardson*

2.

Laki**rikoslain 44 luvun 1 §:n ja 48 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 § ja 48 luvun 1 §, sellaisina kuin ne ovat, 44 luvun 1 § laeissa 921/2011 ja 1565/2011 ja 48 luvun 1 § laeissa 748/2007, 409/2009, 1107/2011 ja 1565/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

44 luku

Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista

1 §

*Terveysrikos**Ehdotus*

44 luku

Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista

1 §

Terveysrikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) tai kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta sekä neuvoston direktiivien 79/117/ETY ja 91/414/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2009, jäljempänä *kasvinsuojeluaineasetus*,

2) kuluttajaturvallisuuslain (920/2011),

3) kemikaalilain (744/1989), kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1907/2006, jäljempänä *REACH-asetus*, tai aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) tai kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta sekä neuvoston direktiivien 79/117/ETY ja 91/414/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2009, jäljempänä *kasvinsuojeluaineasetus*,

2) kuluttajaturvallisuuslain (920/2011),

3) kemikaalilain (/), kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1907/2006, jäljempänä *REACH-asetus*, aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja

kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008, jäljempänä *CLP-asetus*,

- 4) terveydensuojelulain (763/1994) tai
5) elintarvikelain (23/2006)

taikka niiden nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti valmistaa, käsittelee, tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan, pitää hallussaan, varastoi, kuljettaa, pitää myynnissä, välittää tai luovuttaa tavaraa tai ainetta, valmistetta tai esinettä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta kuluttajaturvallisuuslain taikka sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti suorittaa, pitää myynnissä tai muutoin elinkeinotoimintansa yhteydessä luovuttaa kuluttajapalvelun siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle.

48 luku

Ympäristörikoksista

1 §

Ympäristön turmeleminen

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) saattaa, päästää tai jättää ympäristöön esineen, ainetta, säteilyä tai muuta sellaista lain tai sen nojalla annetun säännöksen taikka

kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008, jäljempänä *CLP-asetus*, tai *biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoille ja niiden käytöstä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 528/2012, jäljempänä biosidiasetus*,

- 4) terveydensuojelulain (763/1994),
5) elintarvikelain (23/2006), tai
6) *vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005)*

taikka niiden nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti valmistaa, käsittelee, tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan, pitää hallussaan, varastoi, kuljettaa, pitää myynnissä, välittää tai luovuttaa tavaraa tai ainetta, valmistetta tai esinettä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta kuluttajaturvallisuuslain taikka sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti suorittaa, pitää myynnissä tai muutoin elinkeinotoimintansa yhteydessä luovuttaa kuluttajapalvelun siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle.

48 luku

Ympäristörikoksista

1 §

Ympäristön turmeleminen

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) saattaa, päästää tai jättää ympäristöön esineen, ainetta, säteilyä tai muuta sellaista lain tai sen nojalla annetun säännöksen taikka

yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti,

2) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta, seosta, tuotetta tai esinettä taikka käyttää laitetta kemikaalilain, REACH-asetuksen, CLP-asetuksen, kasvinsuojeluaineasetuksen taikka näiden tai ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla annetun säännöksen vastaisesti taikka otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2009, tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 842/2006, pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 850/2004 tai pesuaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 648/2004 3 tai 4 artiklan vastaisesti taikka jätelain (646/2011) 147 §:n 2 momentissa mainitun säännöksen, jätelain nojalla annetun säännöksen, yksittäistapausta koskevan määräyksen tai kiellon vastaisesti taikka laiminlyö jätelain mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuutensa tai

3) tuo maahan, vie maasta tai siirtää Suomen alueen kautta jätettä jätelain tai sen nojalla annetun säännöksen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen tai jätteiden siirrosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1013/2006 vastaisesti taikka tuo maahan tai vie maasta ainetta, valmistetta tai tuotetta vastoin ympäristönsuojelulain nojalla annettua asetusta taikka vastoin otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009, tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006, vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 689/2008, pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004 tai metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja -seosten viennin

yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti,

2) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta, seosta, tuotetta tai esinettä taikka käyttää laitetta *vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain*, kemikaalilain, REACH-asetuksen, CLP-asetuksen, *biosidiasetuksen*, kasvinsuojeluaineasetuksen taikka näiden tai ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla annetun säännöksen vastaisesti taikka otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2009, tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 842/2006, pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 850/2004 tai pesuaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 648/2004 3, 4 tai 4 a artiklan vastaisesti taikka jätelain (646/2011) 147 §:n 2 momentissa mainitun säännöksen, jätelain nojalla annetun säännöksen, yksittäistapausta koskevan määräyksen tai kiellon vastaisesti taikka laiminlyö jätelain mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuutensa, tai

3) tuo maahan, vie maasta tai siirtää Suomen alueen kautta jätettä jätelain tai sen nojalla annetun säännöksen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen tai jätteiden siirrosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1013/2006 vastaisesti taikka tuo maahan tai vie maasta ainetta, valmistetta tai tuotetta vastoin ympäristönsuojelulain nojalla annettua asetusta taikka vastoin otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009, tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006, vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 649/2012, pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004 tai metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja

kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisuudesta varastoinnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1102/2008 taikka vie maasta muuntogeenisiä organismeja, niitä sisältäviä elintarvikkeita tai rehuja vastoin muuntogeenisten organismien valtioiden rajat ylittävistä siirroista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1946/2003

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava *ympäristön turmelemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettun tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

Ympäristön turmelemisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta ryhtyy muuten kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla muuttamaan ympäristöä vastoin maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999), *vesilain* (264/1961) tai maaineslain (555/1981) säännöksiä tai Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöä taikka näiden nojalla annettuja säännöksiä, yleisiä tai yksittäistapausta koskevia määräyksiä taikka kaavaa tai lupaa siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vakavuudeltaan ympäristön pilaantumiseen rinnastettavaa muuttumista.

-seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisuudesta varastoinnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1102/2008 taikka vie maasta muuntogeenisiä organismeja, niitä sisältäviä elintarvikkeita tai rehuja vastoin muuntogeenisten organismien valtioiden rajat ylittävistä siirroista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1946/2003

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava *ympäristön turmelemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettun tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

Ympäristön turmelemisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta ryhtyy muuten kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla muuttamaan ympäristöä vastoin maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999), *vesilain* (587/2011) tai maaineslain (555/1981) säännöksiä tai Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöä taikka näiden nojalla annettuja säännöksiä, yleisiä tai yksittäistapausta koskevia määräyksiä taikka kaavaa tai lupaa siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vakavuudeltaan ympäristön pilaantumiseen rinnastettavaa muuttumista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Edellä 48 luvun 1 §:n 3 kohdassa tarkoitettun vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 649/2012 sijasta sovelletaan 1 päivään huhtikuuta 2014 saakka vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 689/2008.

3.

Laki**terveydenhuoltolain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaan
muutetaan terveydensuojelulain (763/1994) 3 ja 21 §, sellaisena kuin ne ovat, 3 § laissa 648/2011 ja 21 § laissa 441/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

21 §

Ympäristöterveydenhuolto

Kunnan on järjestettävä ympäristöterveydenhuollon palvelut alueellaan sen mukaan, mitä ympäristöterveydenhuollon yhteistointa-alueesta annetussa laissa (410/2009) säädetään.

Ympäristöterveydenhuollosta säädetään terveydensuojelulaissa (763/1994), elintarvikelaissa (23/2006), kemikaalilaissa (744/1989), tupakkalaissa (693/1976), kuluttajavarojen ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetussa laissa (75/2004) ja eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009).

Ehdotus

21 §

Ympäristöterveydenhuolto

Kunnan on järjestettävä ympäristöterveydenhuollon palvelut alueellaan sen mukaan, mitä ympäristöterveydenhuollon yhteistointa-alueesta annetussa laissa (410/2009) säädetään.

Ympäristöterveydenhuollosta säädetään terveydensuojelulaissa (763/1994), elintarvikelaissa (23/2006), tupakkalaissa (693/1976), kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011) ja eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

4.

Laki**terveydensuojelulain 3 ja 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydensuojelulain (763/1994) 3 ja 21 §, sellaisena kuin ne ovat, 3 § laissa 648/2011 ja 21 § laissa 441/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Terveydensuojelusta *on lisäksi voimassa, mitä siitä* säädetään ympäristönsuojelulaissa (86/2000), vesihuoltolaissa (119/2001), *kemikaalilaissa (744/1989)*, säteilylaissa (592/1991), terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa (322/1987), työturvallisuuslaissa (738/2002), vesilaissa (587/2011), jätelaissa (646/2011), maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999), ulkoilulaissa (606/1973), eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa (26/1920), elintarvikelaissa (23/2006), *kulutustavaroiden ja kulltajapalvelusten turvallisuudesta* annetussa laissa (75/2004) sekä eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009).

21 §

Talousvettä koskevat asetukset

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin 17 §:n 3 momentissa *tarkoitettujen* poikkeusta haettaessa ja myönnettäessä noudatettavasta menettelystä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin talousveden laatuvaatimuksista, desinfiomisesta, käsittelyyn käytettävistä kemikaaleista, johtamis- ja käsittelylaitteiden materiaalien terveydellisistä ominaisuuksista sekä muista veden laatuun vai-

Ehdotus

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Terveydensuojelusta *säädetään lisäksi* ympäristönsuojelulaissa (86/2000), vesihuoltolaissa (119/2001), *kemikaalilaissa (/)*, säteilylaissa (592/1991), terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa (322/1987), työturvallisuuslaissa (738/2002), vesilaissa (587/2011), jätelaissa (646/2011), maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999), ulkoilulaissa (606/1973), eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa (26/1920), elintarvikelaissa (23/2006), *kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011)* sekä eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009).

21 §

Talousvettä koskevat säädökset

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin 17 §:n 3 momentissa *tarkoitettua* poikkeusta haettaessa ja myönnettäessä noudatettavasta menettelystä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin talousveden laatuvaatimuksista, desinfiomisesta, käsittelyyn käytettävistä kemikaaleista, johtamis- ja käsittelylaitteiden materiaalien terveydellisistä ominaisuuksista sekä muista veden laatuun vai-

kuttavista seikoista samoin kuin talousveden säännöllisestä valvonnasta ja tarvittavista tutkimuksista. Talousveden desinfiointiaineiden hyväksymisestä säädetään kemikaalilaissa (744/1989).

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan lisäksi tarkemmin säätää pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista.

kuttavista seikoista samoin kuin talousveden säännöllisestä valvonnasta ja tarvittavista tutkimuksista. Talousveden desinfiointiaineiden hyväksymisestä säädetään *biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 528/2012 sekä kemikaalilaissa (/)*.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki**työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnasta annetun lain 4 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnasta annetun lain (44/2006) 4 luku seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 luku

Tuotteiden turvallisuuden valvonta

18 §

Tuotteen luovuttamiskielto

Jos aluehallintovirasto on valvonnassaan havainnut, ettei markkinoille tai käyttöön tarkoitettu tuote ole säädettyjen vaatimusten mukainen tai se on muuten omiaan aiheuttamaan vaaraa henkilöille tai omaisuudelle, aluehallintoviraston on tarpeelliselta osin siirrettävä asia ministeriön käsiteltäväksi.

Ministeriö voi kieltää *tuotteen* luovuttamisen markkinoille tai käyttöön, kunnes *tuote* on saatettu vaatimusten mukaiseksi. Kiellon sijasta ministeriö voi määrätä rajoituksia tai ehtoja *tuotteen* luovuttamiselle. Jos on perusteltua syytä epäillä *tuotetta* vaatimusten vastaiseksi, ministeriö voi kieltää *tuotteen* luovutuksen, kunnes *tuotteen* vaatimusten mukaisuus on selvitetty.

Vaikka *tuote* on asianmukaisesti saatettu markkinoille tai käyttöön, ministeriö voi asettaa 2 momentissa tarkoitettua kiellon tai määrätä *tuotetta koskevista* luovuttamisen ehdoista tai rajoituksista, jos *tuote* on omiaan vaarantamaan henkilöiden tai omaisuuden turvallisuuden.

Ehdotus

4 luku

Teknisten laitteiden turvallisuuden valvonta

18 §

Teknisen laitteen luovuttamiskielto

Jos aluehallintovirasto on valvonnassaan havainnut, ettei markkinoille tai käyttöön tarkoitettu *kone, työväline, henkilönsuojain tai muu tekninen laite* ole säädettyjen vaatimusten mukainen tai se on muuten omiaan aiheuttamaan vaaraa henkilöille tai omaisuudelle, aluehallintoviraston on tarpeelliselta osin siirrettävä asia ministeriön käsiteltäväksi.

Ministeriö voi kieltää *1 momentissa tarkoitettua teknisen laitteen* luovuttamisen markkinoille tai käyttöön, kunnes *se* on saatettu vaatimusten mukaiseksi. Kiellon sijasta ministeriö voi määrätä rajoituksia tai ehtoja luovuttamiselle. Jos on perusteltua syytä epäillä *teknistä laitetta* vaatimusten vastaiseksi, ministeriö voi kieltää *sen* luovutuksen, kunnes vaatimusten mukaisuus on selvitetty.

Vaikka *tekninen laite* on asianmukaisesti saatettu markkinoille tai käyttöön, ministeriö voi asettaa 2 momentissa tarkoitettua kiellon tai määrätä luovuttamisen ehdoista tai rajoituksista, jos *tekninen laite* on omiaan vaarantamaan henkilöiden tai omaisuuden turvallisuuden.

Tarkastaja voi antaa 2 ja 3 momentissa tarkoitettun kiellon väliaikaisena, jos markkinoille tai käyttöön tarkoitettu *tuote* ei ole säädettyjen vaatimusten mukainen tai jos se käyttöön otettuna voi aiheuttaa välitöntä vaaraa työntekijöiden turvallisuudelle tai terveydelle. Edellytyksenä on lisäksi, että väliaikainen kieltä on valvonnan tarkoituksen toteutumisen kannalta välttämätön. Tarkastajan on siirrettävä asia aluehallintovirastolle, joka saattaa asian ministeriön käsiteltäväksi. Tarkastajan, aluehallintoviraston ja ministeriön on toimittava asiassa kiireellisesti.

Tarkastaja voi antaa 2 ja 3 momentissa tarkoitettun kiellon väliaikaisena, jos markkinoille tai käyttöön tarkoitettu *tekninen laite* ei ole säädettyjen vaatimusten mukainen tai jos se käyttöön otettuna voi aiheuttaa välitöntä vaaraa työntekijöiden turvallisuudelle tai terveydelle. Edellytyksenä on lisäksi, että väliaikainen kieltä on valvonnan tarkoituksen toteutumisen kannalta välttämätön. Tarkastajan on siirrettävä asia aluehallintovirastolle, joka saattaa asian ministeriön käsiteltäväksi. Tarkastajan, aluehallintoviraston ja ministeriön on toimittava asiassa kiireellisesti.

19 §

Markkinoilta ja käytöstä poistaminen

Ministeriö voi 18 §:ssä tarkoitettussa päätöksessään velvoittaa *tuotteen* valmistajan, maahantuojan tai myyjän taikka muun, joka on luovuttanut *tuotteen* markkinoille tai käyttöön, poistamaan sen markkinoilta, ja jos *tuote* on luovutettu käyttöön, ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin sen poistamiseksi käytöstä.

19 a §

Tuotteen hävittäminen

Jos 18 tai 19 §:ssä tarkoitettuja kieltoja ja määräyksiä ei voida pitää riittävinä ja *tuote* voi aiheuttaa vakavaa vaaraa henkilöille tai omaisuudelle, ministeriö voi määrätä valmistajan, maahantuojan, myyjän tai muun *tuotteen* markkinoille tai käyttöön luovuttaneen hävittämään hallussaan olevan tai tälle palautetun *tuotteen*. Jos *tuotteen* hävittäminen ei ole tarkoituksenmukaista, ministeriö voi määrätä *tuotteen* tehtäväksi käyttökelvottomaksi tai muusta vastaavasta menettelystä.

19 §

Teknisen laitteen markkinoilta ja käytöstä poistaminen

Ministeriö voi 18 §:ssä tarkoitettussa päätöksessään velvoittaa *teknisen laitteen* valmistajan, maahantuojan tai myyjän taikka muun, joka on luovuttanut *teknisen laitteen* markkinoille tai käyttöön, poistamaan sen markkinoilta, ja jos *tekninen laite* on luovutettu käyttöön, ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin sen poistamiseksi käytöstä.

19 a §

Teknisen laitteen hävittäminen

Jos 18 tai 19 §:ssä tarkoitettuja kieltoja ja määräyksiä ei voida pitää riittävinä ja *tekninen laite* voi aiheuttaa vakavaa vaaraa henkilöille tai omaisuudelle, ministeriö voi määrätä valmistajan, maahantuojan, myyjän tai muun *laitteen* markkinoille tai käyttöön luovuttaneen hävittämään hallussaan olevan tai tälle palautetun *laitteen*. Jos *teknisen laitteen* hävittäminen ei ole tarkoituksenmukaista, ministeriö voi määrätä *laitteen* tehtäväksi käyttökelvottomaksi tai muusta vastaavasta menettelystä.

20 §

Tiedottaminen ja tehosteet

Ministeriö voi 18, 19 ja 19 a §:n mukaisissa päätöksissään asettaa velvoitteen tiedottaa määrääjassa ja määräämällään tavalla päätöksen edellyttämistä toimenpiteistä, *tuotteeseen* tai sen käyttämiseen liittyvästä vaarasta sekä *tuotteen* haltijan oikeuksista. Ministeriö voi asettaa valmistajalle, maahantuojalle tai myyjälle velvoitteen tiedottaa myös silloin, kun *tuote* on todettu vaatimusten vastaiseksi, mutta 18, 19 tai 19 a §:ssä tarkoitettua päätöstä ei tehdä sen vuoksi, että kysymyksessä olevia *tuotteita* ei ole enää valmistajan, maahantuojan, myyjän eikä muun *tuotteen* markkinoille tai käyttöön luovuttaneen hallussa ja tiedottamisvelvollisuuden asettamiselle on painavia turvallisuuteen ja terveyteen liittyviä syitä.

Ministeriö voi määrätä tässä luvussa tarkoitettussa päätöksessä asetetun velvoitteen tehosteeksi uhkasakon tai teettämisen tai keskeyttämisen suten kuin uhkasakkolaissa säädetään.

Ministeriön on ilmoitettava 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöksestä Euroopan komissiolle ja tarvittaessa muille Euroopan unionin jäsenvaltioille siten kuin ilmoittamisesta unionin lainsäädännössä tai muualla säädetään. Ministeriön on myös huolehdittava vakavan riskin aiheuttavien tuotteita koskevista ilmoitusmenettelyistä ja muusta tietojen vaihdosta siten kuin asiasta unionin lainsäädännössä tai muualla säädetään.

21 §

Tuotteen tutkiminen ja kustannusten korvaaminen

Ministeriöllä on oikeus ottaa tutkittavaksi 19 §:ssä tarkoitettun henkilön hallussa oleva *tuote*, jos se on 18 §:ssä tarkoitettun valvonnan kannalta tarpeellista. Jos *tuotteen* haltija sitä vaatii, *tuote* on korvattava käyvän hinnan mukaan, jollei osoittaudu, että *tuote* on vaatimusten vastainen.

Jos *tuote* on vaatimusten vastainen, ministe-

20 §

Tiedottaminen ja tehosteet

Ministeriö voi 18, 19 ja 19 a §:n mukaisissa päätöksissään asettaa velvoitteen tiedottaa määrääjassa ja määräämällään tavalla päätöksen edellyttämistä toimenpiteistä, *tekniseen laitteeseen* tai sen käyttämiseen liittyvästä vaarasta sekä *laitteen* haltijan oikeuksista. Ministeriö voi asettaa valmistajalle, maahantuojalle tai myyjälle velvoitteen tiedottaa myös silloin, kun *tekninen laite* on todettu vaatimusten vastaiseksi, mutta 18, 19 tai 19 a §:ssä tarkoitettua päätöstä ei tehdä sen vuoksi, että kysymyksessä olevia *teknisiä laitteita* ei ole enää valmistajan, maahantuojan, myyjän eikä muun *teknisen laitteen* markkinoille tai käyttöön luovuttaneen hallussa ja tiedottamisvelvollisuuden asettamiselle on painavia turvallisuuteen ja terveyteen liittyviä syitä.

Ministeriö voi määrätä tässä luvussa tarkoitettussa päätöksessä asetetun velvoitteen tehosteeksi uhkasakon tai teettämisen tai keskeyttämisen suten kuin uhkasakkolaissa säädetään.

Ministeriön on ilmoitettava 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöksestä Euroopan komissiolle ja tarvittaessa muille Euroopan unionin jäsenvaltioille siten kuin ilmoittamisesta unionin lainsäädännössä tai muualla säädetään. Ministeriön on myös huolehdittava vakavan riskin aiheuttavien tuotteita koskevista ilmoitusmenettelyistä ja muusta tietojen vaihdosta siten kuin asiasta unionin lainsäädännössä tai muualla säädetään.

21 §

Teknisen laitteen tutkiminen ja kustannusten korvaaminen

Ministeriöllä on oikeus ottaa tutkittavaksi 19 §:ssä tarkoitettun henkilön hallussa oleva *tekninen laite*, jos se on 18 §:ssä tarkoitettun valvonnan kannalta tarpeellista. Jos *teknisen laitteen* haltija sitä vaatii, *laite* on korvattava käyvän hinnan mukaan, jollei osoittaudu, että se on vaatimusten vastainen.

Jos *tekninen laite* on vaatimusten vastai-

riö voi velvoittaa *tuotteen* markkinoille tai käyttöön luovuttaneen korvaamaan valtiolle tuotteen hankinnasta, tutkimuksesta ja testauksesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset. Tässä pykälässä säädetty kustannusten korvaus on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

nen, ministeriö voi velvoittaa *laitteen* markkinoille tai käyttöön luovuttaneen korvaamaan valtiolle sen hankinnasta, tutkimuksesta ja testauksesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset. Tässä pykälässä säädetty kustannusten korvaus on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .
